

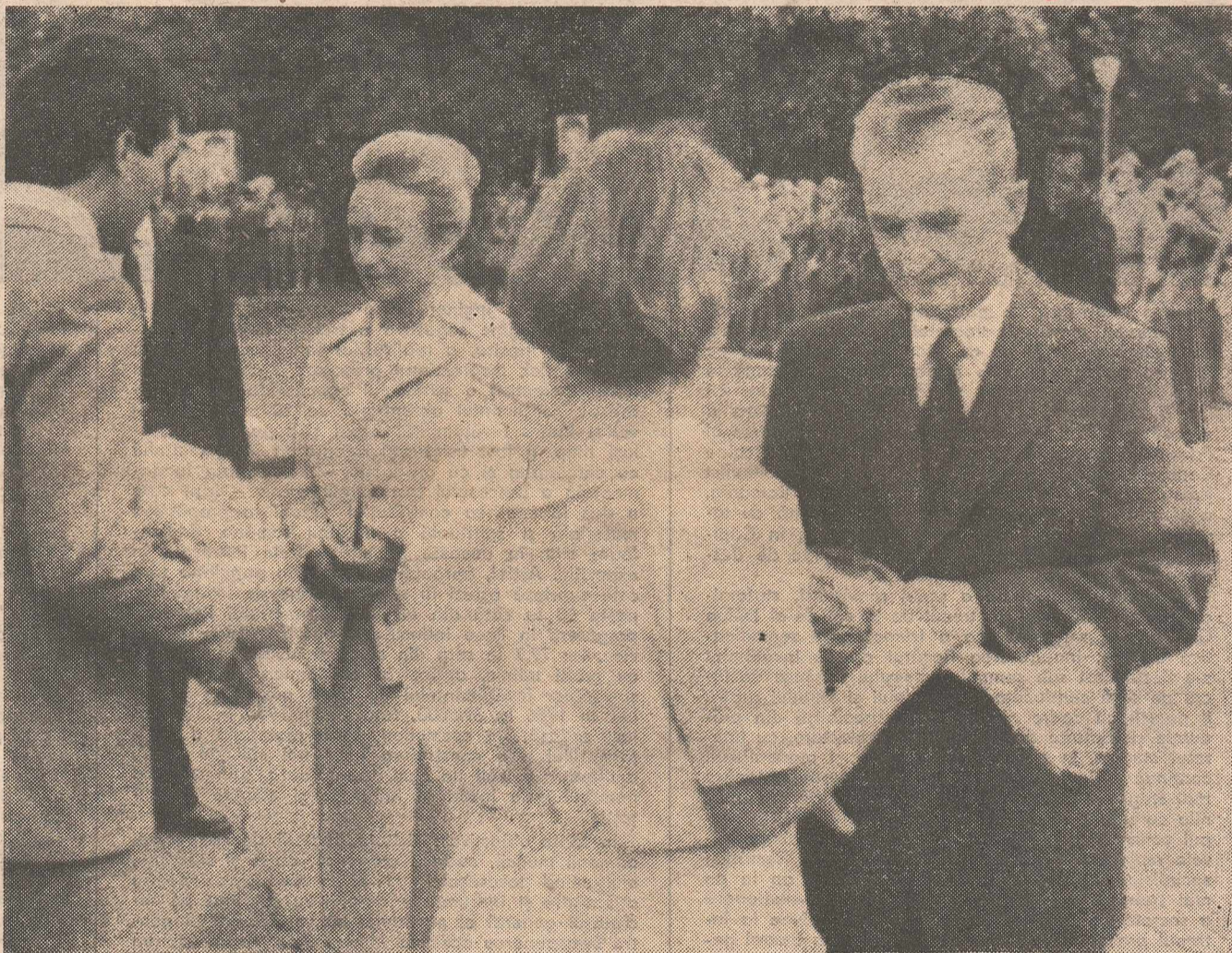
În cadrul unei noi și rodnice vizite de lucru în Capitală

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au participat la deschiderea noului an de învățămînt

„Să faceți astfel, dragi tovarăși și prieteni, încît, prin rezultatele ce se vor obține în anul de învățămînt care începe astăzi, să ridicăm nivelul de cunoștințe și de pregătire al tineretului, al poporului nostru în formarea viitorilor specialiști din toate domeniile, a constructorilor comunismului în patria noastră!”

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea la marea adunare populară din Capitală)

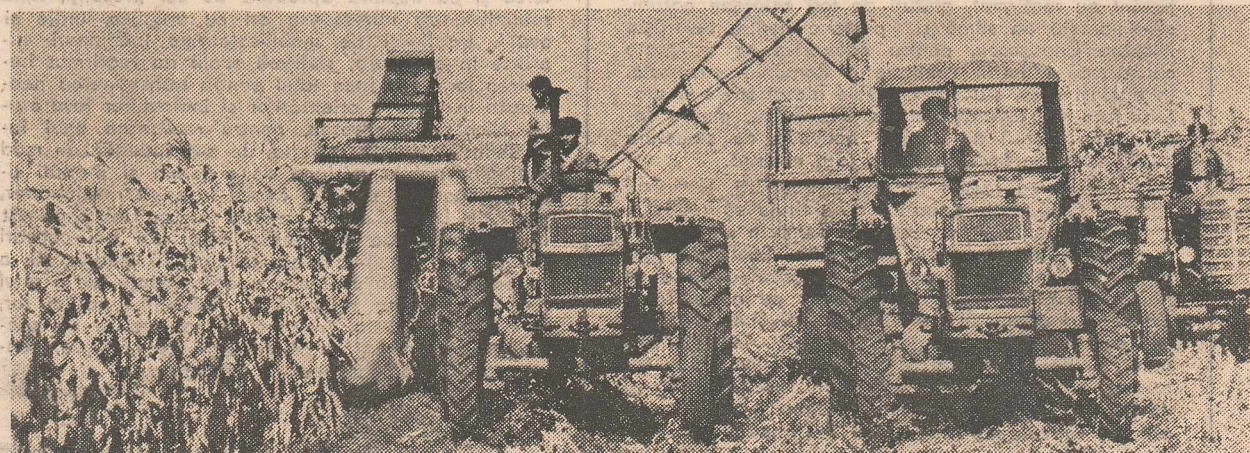
Intr-o atmosferă sărbătorească, de vibrant entuziasm, de profundă angajare patriotică, luni, 15 septembrie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat, a avut loc deschiderea noului an de învățămînt, eveniment cu largi reverberații în conștiința țării, desfășurat ca în fiecare an sub semnul fructuosului dialog pe care secretarul general al partidului îl poartă cu cadrele didactice și specialiștii din producție și cercetare, cu întreg tineretul studios, cu toți cei ce muncesc pentru îmbogățirea zestrei intelectuale a României socialiste.

Mai mult ca oricînd și în deplin acord cu aspirațiile unui întreg popor și pe măsura înaltelor cote ale exigenței actuale — învățămîntul este astăzi dator să înfăptuiască o adevărată revoluție în modul de pregătire a elevilor, studenților și cadrelor didactice,

de participare la dezvoltarea științei și culturii mondiale, în ritmul alert pe care îl imprimă viitorul prefigurată în marile laboratoare ale inteligenței. Este cerința pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat-o în mod deosebit în cuprinsul magistralei cuvîntări rostite cu acest prilej la marea adunare populară desfășurată în Capitală, pe platforma Politehnicii, cuvîntare ce se constituie într-un document de mare însemnătate, adevărat program de activitate pentru școala românească.

Noul an de învățămînt va fi deopotrivă — o știm cu toții — un amplu demaraj cu propulsări în toate domeniile de activitate, pe cuprinsul unei țări în care știința, cultura, învățămîntul, munca și dăruirea de sine, sînt singurele instrumente de lucru prin care viitorul devine certitudine.

Comentarii în paginile 2-3

Urgență de toamnă : culesul porumbului

În vremea Marelui Mircea

al 12-lea episod din serialul nostru consacrat evocării legendarului domn al Țării Românești de-acum șase secole

pagina 8

Actualitatea în laboratoarele planetei
**Prestigioase realizări
ale științei românești**

paginile 16-17

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

În vizita de lucru în Capitală, au participat

Într-o atmosferă de puternică angajare patriotică a poporului român, a tineretului, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru perfecționarea continuă a învățământului românesc și formarea de cadre cu înaltă pregătire, pentru transpunerea în viață a obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat la începutul săptămânii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o vizită de lucru în Capitală și a participat la festivitățile prilejuite de deschiderea noului an de învățământ.

Adevărată sărbătoare a școlii românești, statornică în perioada care a trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, ca o frumoasă și semnificativă tradiție, inaugurarea fiecărui an de învățământ s-a desfășurat sub semnul dialogului fructuos de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru îl poartă cu cadre didactice, cu specialiștii din producție și institute de cercetare și proiectare, cu tineretul studios, în scopul perfecționării și modernizării continue a învățământului de toate gradele, legării mai strânse a procesului instructiv-educativ de sarcinile curente și de perspectivă ale producției, în scopul conectării organice a învățământului la imperatiile majore ale dezvoltării multilaterale a României socialiste. Această legătură devine de la an la an mai trainică, având la bază concepția revoluționară a secretarului general al partidului cu privire la întregul proces de formare și de educare a tinerei generații. În lumina acestei concepții, învățământul este programat să se dezvolte în deplină concordanță cu cerințele progresului rapid al economiei naționale, pentru transformarea lui într-un puternic factor de cultură și civilizație, capabil să asigure formarea unor specialiști cu un larg orizont de cunoaștere, cu o temeinică pregătire profesională, profund atașați idealurilor națiunii noastre socialiste.

Printre obiectivele vizitei — la care au luat parte tovarășii Emil Bobu, Nicolae Constantin, Constantin Olteanu, Nicu Ceaușescu, Petru Enache, Ion Ursu, Silviu Curticeanu — s-au aflat: Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu”, Întreprinderea de Utilaj Chimic „Grivița Roșie”, Liceul Industrial „Grivița Roșie”, Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din București, Întreprinderea de Aparate și Utilaje pentru Cercetare, Expoziția „Dezvoltarea și perfecționarea învățământului românesc în Epoca Nicolae Ceaușescu”, organizată la Institutul Politehnic. Dialogul secretarului general al partidului cu factorii de răspundere, cu muncitorii și specialiștii, cu cadre didactice, cu elevii și studenții s-a axat pe problemele îndeplinirii planului, largirii și diversificării fabricației, sporirii continue a nivelului tehnic și calitativ al producției, precum și pe probleme privind dezvoltarea și perfecționarea învățământului, pregătirea cadrelor de muncitori și specialiști, legarea învățământului de producție, de cercetarea științifică aplicativă. O imagine cuprinzătoare a dezvoltării învățământului românesc a oferit-o expoziția menționată mai înainte. Exponatele prezentate pun în lumină faptul că ultimii 21 de ani au marcat o strălucită afirmare a școlii românești, în această perioadă constituindu-se și consolidându-se un sistem unitar de învățământ, având la bază concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind pregătirea tineretului prin muncă și pentru muncă, integrarea activităților didactice cu cele de cercetare și de producție, legarea tot mai strânsă a procesului instructiv-educativ de cerințele vieții, ale societății. Expoziția relevă, de asemenea, vasta operă de perfecționare a școlii noastre de toate gradele, desfășurată sub îndrumarea nemijlocită a tovarășei academi-

cian doctor inginer Elena Ceaușescu. Exponatele oferă o imagine sugestivă a transformărilor din învățământul nostru, a realizărilor înregistrate în viața școlii. Astfel, învățământul preșcolar a devenit prima treaptă efectivă a sistemului educațional, s-a generalizat învățământul obligatoriu de 10 ani, s-a dezvoltat intens învățământul liceal și superior. În același timp, a fost asigurată integrarea învățământului cu cercetarea și cu producția — coordonată fundamentală a procesului instructiv-educativ — fapt care a dus la sporirea contribuției școlii la propășirea materială și spirituală a națiunii române. Edificatoare sînt, în această privință, cifrele înfățișate în expoziție. Astfel, aproape un sfert din populația țării este cuprinsă astăzi în diferite forme de învățământ, peste 90 la sută din elevii învățământului liceal se pregătesc în licee industriale, agroindustriale și silvice, iar 77,7 la sută din studenții învață în facultăți cu profil tehnic, agricol și economic. Numărul absolvenților învățământului de toate gradele s-a ridicat în 1986 la 392 000, față de 162 700 în 1965. A fost extinsă, de asemenea, baza materială a învățământului prin construirea unor noi săli de clasă, amfiteatre și săli de curs, laboratoare, prin sporirea numărului de locuri în internate și cămine studențești.

În toate obiectivele vizitate, factorii de conducere, oamenii muncii, cadrele didactice, elevii și studenții, mulțumind tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru orientările și îndrumările date, l-au asigurat pe secretarul general al partidului că vor face totul pentru transpunerea acestora în viață, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin pe acest an și pe întregul cincinal, atât în ceea ce privește producția, cât și pregătirea de cadre calificate.

După încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au luat parte la adunarea populară consacrată deschiderii anului de învățământ 1986-1987, conferind acestui important eveniment din viața școlii, a întregii națiuni, o înaltă și profundă semnificație. Desfășurată pe platoul din fața Institutului Politehnic din București, adunarea a reunit zeci de mii de cadre didactice, cercetători, studenți, elevi, precum și oameni ai muncii din unități economice și social-culturale ale Capitalei. În atmosfera de puternică angajare patriotică pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare intensă a economiei naționale, stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a tezelor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului la recentul forum al democrației muncitorești, revoluționare, participanții la adunarea populară consacrată deschiderii noului an de învățământ au reafirmat, alături de toți cetățenii patriei, sentimentele de stimă și prețuire pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru neobosită sa activitate consacrată înfloririi continue a României socialiste. În același timp, s-a dat expresie alesei stime și prețuirii față de tovarășa Elena Ceaușescu, pentru îndrumarea atentă a întregii activități de cercetare științifică și de învățământ din țara noastră.

În cuvîntarea rostită în cadrul adunării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să realizăm o nouă revoluție și în nivelul de formare a cadrelor, a specialiștilor din toate domeniile. Secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a se ridica întregul învățământ românesc pe o bază superioară din punctul de vedere al nivelului de pregătire a tuturor specialiștilor, întrucît, în cele din urmă, numai nivelul de pregătire al muncitorilor, țărănilor, intelectualilor, al întregului nostru popor va determina victoria noii revoluții tehnico-științifice și agricole, va asigura îndeplinirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dez-

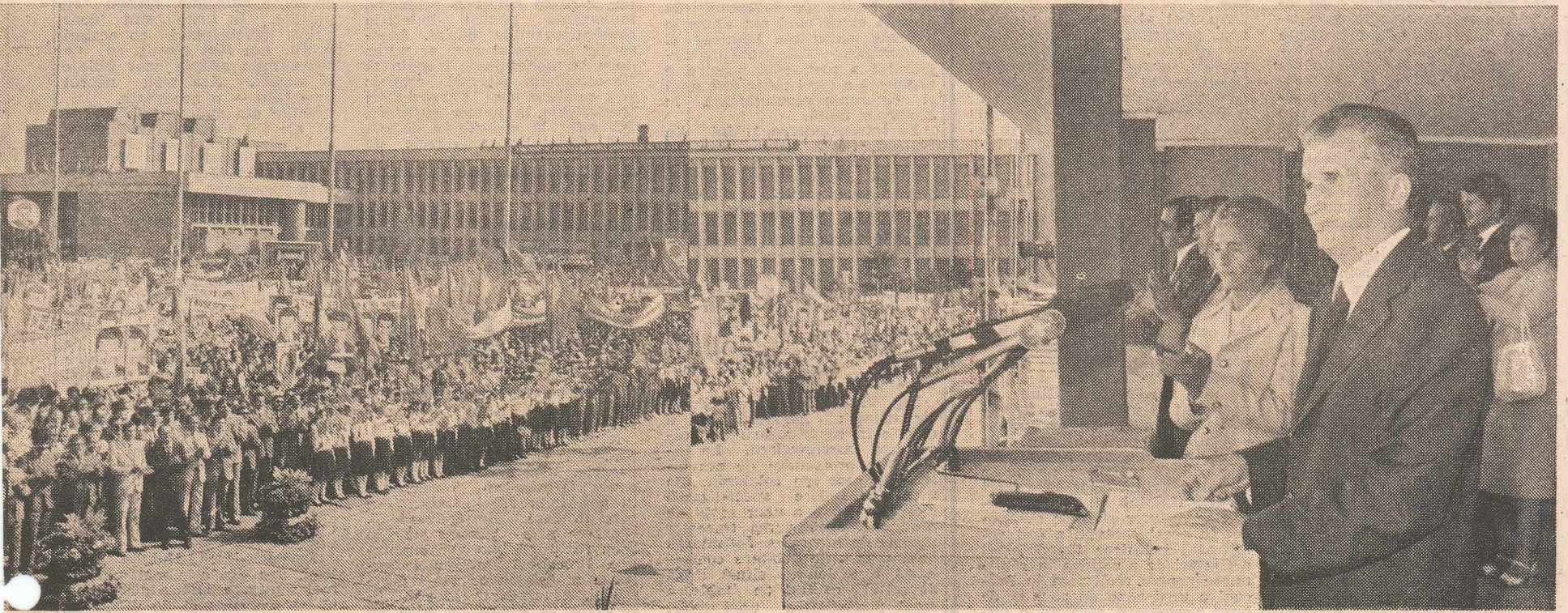
voltate și de înaintare spre comunism. De o mare importanță teoretică și practică este sublinierea, în cuvîntare, a rolului școlii, al învățământului în promovarea noului: „Învățământul trebuie să se afle în primele rînduri ale luptei pentru nou, să fie un învățământ revoluționar, care trebuie să tindă permanent spre tot ce este mai bun, să lupte pentru descoperirea de noi taine ale naturii, ale universului, să pună în serviciul omului, al civilizației tot ceea ce a creat natura — dar acum cu contribuția omului — mai bun în dezvoltarea generală a lumii! Numai așa învățământul nostru va fi permanent un învățământ revoluționar, va servi poporul, cauza socialismului și comunismului!”. Adresînd elevilor, tinerilor chemarea de „a învăța, a învăța și iar a învăța”, de a împleți strîns învățământul cu activitatea de cercetare, dar mai ales cu producția, conducătorul partidului și statului și-a exprimat convingerea că studenții, elevii, cadrele didactice vor porni în noul an de învățământ cu hotărîrea fermă de a acționa în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, de a face totul pentru a demonstra marea capacitate a tineretului și a poporului nostru de a-și însuși tot ce este mai bun în știință și tehnică, în dezvoltarea mondială, în cultură, și de a contribui la formarea omului nou, constructor conștient al României socialiste și comuniste. Cuvîntarea se referă și la rolul oamenilor de știință, al tinerilor în promovarea păcii și înțelegerii pe planeta noastră. Tineretul, elevii, studenții, se arată în cuvîntare, reprezintă o uriașă forță socială care trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre și să-și aducă o contribuție mai puternică la victoria rațiunii, a păcii, la realizarea unor relații noi, democratice între toate națiunile lumii. În același timp, tineretul, elevii din patria noastră trebuie să-și unească eforturile, să întărească solidaritatea cu tineretul, cu elevii, cu studenții de pretutindeni. Cuvîntarea precizează, totodată, că oamenii de știință români și cadrele didactice din țara noastră sînt chemați să intensifice activitatea Comitetului „Oamenii de știință și pacea”, de solidaritate cu oamenii de știință și cu cadrele didactice de pretutindeni. Pentru că toate acestea, apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt forțe uriașe care pot să aducă o contribuție de mare însemnătate, împreună cu popoarele lor, la triumful păcii, la asigurarea unei lumi fără războaie, fără arme.

Document de mare însemnătate, adevărat program de activitate pentru școala românească, pentru elevii, studenții și cadrele didactice, cuvîntarea secretarului general al partidului la marea adunare populară din Capitală a fost urmărită cu mare interes și cu deplină aprobare de cei prezenți, fiind subliniată de numeroase ori cu aplauze, urale și ovaii. Insufleții de mobilizatoare îndemnuri cuprinse în cuvîntare, slujitorii școlii au reafirmat hotărîrea lor de a face totul pentru transpunerea neabătută în viață a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru realizarea unui învățământ de înaltă calitate, de a-și îndeplini în mod exemplar nobila misiune de a forma și pregăti tinăra generație, de a o educa în spirit revoluționar, patriotic. La rîndul lor, elevii și studenții au exprimat angajamentul de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, de a se pregăti temeinic pentru muncă și viață, de a servi totdeauna cauza măreață a înfloririi patriei lor, România socialistă, în care se vor realiza ca specialiști, ca oameni și ca cetățeni de nădejde, constructorii ai socialismului și comunismului.

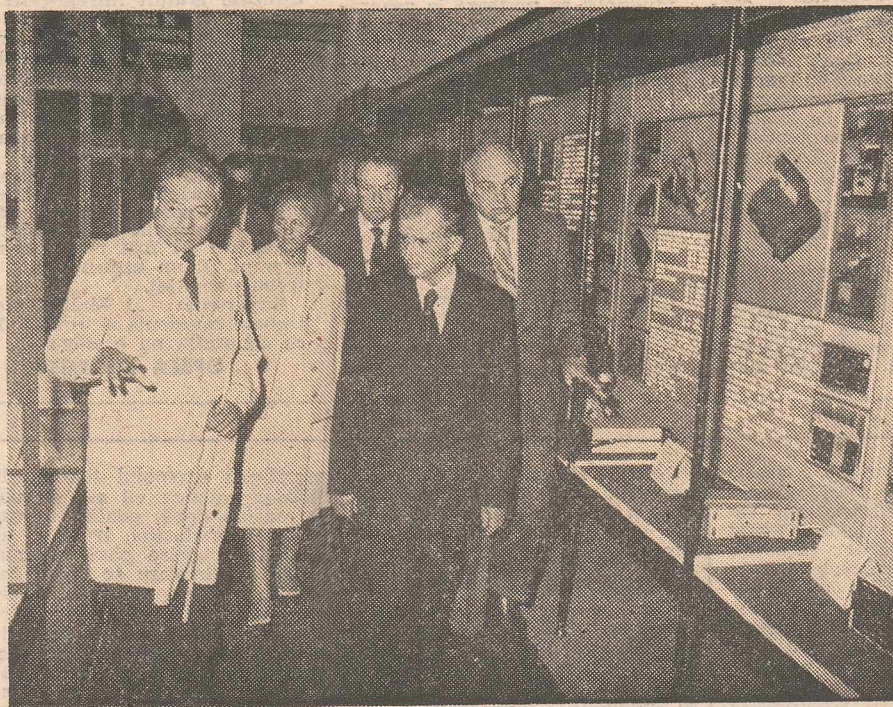
ION DUMBRĂVA ■

ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,

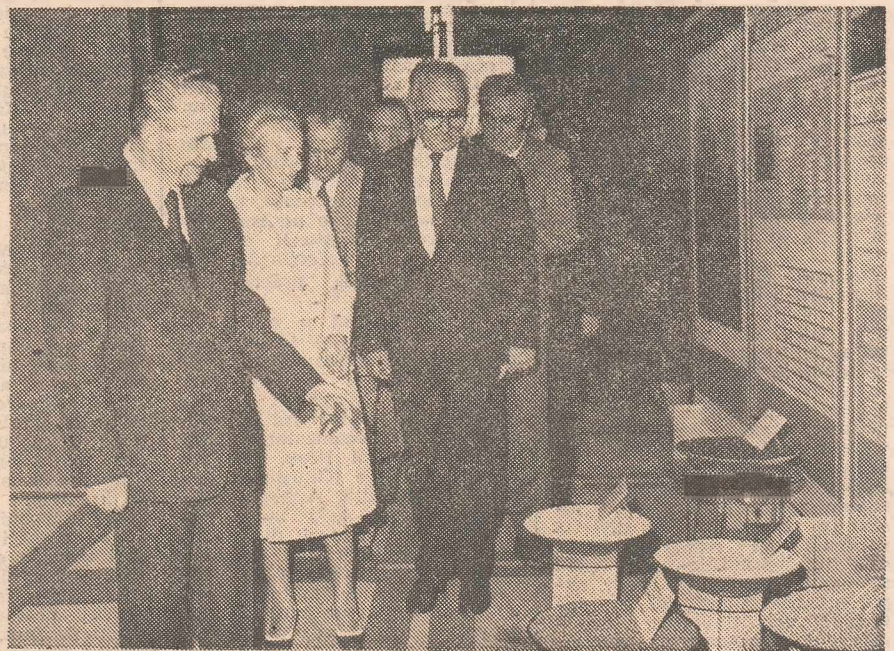
la deschiderea noului an de învățămînt.

Aspect de la marea adunare populară din Capitală

În timpul vizitei la Întreprinderea de Aparatură și Utilaje pentru Cercetare și la Liceul Industrial „Grivița Roșie“

Momente ale vizitei la Facultatea de electrotehnică a Institutului Politehnic și la Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu“

Nou impuls relațiilor româno-elene

Având tradiții foarte vechi și bine consolidate, legăturile de prietenie și colaborare româno-elene au cunoscut în perioada postbelică, și cu deosebire în ultimii 21 de ani, o dezvoltare continuă. În anii noștri, o contribuție de seamă la promovarea, largirea și întărirea acestor relații au avut-o și o au înțelurile și convorbirile româno-elene la nivel înalt, orientările stabilite și acordurile încheiate cu aceste prilejuri la București și Atena. În acest cadru se înscrie și vizita de prietenie efectuată recent în țara noastră, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a primului ministru al guvernului român, Constantin Dăscălescu, de către primul ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu.

În timpul dialogului româno-elen la nivel înalt, o atenție deosebită s-a acordat, în mod firesc, relațiilor bilaterale. Expri-mindu-și satisfacția față de cursul ascendent pe care l-au cunoscut raporturile dintre România și Grecia, pe baza celor convenite la cel mai înalt nivel, s-a reafirmat hotărârea comună de a se acționa pentru amplificarea și adâncirea continuă a acestor raporturi. În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu au convenit ca, în scopul dezvoltării relațiilor în diverse domenii între cele două țări, să se încheie un Tratat de prietenie și cooperare între România și Grecia. După cum se subliniază în Comunicatul dat publicității la încheierea vizitei, în cadrul convorbirilor, reliefându-se necesitatea creșterii substanțiale a volumului schimburilor și a extinderii cooperării economice, corespunzător potențialului economic și tehnico-științific al celor două țări, s-a stabilit ca organele competente din România și din Grecia să acționeze neîntârziat pentru creșterea continuă a schimburilor comerciale și pentru diversificarea acestora, inclusiv prin încheierea unor contracte pe termen lung. Totodată, au fost definite o serie de măsuri pentru promovarea largă a cooperării economice, industriale și tehnice, care să confere raporturilor economice româno-elene un fundament și perspective durabile. S-a stabilit să fie finalizate cât mai curând posibil tratativele în curs privind rea-

lizarea unor importante obiective economice, identificarea unor proiecte de cooperare de interes comun, îndeosebi în domeniile minier, al metalurgiei feroase și neferoase, al prospectării, extragerii și prelucrării petrolului, al construcțiilor auto, al transporturilor și telecomunicațiilor.

Au fost abordate, de asemenea, probleme ale situației internaționale. În legătură cu acestea, președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu au adoptat o Declarație comună privind problemele dezarmării, păcii și colaborării în Europa și în lume, în care își exprimă îngrijorarea față de continuarea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, și față de extinderea acestora în Cosmos, față de menținerea și chiar de amplificarea unor conflicte, factori care au făcut să crească pericolul unui nou război mondial.

Având în vedere că situația cea mai gravă se menține în Europa, s-a insistat asupra oprii fără întârziere a amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune pe continent și a trecerii la eliminarea celor existente, asupra necesității eliberării Europei de orice arme nucleare, asupra răspunderii directe care revine în această privință celor două mari puteri, U.R.S.S. și S.U.A., precum și tuturor statelor europene. În acest context, a fost reafirmată hotărârea României și a Greciei de a acționa în continuare pentru realizarea în Balcani a unei zone de pace și de bună vecinătate, fără arme nucleare și fără arme chimice. S-a constatat cu regret că problema Ciprului nu și-a găsit încă rezolvarea justă și permanentă și s-a evidențiat necesitatea respectării independenței, integrității teritoriale, suveranității, unității și nealinierii Republicii Cipru, potrivit rezoluțiilor O.N.U.

Desfășurat în spiritul prieteniei tradiționale, al cordialității și al înțelegerii reciproce care caracterizează raporturile dintre cele două țări, noul dialog la nivel înalt româno-elen este menit să dea un nou impuls relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Grecia, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării pe întreaga planetă.

ION CODRU ■

Cele câteva ore petrecute la Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, într-un dialog despre nou și modernizare cu citiva din oamenii ei, ne-au întărit încă o dată convingerea că această vastă acțiune declansată de tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, va conferi economiei românești un salt calitativ hotărâtor. S-a gândit totul până la cel mai mic amănunt, ideile au fost filtrate și analizate până la ultima consecință, au fost folosite experiența și priceperea tehnică a tuturor. Modernizarea — un program gândit și realizat din mers, posibil de îndeplinit în această etapă când s-a ajuns la o reală maturitate tehnică și tehnologică — este problema numărul 1 a economiei noastre, o problemă a cărei cheie este noul și cutezanța revoluționară în gândire și faptă.

La Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, firmă producătoare de utilaj petrolier de renume mondial, impresionează anvergura programului, eficiența deosebită a acestuia, rezultatele concrete de până acum sau cele care se întrevăd în etapa imediat următoare.

Să dăm în continuare cuvântul doi specialiști ai întreprinderii, care prin munca lor lucrează zi de zi cu noul, a cărui principală sarcină de serviciu este să-l caute, să-l nască dacă nu există încă și să-l promoveze.

Ing. Victor Lambrescu, director tehnic: „Modernizarea a coincis în cazul nostru cu dezvoltarea întreprinderii. La întocmirea proiectului de dezvoltare, la care am colaborat, am avut în vedere specializarea mai accentuată a unor secții de producție, optimizarea traseelor interne de transport. Înființarea unui atelier de debitare centralizat a tablelor, situat lângă depozitul central de table, a creat posibilitatea unei croiri optime a tablelor. Debitarea centrală urmează să fie dotată cu mașini automate asistate de calculator.

Un capitol important îl constituie reorganizarea și mecanizarea depozitelor de materiale. Într-un stadiu final, Magazia centrală va fi dotată cu manipulatoare de raft și depozitoare pe verticală. Depozitul de laminate se reorganizează pe suporturi și stative pe 3 niveluri. La fel cele de țagle, laminate și țevi. Organizarea judicioasă a depozitelor va disponibiliza o cantitate importantă de manoperă.

Avem în curs de proiectare un sistem de transport electric cu alimentare directă din rețea, gen troleibuz, între turnătorie-forje și secțiile de prelucrare. În sectorul prelucrării mecanice aplicăm și extindem maș-

nile unelte cu ciclu automat cu comandă numerică, utilizăm un număr însemnat de mașini agregate specializate, proiectate și realizate prin autoutilare. Modernizarea parcului de utilaje universale din dotare a permis aplicarea unor tehnologii moderne. Echiparea strungurilor paralele cu dispozitive de filetare automată a dus la dublarea productivității, la operațiile de filetare. Lucrăm la echiparea strungurilor paralele cu dispozitive de copiat hidraulic cu pinole acționate electric și cu universale acționate pneumatic și hidraulic. Aici se ridică o problemă importantă pentru industria constructoare de mașini. Accesoriile de mașini care ar putea duce la modernizare trebuie să fie asimilate cât mai grabnic și produse de întreprinderi specializate în număr suficient. Mă refer la dispozitive de copiat hidraulic, universale de

vetate, alte două în curs de brevetare și ceva mai mult de 10 inovații.

— Chiar tot ce faceți are caracter de nouitate, tovarășe inginer?

— Nu chiar tot, însă prin natura preocupărilor a trebuit să mă ocup de locuri înguste, de tehnologii nerezolvate în mod corespunzător și care trebuiau înlăturate, de proiectarea în uzină de utilaje, mașini unelte și dispozitive care nu se realizau în mod curent în țară. Multe s-au dovedit noutăți. Dat fiind caracterul fabricăției întreprinderii, utilaj petrolier de mare adâncime, lucrăm cu unicate. În lume sînt doar câteva întreprinderi cu același profil. Am fost nevoiți să ne concentrăm asupra unor utilaje și mașini. Așa s-au născut invențiile — o necesitate.

Multe din mai vechile invenții ale lui Cristian Teodorescu sînt actuale și astăzi. Pompele de 2000 atmosfere au 10 ani vechime. „1 Mai“ a rămas singura furnizoare. Mașinile unelte specializate și agregate tehnologice specifice pentru utilaje de gabarit mare se folosesc la Vulcan, Utilaj Greu Giurgiu, I.U.C. Rimnicu-Vilcea. Altele își așteaptă generalizarea. Mașina universală de prelucrat carcasa reductoare se poate generaliza în aproximativ o treime din întreprinderile constructoare de mașini din țară. Mașina pentru prelucrat plăci sau cărămizi refractare, utilă în industria metalurgică, realizată la cererea județului, s-a dovedit mai bună decît instalația din R.F.G. nu numai pentru că prețul instalației străine era de jumătate de milion. Gama de mașini pentru prelucrat repere din componența pompelor de noroi însumează 6 brevete de invenție.

Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, una din cele mai mari și mai renumite, iată, a găsit timp să se preocupe și de difuzarea prin mijloace proprii a ideilor care au apărut aici. Cataloge periodice în care se descriu noutățile de ultimă oră au fost difuzate gratuit întreprinderilor care ar fi putut beneficia de ele. Ideile au fost considerate ale tuturor. Un cuvînt bun despre activitatea Cabinetului tehnic. Portofoliul de 118 invenții se explică și prin seriozitatea cu care sînt tratate ideile. Crearea unei atmosfere de emulație în promovarea noului, condiție principală a progresului, a dat roade. Din anul 1978, toate invențiile și inovațiile acceptate au fost recompensate prompt. E un aspect care nu trebuie neglijat.

Experiența „1 Mai“ Ploiești trebuie cunoscută și urmată deși cu siguranță nu e singulară.

OPREA GEORGESCU ■

În lume sînt puțini ca ei!

strins, pinole“.

Numeroase realizări ale întreprinderii au la bază creația proprie. „Cabinetul tehnic, ne spune Constantin Tudor, are în portofoliu 118 invenții, din care în fază de aplicare 76. Placarea prin brazare stă la baza realizării bucselor bimetalice. Procedul pentru schimbarea modelelor pe plăci port-model, generalizat la I.M.G.B. și Uzina 23 August, a adus în anul trecut o eficiență de peste 6 milioane lei. Mașinile de debitare prin forfecare la rece a barelor cu diametre pînă la 50 milimetri se pretează la generalizare în multe întreprinderi. Intenționăm să fabricăm asemenea mașini și pentru beneficiari. Inovația: „Linia de călire la tratament termic saps“ înlocuiește integral importul. „Instalație pentru realizarea capetelor de legătură de la cablurile excavatoarelor“ și „Mașina de haldat“, de asemenea inovații, au redus importurile și au adus economii de peste 21 milioane lei“.

Cristian Teodorescu a terminat facultatea la 21 de ani. De 28 de ani lucrează la „1 Mai“. Este șeful Atelierului cercetare proiectare mașini unelte și autoutilări. Are 15 invenții bre-

Cum se perfecționează un tractorist

De vreo 16 ani, la Ștefănești, în Sectorul agricol Ilfov, funcționează un institut de învățămînt de un fel aparte. Complex, dinamic, inteligent (nu șovăim la cuvînt!), eficient. Aparte e și înfățișarea acestei școli, cel puțin prin raportarea la decorul rustic al Ștefăneștilor (clădiri de cea mai contemporană ținută arhitectonică, laboratoare și cabinete de studii dotate cu toate subtilitățile tehnicii, totul plăsat în oaza de liniște a unei păduri devenite parc). Elevii sînt, și ei, niște oameni aparte, niște oameni în toată firea, apropiați între ei, adică înrudiți prin preocupări, dar și foarte deosebiți ca grade de pregătire — de la elementară și medie la universitară și academică. Cursurile sînt scurte, intensive, durează de regulă între trei și șase zile. (Uneori însă, după cum vom vedea, mai mult, fără ca dilatarea în timp, ne grăbim să notăm, să le afecteze caracterul intensiv, menit să stoarcă din ceas, din minut și din clipă tot ce se poate stoarce în beneficiul învățării). Această școală este Centrul de perfecționare a lucrătorilor din activitatea de mecanizare a agriculturii, instituție patronată de direcția generală de resort a M.A., una din instituțiile care, prin modul organizării și prin experiența acumulată (și ea intensă, vezi tinerețea așezămîntului!) propun în tabelele acestui gen de învățămînt niște indici (iarăși nu ezitam la cuvînt!) de cel mai viu interes.

Niște indici care, la ora de față, sînt supuși aici unor analize atente, unor dinamice reconsiderări în întreg și parte, din unghiul unor noi exigențe calitative. Recentele și amplele referiri la marea însemnată a operei calificării, a specializării tehnico-profesionale, atît de vitală din perspectiva aportului ei la dezvoltarea civilizației noastre, făcute de secretarul general al partidului în cuvîntările rostite la Congresul al treilea al oamenilor muncii și la deschiderea noului an de învățămînt, au determinat și aici, ca în toate instituțiile de profil implementate în diferite ramuri ale economiei naționale, căutarea de noi resurse pentru perfecționarea complexei activități destinate perfecționării.

Ce se întimplă, practic, în acest centru?

Vin aici, ca să se pună la punct cu noutățile tehnicii, ale profesiei, cu noile mașini și utilaje fabricate de industria noastră sau importate, cu tehnologiile de ultimă oră ale domeniului, mecanizatorii din Sectorul agricol Ilfov, din județele limitrofe (Giurgiu, Călărași, Dimbovița, Argeș, Prahova) și, în serii atent selectate, mecanizatorii din toată țara. Firește, nu toți mecanizatorii țării (care sînt zeci de mii!) ci, cu deosebire, cei ce se află, mai mult ca alții, în situația de a aborda și asimila noul tehnic, exprimat prin mașini-premiere și prin tehnologiile de extremă complexitate. (Toți actualii conducători de

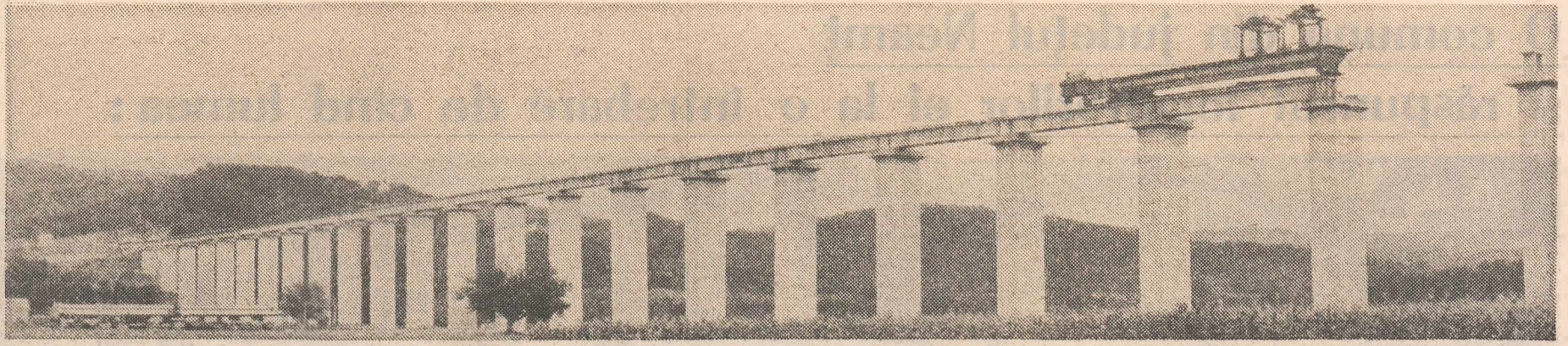
C-6-P-uri, de pildă, aceste combine-uzină de recoltat porumb, ca și evasitotalitatea celor ce călăresc tractorul-gigant A-1300, și-au făcut necenzura aici. La fel, mecanizatorii zootehnicieni, minutorii de aparate de muls electric; la fel, cei desemnați să-și însușească tehnici de reglaje sau de reparații a unor utilaje pretențioase). Anual, centrul din Ștefănești școlarizează circa 3000 de mecanizatori, în special muncitori, dar și maiștri, tehnicieni, ingineri, economiști, cadre de conducere din S.M.A.-uri și trusturi. Atît de puțini, din cei mulți mecanizatori ai țării? Baza calificării și a ridicării calificării rămîn, ni se spune, S.M.A.-urile, în care cei 3000 se întorc ca propagandiști și fermenți ai noului. În plus, centrul din Ștefănești dirijează activitatea punctelor de instruire tehnico-profesională create în toate județele, elaborînd, în acest scop, programe de perfecționare a cadrelor la nivel național.

Sînt, spunem, foarte scurte cursurile acestei școli. Pentru că elevii ei sînt, mai e nevoie s-o spunem?, niște oameni nerubilați de ocupații, pe care nu-i poți smulge prea multă vreme din treaba lor. Niște oameni pentru care anul are 365 de zile lucrătoare (ades și de nopți!), fiecare din aceste zile fiind o „zi-lumină“, o înfruntare cu ceasornicul în mină a timpului, socotit deopotrivă și în lungime, și în intensitate. Intense trebuie să fie, deci, și aceste cursuri, în care expozele teoretice e minim (5—10 la sută din totalul timpului de școlarizare), în care omul din bancă notează puțin (el va primi de fapt, la plecare, materiale scrise, conținînd esența învățării), în care temeiul instrucției sînt mijloacele vizuale (diapozitivul, filmul,

schema și graficul elocvent, expoziția de noutăți ale branșei) și mai cu seamă laboratorul de explicații și aplicații practice. În modernele laboratoare ale centrului, ca și pe platformele de beton din curte, fel de fel de mașini, de mașinării, de aparate, invite aici concomitent cu omologarea lor în uzinele constructoare, sînt iscodite, pipăite, deslușite pînă la amănunt, pînă la infinitul mic, pînă la ultima și corectă lor stăpînire. Mama învățării e repetiția, repetiția obstinată, reluată mereu și mereu. Se procedează, practic, ca și cu ostasul pus să-și demonteze și să-și monteze pușca pînă cînd o vizează. Adeptii învățării de tip intelectualist-abstract ar proscrie, firește, acest fel de instrucție, acuzîndu-i precaritatea ideii, practicisumul îngust, ruinător de perspectivă. Dar învățarea noului nu se face aici (nici n-ar putea să se facă!) prin însușire mecanică, excentrică aportului cerebral, ci tocmai prin stimularea gândirii, a dialogului creator cu noul. (Nu lipsesc, de pildă, niște „capcane“, niște „pedici“ puse lecturii de suprafață a noului utilaj, adică li se încredințează învățărilor mașinării cu „pen“, cu defecțiuni provocate, foarte subtile, împreună cu invitația de a le depista și a le drege). Apoi, să nu uităm, aici vin totuși oameni cu o solidă instrucție prealabilă, inclusiv în plan teoretic, căci nu oricine poate fi abilitat să preia și să pună la lucru utilaje complexe și foc de scumpe. Apoi, iarăși și nu uităm, timpul cursanților e sever drămuț, bătaia pînii nelăsîndu-le prea multe clipe de respirație, de făcut altceva în afara de pine (chit că tot ce se întreprinde pentru slujitorii acestei bătaii tot pînii i se dedică, dar despre asta vom mai vorbi); de unde, firese,

sacrificiul excesului teoretic în folosul practicii viii și strinse. O mașină nouă, odată intrată în hora producției, trebuie să bată fără oprire pasul. Singurele clipe în care se poate oțtrobii prin ea, prin secretele ei, sînt acum și aici, drept care aceste clipe trebuie fructificate la maximum. Din aceleași motive, ținînd de prețul de aur al timpului productiv, se insistă asupra tehnicilor de reparare „din mers“ a mașinilor, astfel ca acestea, atunci cînd se poticnesc în cîmp, să-și revină repede, limitînd doar la avarii grave intervenția atelierului mecanic.

Tot ce e nou, important, somativ, presant pentru agricultura noastră de azi se învață aici. Se învață, de exemplu, etanșizarea combinelor, în vederea închiderii orificiilor pierderilor de boabe (din nou, nu la modul abstract, ci prin prezentarea celor mai eficiente dispozitive adecvate acestui scop). Se predau, într-un laborator special, lecții de reconducerea a pieselor prin procedee ultramoderne (metalizare, deformare plastică, sudură în mediu protector etc.), unele cu valoare de premieră națională, și nu doar națională. E în curs de amenajare un laborator de electronică, „o bijuterie a tehnicii“, ni se spune, destinat învățării sofisticatei instalații de sesizare din mers a defecțiunilor (instalații care se vor afla, în acest cîmp, la bordul tuturor mașinilor agricole importante). Un capitol de relevanță și greutate în programul școlii din Ștefănești, realizat cu girul Ministerului Educației și Învățămîntului, îl constituie policalificarea. Peste 1000 de mecanizatori și-au și apropiat, aici, a doua profesie, prin cursuri de 3—4 săptămîni, întregite de practică și finalizate prin exigente examene pentru diplomă. Apropo de practică,

Viaductul de pe Topolog (Curtea de Argeș-Vilcea)

Pe lângă obligațiile sale profesionale, de pivot al industriei grele în această parte a țării, Întreprinderea Metalurgică Aiud și-a asumat și un soi de obligație morală — aceea de a face adevăratul renume al acestui frumos oraș din marginea Apusenilor. Într-o strategie care este de fapt a întregii economii naționale, calea aleasă pentru aceasta de metalurgistii din Aiud este calea științei, a progresului tehnic. Activând într-un domeniu destul de „rezistent” la nou (lucrul cu metalul topit modificându-se nesemnificativ de-a lungul anilor), oamenii muncii de aici și-au propus să analizeze amănunțit întregul „bloc” de activități cotidiene, căutând să găsească acele fisuri problematice sau tehnologice în care ar putea să pătrundă noutățile științifice, elementele de progres tehnic. Odată cu înființarea unui Centru de cercetări și proiectări chiar în cadrul uzinei (model de integrare a științei cu producția), o serie de procedee și tehnologii care păreau ermetice la orice inovare au început „să cedeze” și să fie restructurate în consens cu noile cerințe de calitate și eficiență economică, proprii tuturor sectoarelor de activitate. O primă mutație s-a produs odată cu punerea la punct a turnării lingotierelor „prin ploacă” (în loc de „șuvoi”) — procedeu (la care au lucrat, între alții, inginerii Melinton Tudoran și Ioan Coroșii) conducând la o creștere atât a calității pieselor turnate, cât și a gradului de folosire a metalului. Un alt tânăr inginer, Romul Chiorean a consacrat în uzină procedeu de detensionării pieselor prin vibrații — o mică revoluție a domeniului, la care și-au adus contribuția și cadre didactice de la Politehnica din Cluj-Napoca. Piese imense sau mari construcții metalice sudate rămân, în urma diverselor prelucrări, cu importante

tensiuni interioare, un fel de „reumatism” care le macină lent, distrugându-le caracteristicile de funcționare. Aceste tensiuni se înlăturau, pe vremuri, prin lăsarea cu lunile în aer liber a respectivelor piese; apoi, sub somnul urgențelor, s-a trecut la tratarea lor termică — piesele erau încălzite la sute de grade (cu importante consumuri energetice) și apoi răcite lent. Procedeu de detensionării prin vibrații este elegant, farmaceutic aproape, foarte rapid (o piesă de zeci de tone „scapă” de tensiunile interne în câteva minute) și

Știință și metalurgie la Aiud

conduce la economii anuale care se scriu cu șapte cifre. Metodologia vibrațiilor este aplicată și la turnarea propriuzisă, întrucât intensifică eliminarea incluziunilor (pori, bule de aer etc) și, ca atare, „iese mai multă piesă bună”. O altă tehnologie aplicată cu succes aici este cea a fretajului — ansamblarea nedemontabilă a două piese, pe baza alternanței cald-rece. „Ideea este pe cât de eficientă și importantă, pe atât de simplă. Detaliază inginerul Szöcs Ladislau, directorul Centrului. Piesele se dilată la cald și se contractă la rece. Atunci, le an-

samblăm una în alta la o anumită temperatură, după care, folosind aer și azot rece, ele se contractă și se string. Nu știm dacă se mai aplică undeva criogenia în montaj, dar cred, totuși că procedeu nostru e o premieră”. În schimb, se știa că pe plan mondial agentul criogenic se aplică la prelucrările prin așchiere. Cei de la Aiud n-au recurs la importul respectivelor tehnologii, concepiind una originală pe baza aceluiași principiu. Datorită intervenției agentului de răcire, calitățile cutitului de la sculele așchietoare care se mențin intacte o perioadă mult mai mare, chiar dacă se prelucrează oțeluri extradure. Se subînțelege economia de timp și de materiale pretioase care se obține prin această metodologie.

„Aprecierea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită în marele forum al Congresului Oamenilor Muncii, conform căreia progresul țării depinde în mod nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de receptivitatea la tot ce este nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial, ne obligă — spunea inginerul Szöcs — să intensificăm eforturile noastre de modernizare a proceselor metalurgice, astfel încât, prin creșterea gradului de mecanizare, prin eliminarea timpilor neproductivi, prin delimitarea precisă a punctelor de lucru să putem realiza sarcinile care le avem în domeniul creșterii productivității muncii. Calea regală a dezvoltării este, cum s-a arătat, calea științei, a competenței, a gândirii cutezătoare; este calea pe care am pornit și noi, metalurgistii din Aiud, și pe care vom continua să mergem fără preget, este calea pe care o uzină și chiar un oraș își pot transforma numele în renume”.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

e de prisos, desigur, să mai spunem că ea depășește (și nu numai în cazul policalificării) incinta centrului, desfășurându-se la S.M.A. Ștefănești, unitate-etalon a mecanizării agriculturii, în C.A.P.-uri, I.A.S.-uri etc.

Dr. ing. Victor Neagu, directorul centrului, un emerit al mecanizării agriculturii, practician și cercetător cu faimă în branșă (și cu o notorie contribuție la însăși elaborarea principiilor de activitate a centrului), e de părere, și nu putem să nu-i dăm dreptate în absolut, că, în primă și ultimă instanță, calitatea oricărei instrucții depinde de calitatea instructorilor, de pregătirea lor. Aici, ni se spune, s-a constituit în timp un redutabil corp de instructori-experti, de profesori ai noului tehnic de cea mai aleasă ținută. Notăm nume de doctori în științe, de ingineri sau economiști ca D. Răducanu, N. Bundaru, N. Rosensweig, I. Brașov, S. Tutunaru (directorul Neagu ne citează mai mulți, dar nu-i putem consemna pe toți, zelul reporterului de a transcrie nume amenințând să se dizolve într-o adevărată listă onomastică): specialiști de cea mai înaltă calificare, aflați în legătură cu catedrele universitare, cu sediile cercetării științifice de profil, autori și purtători de tehnici ale instrucției de cea mai acută modernitate.

Grație dotării sale tehnice, grație vastei sale experiențe în promovarea noului și grație calității corpului de specialiști ce-i susțin demersurile, centrul din Ștefănești și-a adjudecat recunoașterea care, onorându-i activitatea, înseamnă tot atâtea mari exigențe puse în fața acesteia. Centrul, prin hotărârea conducerii superioare de partid, e investit, la ceasul de față, cu sarcina de a proba și a confirma, în condiții reale de

producție, parametrii tehnico-funcționali ai tuturor utilajelor care intră în zestrea agriculturii noastre — comandament pe care cei ai locului sint hotărâți — și apti — să-l ducă la o exemplară înfăptuire. Centrul e cuprins și în raza unor fertile colaborări externe, ca unitate agreată de O.N.U.D.I. pentru implementarea tehnologiilor de recondiționare în țări în curs de dezvoltare. Vom mai nota, la acest capitol, și cooperarea cu o seamă de firme străine (firma de mașini agricole „Fortschritt” din R.D. Germană, de pildă, și-a inaugurat la Ștefănești un birou de documentare), cum și instruirea făcută aici unor specialiști ai mecanizării din R.P. Chineză, R. S. Cehoslovacă, R.D.G., Egipt, Angola, Zimbabwe etc.

Sarcina primordială, acum ca întotdeauna, rămâne, firește, cea a perfecționării mecanizatorilor țării, și, din acest punct de vedere, privesc lucrurile, sint de notat, cum spunem și la începutul acestor rânduri, eforturile care se depun aici pentru îndeplinirea indicațiilor secretarului general al partidului privitoare la ridicarea gradului național al culturii tehnice și profesionale. Se urmăresc mai strins ca oricând, ne relatează dr. ing. Victor Neagu, calitatea programelor de perfecționare, capacitatea lor de a face sensibil noul, eficiența lor practică, adică modul în care știința și iscusința tehnică livrate de Ștefănești devin bun curent în S.M.A.-urile din țară. Pe undeva, sint de părere unii interlocutori ai noștri, niște lucruri mai șchioapătă, acest „undeve” fixându-și hotarul la cel al unităților de producție — nu rebarbative la nou, dar deseori „aminându-l”, încuindu-l în mape și în dosare, „punându-l la păstrare” pentru clipele de respiro din sufocanta bătaie a piinii. Dar cum aceste clipe

nu proa se întrevăd, noul rămâne „la păstrare” până cînd, fatal, încetează să mai fie nou, surclasat de alte evenimente din cîmpul tehnicii. O soluție, după opinia unora dintre specialiștii Ștefăneștilor, ar fi desemnarea, în cadrul S.M.A.-urilor, a unui inginer (să zicem, dintre tinerii absolvenți de facultăți, cu exercitiul învățurii încă proaspăt) care, despovărat de unele obligații curente, să stea cu ochii deschiși spre nou, captîndu-l și semnălizîndu-l celor din jur. Noul, în materie de mecanizare, are înfățișări complexe, dată fiind însăși complexitatea profesiilor branșei. Un bun tractorist trebuie să fie un bun mecanic (și, în virtutea cerinței policalificării, un bun sudor, cele mai multe dintre defecțiunile tehnice care-i dau de furcă raportîndu-se la suduri), un bun șofer și un bun agrotehnician. În plus, el trebuie să cunoască nu doar o mașină, ci familia întregi de mașini, cu toate echipamentele lor, aplicate mării diversități a lucrărilor cîmpului; mașini care sint în perpetuă și adesea vertiginoasă schimbare, într-o dinamică evoluție pe spirala modernizării, cerîndu-i celui ce le comandă nu infinitezimale acumulări cantitative de cunoștințe, lent asumate în vreme, ci, la răsîmp de ani și sezoane, reciclări echivalente cu noi sinteze tehnice și profesionale. Importanța permanentei racordări a acestor oameni la nou, la informația la zi în domeniu, nu mai are nevoie, credem, de argumente adiacente.

În lanțul calificării comandantilor de mașini agricole — oameni din prima linie a bătăliei piinii — centrul din Ștefănești e doar o verigă. Dar una de bază, una vie și teafără, cu rodnică transmisie de forță, asupra întregului.

ILIE PURCARU ■

Despre emancipare la Titu

Este suficient să aruncăm doar o privire în jurul nostru, pentru a constata că tot ceea ce reprezintă aparatul de instalație casnică, a ajuns să semene foarte puțin cu ceea ce exista în urmă cu doar cîțiva ani. Zeci de modele noi îți atrag, care mai de care privirile, printr-un design de ultimă oră în întreaga lume: game de intrerupătoare și prize serie „comfort”, diverse tipuri de ștecheră cu contabilă protecție — toate aliniate la standardele internaționale, europene și britanice — sonerii de tip „bing-bang” în cinci variante ca formă, normale sau electronice — și exemplele ar putea continua, extinzîndu-se și în industriile ce folosesc tehnica de vîrf, toate, beneficiare ale produselor „Întreprinderii de aparatul electric pentru instalații” din Titu, fostul oraș de navetiști.

Întreprinderea a luat ființă în 1972, povestește economistul Cristescu Gheorghe. S-a luat startul de la nou și, poate tot mai de aceea, oamenii au fost permanenți preocupați de modernizare. Viața nu stă pe loc, iar tehnica, cu atât mai puțin. Ceea ce era nou acum zece ani, astăzi este de mult depășit, ceea ce acum uluiește, ne va lăsa indiferenți peste o vreme.

— Orice perfecționare, orice produs nou trebuie să aibă parametri superiori din punct de vedere calitativ, tehnic, al fiabilității și eficienței economice — ține să sublinieze Silviu Grigore, inginer șef cu pregătirea fabricației. Noi am început cu câteva produse, astăzi mai avem doar

teliere de proiectare, acolo se nasc creațiile valoroase. Cîteva zeci de oameni caută mereu soluțiile care să-i ducă la cerințele timpului pe care-l trăim: mecanizarea și robotizarea producției, creșterea productivității, micșorarea consumurilor de materii prime, creșterea gradului de recuperare a materialelor refozabile, micșorarea gabaritelor — absolut necesară pentru domeniul lor în complexul de modernizare — și, chiar culori și forme noi, într-un cuvînt, o producție modernă „de ultim strigăt” din toate punctele de vedere.

Ceea ce au făcut pînă acum nu-i de loc nici puțin, nici neînsemnat, așa cum ai fi îndemnat să crezi, după tonul cu care-ți relatează oamenii. Nural că, produsele vorbesc de la sine, solicitările beneficiarilor — din țară sau de peste hotare — deasemenea. Produsele proiectanților de la Titu funcționează la media de temperatură care pot varia între minus și plus 40 grade Celsius. La gama nouă de elemente de racordare s-a asigurat o reducere a consumului de neferoase cu peste 40 la sută. Multor materiale deficitare, cum ar fi alama sau aliajul de argint li s-au găsit înlocuitori, iar rezultatele sint pe deplin satisfăcătoare. Coeficientul de utilizare a metalului, prin realizarea unor planuri de croire noi, proprii, este de 91 la sută. Măsurile de injecție au fost și ele, redimensionate. Sedevistica necesară se face în întreprindere, reperatele, toate, sint rodul căutărilor lor.

Aplecarea firească spre nou

foarte puțin pentru a împlini cifra de 500. Lupta pentru nou, pentru competitivitate nu se poate da decît dacă ai o zestre serioasă de materie cenușie pe care o folosești riguros clipă de clipă. Nu-i simplu să te confrunți cu firme de tradiție, cum ar fi pe plan mondial Siemens sau A.E.G. La butoanele de comandă, spre exemplu, sintem acum alături de Franța. Întreaga noastră gamă de produse a fost completată conform normelor internaționale, revizuită pentru 16 și 32 Amperi, cu trei pațuri și cinci contacte, la tensiuni diferite și grad de protecție diferit. Pentru siguranțele cu mare putere de rupere, un alt exemplu din sute, a fost crescută capacitatea de la 50 la 100 kiloamperi, iar la siguranțele ultrarapide, capacitatea de rupere a crescut la 75 kiloamperi.

Totul pleacă de la cele trei a-

Noutatea de ultimă oră — banda automată de montaj — duce acum la o creștere a productivității muncii cu aproximativ 1 000 lei de persoană. Foarte curînd va fi pus în funcțiune un sector de acoperiri galvanice ultra-modern, în care întregul proces de producție este asistat de calculator. Tot calculatorul va fi acela care va elabora tehnologiile de fabricație. Chiar proiectarea se va face pe calculator. Proiectarea unor piese noi, cu destinații noi, pentru piețe noi.

Iată, toate aceste exemple pledează pentru o emancipare tehnologică, ne arată unde a ajuns vreaea foștilor navetiști din Titu, al căror gînd nu bătea, pînă nu demult, mai departe de București, unde-i ducea „cursa de Titu”.

LIANA MOLNAR ■

O comună din județul Neamț și răspunsul locuitorilor ei la o întrebare de cînd lumea :

Bodești (Neamț), o localitate rurală, cu condiții de muncă și trai ca la oraș

Pe ce se întemeiază bunăstarea ?

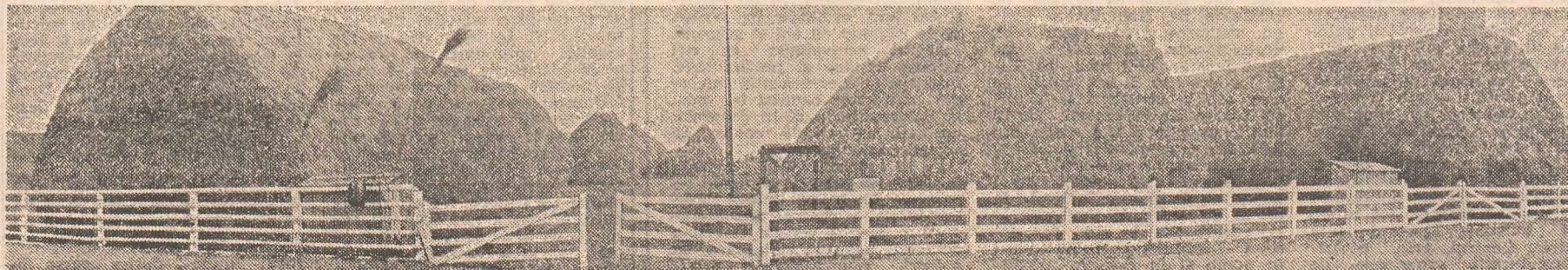
Cu puțini ani în urmă bodeștenii nu obțineau mai mult de 1 500 kg porumb boabe la hectar. Astăzi, încep să pășesc 6 000 kilograme la hectar

Cultura de bază a fost și va rămîne cartoful, iar creșterea lui e la fel de spectaculoasă : de la 15 tone la peste 40 tone la hectar

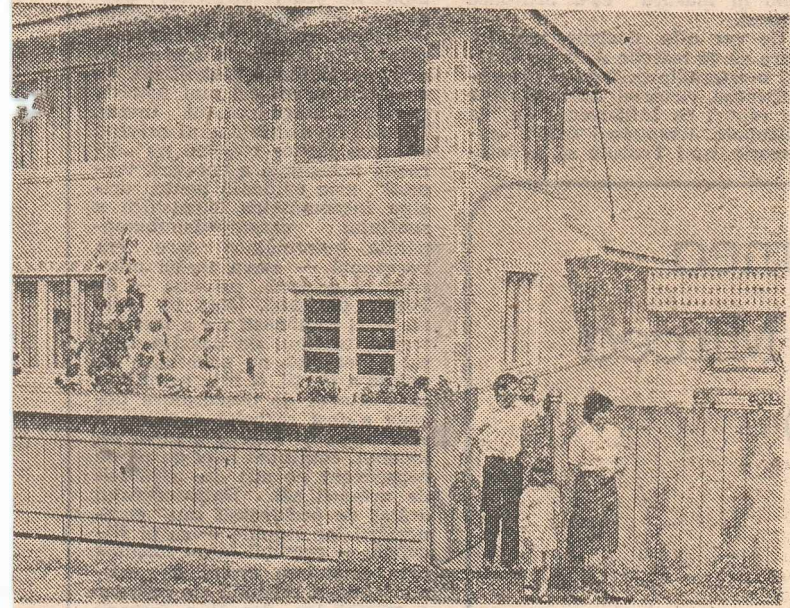

Sfecla prășită de trei ori, plivită, nu mai simte lipsa ploii, iar hărnicia oamenilor a fost înzecit răsplătită : cu o producție de 50 de tone la hectar

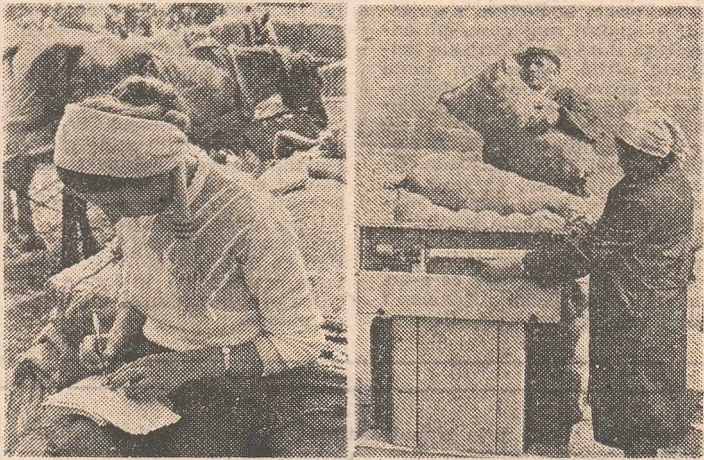

Zestrea zootehniei : finul. Într-o singură șură sînt 400 de tone !

Fotoreportaj de Elena Ghera

Animalele se cresc nu numai cu hrană, pe ele trebuie să le și îndrăgești. Vacile C.A.P.-ului din Bodești dau fiecare peste 4 600 litri lapte anual

Evidență clară și riguroasă a recoltelor, primul pas spre o răsplată echitabilă a muncii

Am vreo 15 ani de când mă confrunt cu frunzașii țării, ne spune Vasile Tomescu, președintele Cooperativei agricole de producție din comuna Bodești, județul Neamț, dar acum, după ce-am participat la schimbul de experiență organizat în județul Olt, județ care ne-a demonstrat cum se pot realiza obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, obiectivele noii revoluții agrare, mă întorc acasă convins că nu-i de ajuns să fii bun gospodar, oamenii trebuie aduși la nivel de mesteri, mesteri făurari ai pământului. Rezultatele noastre sunt foarte bune la nivelul județului și chiar al țării, dar dacă vom fi și pricepuți, și întreprinzători, și nu numai harnici, vom reuși să obținem ceea ce ne dorim cel mai mult: să ne autodepășim.

Este cit se poate de mobilizator să-i auzi vorbind de autode-

pășire pe niște oameni care au reușit, cu mari eforturi, să obțină de pe un pământ sărac din zona deluroasă, care cere investiții mult mai mari decât în alte locuri, care au reușit să realizeze, spuneam, producții record. Cartoful obținut aici atinge o medie de peste 40 000 kg la hectar, iar porumbul ajunge la 10 000 kg știuleți la hectar. Autodepășindu-se de la an la an, beneficiile bodeștenilor au ajuns la circa 12 milioane lei, față de 3,6 milioane, planificate. Cu toată seceta acestei toamne, în depozitul de furaje se găsesc în momentul de față peste 1 000 tone de fân.

Obținând astfel de producții, bodeștenii în mod firesc și echitabil obțin de pe urma muncii lor o răsplată pe măsură. Iar această bunăstare se poate vedea, din fotoreportajul de față, și în casele lor.

Răbdător ca țărănul, răzbind îndărătnicia atîtor pămînturi sterpe, mulțumindu-se mereu cu puțin, spuzit pe dealuri și pe coline, strecurat pe sub ripi și pină sub poalele muntelui, grăbindu-se, primăvara, să înflorescă și să dea lumii bucuria florii lui ca un bulgăre de zăpadă și să o imputernicească în credința ei că a ieșit, în sfîrșit, la lumină, lăsîndu-se, primul, cîtotropit de albine și așteptînd sfios inserările ca să izvodească suavul parfum cu care intră în drepturile lui anotimpul renașterii, Prunul mi s-a înfățișat întotdeauna, lîngă obrazul curat al casei țărănești, un semn al Speranței.

Nu este el, Prunul, cel care însoțește, cu o nobilă umilitate, întâmplările vieții țărănești toate, lacrima de cristal a fructului său boierind ploșca de lemn înflorat ridicată în cinstea nuntașilor la întemeierea unei noi vetre de neam, dar și încercînd cu atîta smerenie recunoscutoare gestul cu care din ceașca de pămînt ars se varsă primele picături în amintirea celor ce au fost ?!

N-am să pot uita niciodată bucuria orgolioasă cu care se răsturnau, în butiile pintecoase, coșurile cu prune coapte la sfîrșitul lui august, cînd toamna începe să se ghicească în obrazul argintat de rouă al fructului închizînd în el, ca într-o cămară fermecată, mierea verii și mirosmele ei la un loc.

Ogrăzile de prun, toamna, într-o geografie săracă de nesfîrșite întinderi ale grîului și porumbului venind să dea cîmpiei pecetea bogăției, țineau lumea dealurilor sub aripa Spe-

ranței că nici aici plînea nu va lipsi.

Chiotul care vestea răsturnarea celui dintîi coș cu prune în butia pregătită gospodărește cu o sete atît de sănătoasă era, așadar, un chiot al victoriei celei mai omenești consacrinđ ideea de bunăstare.

Cine ar putea uita, apol, din cei care le-au trăit, serile de toamnă tirzie, la gura cazanu-

Opinia unui alegător

Pomul vieții

lui, cu porumbi copti stropiți cu fruntea țuicii, cînd începeau să se dezlege și baierile sufletului și ale limbii și se innodau, nesfîrșite, poveștile țărănești ?!

„La un cosit, odată, — zicea croul meu, Năiță Lucean, — nimerisem pe sub niște pruni bătrîni și mă chinuiam să trag pologul drept să nu creadă lumea că am uitat să țîn coasa în mină după atîția ani de război. Prunii erau albi și prunele dăduseră bine în pîrg, crescuseră ca ciorchinul de strugure și de atîta dulceață plesneau numai lacrimi de miere pe obrazul lor înroșit.

Măi, îi spun eu muierii care atunci venise cu demincare la mine, fiindcă se și făcuse prin-

zul îl mic, o mai fi pe pămîntul ăsta un pom care să plîngă de bucuria belșugului cu lacrimi de miere ?

— Nu, zice ea, prunul plînge cu lacrimi de miere și omul cu lacrimi de sare și cînd se împreună mierea cu sarea se face viața !

— Îți dai dumneata seama, se mira apăsat Năiță Lucean, chinîndu-se să nu-i tremure mina cu ceașca aburînd de fruntea țuicii atunci picurată din țeava de aramă lucind ca oglînda. „Mă, dacă îți tremură mina pe toarta ceștii să nu mai bei, fiindcă și țuica e și ea ființă și ametește dacă o clatini prea mult...“, îți dai dumneata seama, se mira el, ridicînd sus ceașca din care parcă tot nu se îndura să guste aminînd viclean clipa pe care nu se putea să o treacă fără o poveste a ei, ca un descîntec, îți dai seama ce a putut spune ea, nevasta asta a mea, numai din capul ei ?!

— N-a spus ea întîi, îl liniștea grăbit, de fiecare dată, cazangiul, care mai auzise povestea și anul trecut, vezi de treabă și nu te speria. Inșă, adăuga el, lăsînd să se înțeleagă că era de recunoscut trebuia recunoscut chiar și din gura unei muieri, adevărul rămîne adevăr: și prunul e un pom al vieții, nu numai mărul...“.

DINU SĂRARU ■

P.S. Cine a avut ideea să redea Prunului respectul înțelept cu care l-a înconjurat întotdeauna țărănul român însemnă că a înțeles acest adevăr vechi și merită toată cinstirea.

Timp de patru zile am trăit într-un univers care stătea deopotrivă sub semnul celei mai aprige și lipsite de răgaz lupte cu natura și al feericului ce părea să transpună călătoria noastră într-o lume de basm ce rechemă imagini estomate de trecerea grabnică a timpului. Diminețile învăpăiate și în același timp învăluite într-o boare diafană și inserările suave marcate brusc de culori net transate se metamorfozau înaintea privirilor noastre ca într-un neobisnuit „muzeu imaginar“ ce alterna pinzele maturității lui Monet cu acelea ale norvegianului Munch. Orizonturile erau aceleași și totuși altele decît acelea ale copilăriei mele petrecute în alte părți de țară deprinsă în fiecare zi să îmbrățișeze cu privirea nemărginirile căutînd tărîmul pe care nici pînă acum nu l-am aflat : acela unde cerul se uneste cu pămîntul. Plecînd de la Slătioara Oltului, trecînd prin Strejești, poposînd la Drăgășani, am ajuns într-o noapte la Otești, una din fermele Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Strejești și dimineața am trăit o adevărată reverberație proustiană. Erau învăluitoarele mirosuri de acum patruzeci și doi de ani cînd la capătul unui refugiu de cîteva luni la Teișanii Prahovei, pe Valea Teleajenului, țărănii uscau în cuptoare prunele toamnei. Erau în văzduhul ce reverbera în dmineata săptămîni trecute aceleași esente îmbătătoare de o dulceață pătrunzătoare ca în anii amîntiți și erau cu totul altele. Pentru că din aceste întretăieri și supra-puneri de planuri se desprîndea în aceste zile o realitate materială și sufletească nouă. Venisem aici invitat de prietenul meu inginerul doctor Ilarie Isac nu la o sărbătoare ci să asist la un schimb de experiență ce sta sub numele de Zilele Prunului organizate la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Strejești. Despre directorul ei, inginerul Ioniță Nicolaescu, și despre ceea ce oamenii de sub conducerea lui realizează stăam din ceea ce am citit și am auzit. Răsfoisem cu o zi, două înainte și un volum în care se aflau tipărite substanțialele comunicări ce au fost țînute în încheierea „Zilelor Prunului“ organizate în colaborare cu Institutul de cercetare și producție pentru pomicultură Mărăcineni-Pitești. Nu am competența să vorbesc despre conținutul lor ci despre ceea ce am văzut în aceste cîteva zile pornînd — așa cum am spus — de la ferma din Slătioara de lîngă orașul Slătina, trecînd apoi la Strejești, oprindu-ne la Otești. Spătaru, Leleasca și în comuna Dejești, satul Simburești. Cei veniți la aceste zile urmăreau să cunoască rezultatele unei munci tenace dusă nu o dată cu natura ce nu este nici prea darnică, nici ușor de stăpînit pentru că prunul s-a devinut nu un fruct periferic în structura pomiculturii româ-

nești ci să dea, la o productivitate de înalți parametri cantitativi și la un nivel calitativ ridicat, roadele acestui pom care a însemnat atît de mult în viața zilnică a poporului nostru. Rezultatele sînt într-adevăr spectaculoase mai ales dacă ținem seama că așa cum am mai spus dincolo de Otești în periplul nostru pînă să ajungem la ferma Spătaru drumul părea să se prelungească spre infinit, că asezările omenești erau rare, că apa trebuie căutată în unele locuri la 300 de metri adîncime. Și totuși pe acest podis al Cotmenei hărnicia, iscusința și de ce nu pasiunea, fără de care în condiții nu totdeauna prielnice s-ar realiza mult mai puțin din

respectatul profesor al atîtor generații Vasile Sonea, un adevărat umanist, pînă la tinerii aflați în diferite localități ale țării cu care în răgazurile conferinței am stat mai mult de vorbă. Ne pare rău că nu-i putem numi aici pe toți. Dar din convorbirile cu ei ne-a rămas această impresie fundamentală de seriozitate în fața muncii lor, de preocupare penitfu ceea ce fac să se incununeze cu rezultate din ce în ce mai bune și de ce n-am spune o mare și nedismulată dragoste pentru literatură și pentru omul de litere. Nu o curiozitate insidioasă ci esențială pentru ceea ce este nou, profund, grav în proza, poezia și teatrul de astăzi, pentru ceea ce le vorbeste despre valorile trecutului pe care vor să le cunoască așa cum au fost. Ne-au spus că cele mai bune cărți nu ajung așa cum ar dori ei, așa cum ar merita literatura noastră de azi și de ieri.

Am încheiat vizita noastră într-un scurt popas acolo unde îl începuserm, la ferma Slătioara a stațiunii Strejești, fermă aflată sub conducerea unui inginer tînăr, Mihail Pirșan. Aici stăpin e mărul și în livzile pline de roade ce rechemă în mîntea noastră tot ce dăduseră mai frumos artiștii lumii de la Cézanne la Petrascu se alcătua o adevărată orgie de forme, culori, de o frumusețe și o rigoare care întreceau nu o dată frumusețile artei. Gazda noastră muncește mult, altfel n-ar fi posibilă nici riguroasa gospodărire a unui pămînt întins, nici permanenta lui aplecare pentru ca roadele să fie calitativ superioare prin neconținutele cercetări la fața locului, nici dorința de a spori preocupările și a extinde aria lor. Dar este și un cititor destoinic așa cum am întîlnit nu puțini, ceea ce ne-a făcut să plecăm după cîteva zile cu sentimentul întîlnirii unor oameni adevărați pe care îți face o adevărată bucurie să-i cunoști.

VALERIU RAPEANU ■

P.S. Un scurt popas la Drăgășani, orașul atît de plăcut, curat și îngrijit păstrat de oamenii tineri ce-i conduc treburile cu o rivnă niciodată slăbită, a fost prelungit de întîlnirea lui Leon Kalustian cu cititorii din urbea prietenului tineretii sale : Gib Mihăescu. La librăria inaugurată la 15 ianuarie acest an poposeam din nou prezentînd culegerea de „Simple note“ și volumul „Din zilele unui învățător de la țară“ de Ion D. Isac apărut în colecția „Măturii“ a Editurii Eminescu. Nu voi spune decît că ceea ce știm pînă acum despre dragostea de carte a locuitorilor micului oraș se confirmă integral în noul și atît de primitivul lăcaș al culturii și că prezența tinerilor cititori aici a fost de-a dreptul emoționantă, prilejuind acel dialog viu și real între generații, de la mult

Asa cum am aratat in episodul precedent, entuziasmul si bravura indiscutabila a cavalerilor franco-burgunzi (contele de Nevers, ajuns mai tirziu duce de Burgundia, este cunoscut in istorie ca Ioan fara Frică) nu erau egale de acea intelegere a realitatii cimpului de lupta, intelegere fara de care victoria nu este cu putinta. Pentru Baiazid aceasta „floare a Apusului“ avea sa se dovedeasca o pleava lesne de risipit in vint.

Sultanul poruncise ca terenul sa fie organizat genistic — am spune noi in limbajul militar de astazi; in fata oastei otomane au fost batuti pari pentru a stavi elanul cavalerilor si a-i face astfel vulnerabili la contraatac otoman. Prizonieri ai cliseelor mentale despre virtutile cavaleresti, cruciatii franco-burgunzi au dezlantuit o impunatoare cavalcada. Nu voiseră — cum s-a vazut — sa-l lase pe Mircea, cunoscaTOR si invingator al oastei otomane, sa atace cel dintii, considerind ca erau in felul acesta frustrati de o onoare pentru care strabatusera drumuri atat de lungi si facusera cheltuieli atat de mari. Stapiniti pina la obsesie de intelegerea vană a conceptului de glorie, ei si-au supraevaluat calitatile si au sfirsit in catastrofa.

Atacul lor impetuos s-a lovit de briul des al tarusilor infiotti in pamint si s-a frint. Sagetile turcesti cadeau ca o grindina asupra lor. Iesiti cu mari dificultati din acest teribil obstacol, cavalerii apuseni au mai avut resurse pentru un nou atac, dar forte lor erau sleite. Sigismund de Luxemburg si Mircea au atacat la rindul lor pentru a restabili legatura cu cavalerii incercuiti. Nu a mai fost insa cu putinta. In lupta a intrat de partea lui Baiazid, un corp condus de Stefan Lazarevici, vasalul Portii; forte proaspete au adus deznodamintul singeroasei inlestari. Cavalerii s-au aparat cu o indirire careia nu i se poate refuza calificativul de eroica: de la cel mai virtnic, amiralul Jean de Vienne pina la contele de la Marche „cariua nu-i crescuse inca barba“, precizeaza Barante, toti s-au luptat ca niste lei dar au fost ucisi sau luati prizonieri. Era pretul nesabuintei lor.

Despuicati de vesminte si cu minile legate la spate, prinsii au fost adusi inaintea lui Baiazid. In evul mediu, rascumpararile din captivitate constituiau insemnate surse de venituri, mai ales daca prizonierii erau persoane insemnate. (In erudita si fascinanta sa carte **Contributii la studiul legilor razboiului in evul mediu**, Andrei Pippidi a consacrat un excelent capitol rascumpararilor). Baiazid s-a gindit la marile beneficii pe care le putea avea crutind viata celor mai importanti dintre captivii sai. Legenda mai adauga ca un ghicitor il sfatuise sa nu-l execute pe contele de Nevers pentru ca el avea sa ucidă mai multi crestini decit toti turcii impreuna. (Ajuns, in 1404, duce de Burgundia, el a fost implicat intr-un singeros conflict — cel dintre burgunzi si Armagnaci — fiind in cele din urma asasinat in 1419.) Baiazid a lasat in viata pe cavalerii cei mai de vază, care scapaseră masacrului de pe cimpul de lupta, fixindu-le mari preturi de rascumparare, iar pe ceilalti prizonieri i-a executat prin decapitare, sugrumare sau chiar ruperea corpului, sub ochii tovarasilor lor de arme.

Cavalerii au platit un pret exorbitant — si in victi omenesti si in bani — pentru dorinta lor

de a avea onoarea inceperii luptei. Totala lor ineficacitate in fata oastei otomane a fost ilustrata in chip tragic. Desfasurarea bataliilor din Occident — Courtrai (1302), Crécy (1346) si Poitiers (1356) ca si aceea de la Nicopole aratau ca epoca razboaielor de cavaleri era incheiata. Marele istoric englez Edward Gibbon scria ca bătălia de la Nicopole „a fost ultima mare întreprindere internatională a cavaleriei feudale“. In cimpia acoperita de leşurile cruciatilor incepea acel „Amurg al evului mediu“ despre care a

lor conceptii despre succes si glorie. Pentru ei, nu infringerea sultanului, sau eliminarea unei primeidii — care, in fond, ii pindea si pe ei —, ci dorinta de a se intoarce cu faima victoriei, cu noi fapte de arme ce urmau a fi povestite si cintate in salile castelelor lor, iata ce voiau ei. De la acest Apus dispretuitor si ignorant fata de cealalta jumătate a continentului, de la acest Apus, inchis in deliciale si rafinatele sale, de la acest Apus, care chiar cind a vrut sa actioneze, s-a dovedit neputincios, Mircea si ai lui nu

ria, prin acea disuadare a adversarului, care sfirseste prin a se convinge ca nu poate atinge obiectivul politic al efortului sau militar. Intreaga perioada de dupa cel de-al doilea razboi mondial a dovedit ca razboiului popular nu i se poate opune nimic in masura sa-i provoace esecul.

Se vor afla, desigur, scepticii care sa se intrebe daca nu exista o supradimensionare a semnificatiei victoriei de la Rovine in raport cu infringerea de la Nicopole. Raspunsul este: categoric, nu! Trebuie sa se inte-

poi in **Interpretari românești**), raspunsul nu este cel dat de el: „principalele române nu se aflau pe directia principala a cuceririi turcesti, ele ocupau o pozitie laterală fata de această linie. Ocuparea lor integrală de către turci nu era deci necesară din punct de vedere strategic“. Dispunem de mărturia lui Michael Bocignoli, potrivit căreia drumul prin țările române a fost considerat de Soliman Magnificul, de exemplu, drept cel mai potrivit pentru a ataca regatul ungar. Dincolo de aceste dovezi privind situarea țării române pe „directia principala a cuceririi turcesti“, este evidentă pentru oricine însemnătatea strategică a spațiului carpatodanubiano-pontic, însemnătate care era percepută — avem iarăși mărturie în această privință — de Poarta otomană. Dacă în cele trei țări românești nu a fost introdus regimul de pasalic, faptul se explică nu prin lipsa de voință a Portii, ci prin neputința ei. Factorul de descurajare decisiv a fost războiul popular al românilor. Si Mircea a făcut un început, continuat apoi pe cit de consecvent pe atit de strălucit de urmasii săi. Dezinteresului arătat de occidentali sau comportării lor stupide — ca la Nicopole — românii le-au răspuns prin asumarea eroică si responsabilă a misiunii de apărare a moșiei lor, dar si a întregii lumi crestine, cum aveau să spună cu mîndrie Stefan cel Mare si Mihai Viteazul.

Din nou singur stăpînitor

Victoria lui Baiazid la Nicopole si falimentul cruciadei creau din nou o amenintare gravă pentru statutul politic al Țării Românești. Isi dadeau seama, desigur, de noul context strategic si aderentii lui Vlad, care il abandonaseră de Mircea după biruința lui de la Rovine. Baza puterii lui Vlad incepea să fie erodată. In aceste conditii s-a produs actiunea voievodului Transilvaniei, Știbor. El a trecut în Țara Românească si l-a asediat pe Vlad în Cetatea Dimboviței, în care unii cercetători au văzut prima mentiune a Bucurestilor. Este adevărat că domni favorabili intelegerii cu Poarta otomană preferau să rezideze mai aproape de Dunăre. Bucurestii s-au născut dintr-o dublă functie antagonică: pentru domni care voiau intelegerea cu sultanul, capitala aceasta era expresia fidelității față de Poarta; pentru cei care voiau lupta, „cetatea e un element din ofensiva românească spre sud“ (Nicolae Iorga). Vlad a sfirsit prin a se preda si, împreună cu familia, a fost dus la Sigismund de Luxemburg, de unde apoi urma lui se pierde. Regele ungar il va fi păstrat ca util instrument de presiune împotriva lui Mircea, acum stăpin din nou pe întreaga țară.

Ceea ce trebuie subliniat este că, asa cum arăta si P.P. Panaitescu, restaurarea lui s-a făcut prin oastea transilvană, alcătuită în zdrobitoare majoritate de români. Români transilvăneni „au luptat pentru domnii românilor de dincoace de munje, cu ajutor românească a invins Mircea pe turci si pe partizanii lor“. (P.P. Panaitescu). Se manifestă încă o dată acele strinse legături dintre românii transilvăneni si frații lor de la sud de Carpați. Scurt timp după aceea, Mircea avea să contribuie la înscăunarea lui Alexandru cel Bun ca domn al Moldovei. Unitatea românească, în forme specifice evului mediu, se manifesta cu putere.

În vremea Marelui Mircea

(XII)

Nicopole —

„Amurg

al Evului Mediu“

scris atit de pătrunzător John Huizinga.

Efort de innoire a gindirii si artei militare

Izvoarele nu ne dau stiri despre actiunile oastei lui Mircea in timpul bătăliei de la Nicopole. Sigismund de Luxemburg si alii sefi militari, de teama actiunilor ostile ale lui Vlad Uzurpatorul, s-au imbarcat pe o galera venetiană, au coborît pe Dunăre si apoi, ocolind Peninsula Balcanică au ajuns la Ragusa (Dubrovnik) de unde au pornit spre Buda. Mircea va fi revenit în țara sa si, de aici, a trecut în Transilvania, în vederea unei noi actiuni comune cu voievodul ardelean Știbor.

Nu știm care vor fi fost gindurile voievodului, cind parăsea cimpul de bătălie de la Nicopole. Două constatări i se impun: desigur după dezastrul petrecut sub ochii săi. Va fi inteles, mai intii, Mircea că, în fata primeidii otomane, el nu se putea sprijini decit pe țara sa si pe poporul său. Acești mindri cavaleri ai Apusului — viteii, de nețagăduiti — se dovediseră nu numai incapabili de a intelege că lupta cu Baiazid nu semăna celei cu regele Angliei, spre pildă, dar si prizonieri ai îngustelor

aveau, nimic de asteptat. Marele voievod a inteles această lectie, pe care nu au urmat-o, din păcate, toți urmasii săi.

Cea de a doua învățătură, desprinsă din dezastrul de la Nicopole a fost ineficacitatea războiului cavaleresc în fata oastei otomane. În fata unei puteri militare — ca Poarta otomană — cu structuri militare deosebite de cele ale Europei feudale si cu un chip de purtare a războiului, altfel decit cel purtat de seniorii feudali, trebuiau căutate formule militare noi. Era nevoie de un efort de reinnoire a gindirii si artei militare. Apusenii se dovediseră incapabili de acest efort. Mircea l-a făcut; si l-a făcut în spiritul unei traditii românești, ce si dovedise eficacitatea: războiul întregului popor, războiul care uzează pe inamic, războiul care dovedeste adversarului că oricît de coplesitoare i-ar fi superioritatea, el nu o poate valorifica politic, războiul, în cursul căruia, chiar dacă se pierd bătălia de către cei mici, victoria ultimă rămîne a lor. Acest război si-a dovedit pînă astăzi forța. Într-un **conflict asimetric** — adică în condițiile unei disproporții flagrante de forțe — războiul popular apare ca singura modalitate de a obtine victo-

lează că de multe ori în istorie, sud-estul Europei a avut o ințietate, si încă în aspecte decise. Iată, săptămîna trecută, într-un articol, deschizător de orizonturi, **Cind incepe cultura europeană** („România literară“, din 6 septembrie 1986), Constantin Noica scrie limpede: cultura europeană se naste în anul 325 la Niceea, arată apoi convingător temeiurile afirmatiei sale si subliniază tot ce au însemnat pentru cultura si gindirea europeană, discutiile purtate la Eizant de la intiiul conciliu din 325 la cel de al șaptelea din 787.

S-a întîmplat, pe alt plan, cel militar, ceva asemănător în Țara Românească. Din 1330 în 1395, de la Posada la Rovine, s-a născut, în spațiul românesc, din experienta dură a conflictului asimetric, altfel spus din lupta pentru apărarea vetrei strămoșesti împotriva invadatorilor străini, un tip de război, care avea să se dovedească a fi singurul în măsură, în perioada expansiunii otomane, să facă să esueze încercările Portii otomane de a-si extinde stăpînirea sa directă asupra unui teritoriu. La întrebarea formulată în 1944 de P.P. Panaitescu, **De ce n-au cucerit turcii Țările Române?** (titlul unui articol republicat a-

Cartea de istorie

Notă marc pentru Note

O mare operă de cultură este în plină desfășurare; retipărirea, în condiții de înaltă exigență științifică, a scrierilor marilor personalități ale literaturii, istoriografiei, filosofiei etc. românești. Numărul și valoarea acestor reimprimări este unul din cele mai elocvente semne ale prețurii pentru marea moștenire a înaintașilor. Recent a apărut volumul II din monumentală sinteză a lui A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană**, tom care reunește volumele III și IV ale celei de a treia — și ultima — ediție, adică perioada cuprinsă între întemeierea statelor feudale Țara Românească și Moldova și moartea lui Petru Rareș (1546). Din unghiul de vedere al actualei periodicizări a istoriei poporului român ea se integrează feudalismului dezvoltat și cuprinde pagini dintre cele mai glorioase ale luptei românilor pentru neatințare. Lărgirea perspectivei de recon-

stituire și interpretare a istoriei naționale a lui A.D. Xenopol nu mai are nevoie de o subliniere (a fost relevată, între alții, cu finețea-i analitică știută de Alexandru Zub).

Un titlu în plus, ce recomandă acest volum este amplul aparat științific de „aducere la zi“ realizat de editorul volumului, medievistul bine cunoscut, Nicolae Stoicescu. Cine urmărește prodigioasa informație bibliografică revărsată de editor va putea crede desigur că este opera unui computer. „Impresionantă“, acesta este cuvîntul ce vine de îndată în mintea celui care străbate noul volum al reeditării opere fundamentale a lui A.D. Xenopol. Într-o librărie am auzit următorul răspuns dat de un cumpărătorului însoțitor, care se mira că își mai ia încă o dată o carte văzută în bibliotecă prietenului său: „O cumpăr pentru notele lui Stoicescu, pentru că dau stadiul actual al problemelor tratate“. Ceea ce este perfect adevărat.

Piste noi în slavistică

Din inițiativa aceluși mare pasionat al ideii de sinteză care a fost Henri Berr s-a născut în anul 1922 „Bibliothèque de synthèse historique“ în care au apărut de atunci zeci de volume, dintre care unele au devenit lucrări clasice în domeniul problemelor abordate (între autorii lor de celebritate se numără Lucien Febvre, Ferdinand Lot, Marc Bloch etc.).

Ultimele volume — apărute anul acesta — este consacrat istoriei slavilor și are drept autor pe Francis Conte, profesor la Sorbonna. Specialiștilor români el este cunoscut în primul rînd prin ampla biografie (în două volume) a lui Christian Rakovski, fruntaș al mișcării muncitorești și socialiste din România înainte de primul război mondial (în 1977 a apărut la noi o culegere de **Scrieri social-politice** ale sale).

Lucrarea lui Francis Conte impune, la prima vedere, prin dimensiuni: este un masiv volum

de 734 pagini; apoi prin planul ei: sint prezentate succesiv spațiul slav, cu specială privire asupra migrațiilor slave din secolele V-VII, moștenirea civilizațiilor slave precrestine (limba, modul de trai, economia agricolă, structura socială), femeile în teritoriile slave (de remarcă amplul spațiu acordat acestei probleme), comunitățile slave (familia, grupul, vendeta, ospitalitatea, proprietatea colectivă, structurile comunitare etc.), slavii și Orientul — mituri și realități, slavii între Bizanț și Roma, moștenirile bizantine.

Într-o cercetare de o asemenea amploare, autorul sintetizează rezultatele investigațiilor de pînă la el și aduce, la rîndul său, puncte noi de vedere. Față de lucrările, pînă la un punct similare, ale lui Fr. Dvornik și Roger Portal, cartea lui F. Conte marchează un evident progres, prin atenția acordată unui șir de aspecte sociale și ideologice, care nu fuseseră aprofundate de predecesorii săi. Sînt în această carte observații și concluzii de profunzime, des-

tinute să deschidă piste noi anchetelor de slavistică.

Cititorul român va rămîne însă dezamăgit de felul în care este tratată istoria poporului nostru. Conte nu pare a fi inteles specificitatea romanității orientale, ai cărei descendenți direcți și unici sînt românii. Informația sa în problemele românești este sumară și superficială, ceea ce explică și greșelile sale de la alterarea numelor (în paragraful despre Paisie Velicovschi, schitul Cîrnul din județul Buzău devine Kerkul!) pînă la aprecieri de ordin general. Se vedește încă o dată necesitatea — prea adesea uitată de specialiștii occidentali — că nu se poate scrie istoria popoarelor din Europa de sud-est fără cunoașterea temeinică a istoriografiei naționale din această parte a continentului. Erorile ar fi astfel evitate, multe clișee spulberate și dialogul istoriografic s-ar dovedi mai eficace.

Pagină realizată de FLORIN CONSTANTINIU

Un poem pentru patrie

Părinții

Părinții au crescut meri:
de-a lungul copilăriei mele crepusculare,
părinții au fost țărani și oieri
de-a lungul Carpaților până la mare;
Ei sînt toate visele mele,
învățate de mult cu gustul pămîntului,
pe urmele lor cerul se desfrunzește de stele
și se apleacă în roua cuvîntului;
Deasupra mea mai tremură frunzele
cu miezul verde și crud,
norii își mai anină meduzele
de abur, către nord, către sud;
Pe garduri mai arde și azi
cite o vină putrezită de amintire,
părinții s-au înmormintat lingă brazii
între un paloș și o psaltire...
Părinții mei coboară neincet,
dinainte de grai peste glie,
și rotunjesc acest spațiu înalt și curat
de cîntec, spre veșnicie.

ION CĂLIMAN ■

Artistul — conștiința a epocii sale

Gheorghe Tomozei:

Avem un foarte puternic sentiment al obirșiilor

— Mi-ați spus altădată, stimate Gheorghe Tomozei, că vă simțiti foarte legați de Cimpulung. Vă trageți de acolo?

— Nu tocmai. Sînt născut în București, însă punctul meu de vîrf e legat de activitatea la revista *Arges* care era la un pas de Cimpulung. În plus, acolo îmi scriu cărțile de 14 ani și tot din acele părți sînt rudele mamei. În ultima vreme revin tot mai des la Cimpulung și pot spune că sînt de-al locului.

— Dumneavoastră ce vă spune faptul că din Cimpulung a plecat scrisoara lui Neacsu către judele Brașovului, scrisoara care, pînă în clipa de față, e cel dintîi document palpabil în limba română? Vă emoționează că scrieți în același loc în care a fost redactată depeșa?

— Eu sper să nu fie chiar primul document de acest fel și sînt convins că nu e așa, fiindcă noi scriam în limba română încă de mai înainte. Cît privește reverberațiile acestei scrisori asupra mea, sigur că mă emoționează. Resimt afectiv această scrisoară. Dar de Cimpulung mă leagă mai ales faptul că are o așezare aparte, o cumpănire care lipsește altor orașe moderne. E acolo un aer de prospețime pe care nu-l găsesc în alte părți.

— Cimpia nu vă place?

— Mai puțin.

— Din această pricină ați plecat la Pitești să conduceți revista *Arges*?

— Deși aveam un post foarte comod la *Luceafărul*, l-am părăsit, fiindcă aveam această ambiție de a îndruma o revistă. E un act romantic de bărbăție să conduci o gazetă. Am vrut să am și eu această probă, să-mi demonstrez mie că pot să fac acest lucru. Ajung să cred că, înainte de a fi scriitor, sînt ziarist și-mi place să mă recomand astfel ori de câte ori ci-

neva sună la usa mea. Pentru gazetărie trebuie să ai chemare, să fii dăruit. Azi nu ne miră că scriitorii mari au făcut reviste foarte proaste și invers. Talentul literar n-ajunge pentru a face o revistă bună. Poti cel mult să încropești o colecție de texte literare. Eu cred că revista *Arges* a însemnat ceva pentru acei ani și nu e deloc o intimplare că marea cultură română s-a făcut în provincie. Aș zice chiar că veșnicia culturii române s-a născut în provincie. Bucureștiul a consolidat și validat valorile și a făcut loc unui cimitir în care odihnesc marii noștri scriitori.

— De ce totuși foarte mulți scriitori vor să-și trăiască în București?

— Dincolo de interese mediocre și de jena față de provincie, Bucureștiul a reprezentat locul către care au curs rîuri de sensibilitate și spiritualitate. Așa a fost în momentul Unirii, apoi în cel al supunerii și recistigării Transilvaniei, toate speranțele veneau de-acolo, de la București. Altfel, Bucureștiul are și părțile lui neguroase. Iată, ridicarea în prestigiu a Dimboviței mi se pare, ierte-mi-se elanul romantic, demnă de toată admirația.

— De acest riu ce vă leagă?

— Izvoarele Dimboviței curg aproape de casa surorii bunicii mele. Am fost acolo cu Nichita. Și-a făcut palma căuș și-a băut din apa aceea.

— Lui Nichita îi plăcea muntele? Era un om de cimpie totuși.

— Nichita nu era nici de munte, nici de cimpie. Era un obiect cosmic și se potrivea pretutindeni. El nu făcea caz că s-a născut la Ploiești, unde nu-i plăcea decît buna limbă română. Noi, românii, avem un foarte puternic sentiment al obirșiilor care acționează ca o

predestinare. E greu să nu fii marcat de această matrice. De aceea, noi nici nu facem caz de România.

— E un reproș?

— Nu, e un lucru normal să nu faci caz. Noi avem o înțelegere a noastră, a „punctului înăsprit al Europei” prin care trecem, cum zicea Eminescu. De-aceia, poate, destinul lui Mircea cel Mare e legat de sentimentul așteptării, al duratei. Cu siguranță că noi vom dăinui. Avem și un semn al echilibrului, pe care nu mulți îl au. Cu tătarul și cu turcul în coastă, trebuia să și taci, dar să te și bați. Alții s-au bătut prin scrisul lor, cum a făcut-o Eminescu. Marea mea uimire e însă puțina receptivitate de care se bucură publicistica eminesciană. E una din rănile biografiei mele.

— Aveți vreo explicație?

— Oamenii intră greu în contact cu scrierile sale gazetărești. Pentru a-i fi citită publicistica, mai e apoi nevoie de o inițiere în viața politică a secolului al XIX-lea. La inaderența aceasta au mai contribuit fetișismul cu care a fost înconjurat și lamentourile stupide privind biografia sa. Din apri-gul, neînfricatul Eminescu, așa cum ne apare el în gazetărie, din omul cu o stranie stare ofensivă, a rămas în conștiința celor mai mulți doar partea dulceagă a biografiei sale care și aceea e neadevărată. Eminescu n-a fost nici zdrobit de un amor nefericit și nici n-a avut leafă mică. Și-apoi, cum să-i dai lui Eminescu o leafă? Neînțelegerea lui Eminescu în latura lui reală mai provine și din exaltările biografilor săi, și din punerea lui în lexicon după romanticii minori germani, și

(Continuare în pag. 14)

RADU G. ȚEPOSU ■

Cîntarea României

Pictor de duminică

Din copilăria și adolescența sa, Petru Vintilă își amintește cel mai bine de un domn Petculescu, un om indelat și obez, cu o mustată stufoasă și un nas lătareț demn de baronul Münchhausen, un om cam anodîn așadar, în a cărui casă, ce se află chiar pe strada părinților săi, locuia jovialul Petrică Lazăr, cel dintîi pictor pe care avea să-l vadă scriitorul de mai tîrziu. Cînd l-a zărit într-una din zile, pe Petrică Lazăr pictînd pe dealul Jidovini. Petru Vintilă a rămas pătruns de o adîncă uimire, fascinat de jocul culorilor și de mișcarea acestora, care stau la originea preocupărilor pentru pictura naivă ale lui Petru Vintilă. Scriitorul le povestește în melancolica și agreabila sa carte **Pictor de duminică**, apărută în urmă cu trei ani, în care el însuși se numește astfel, numai pe jumătate din cochetărie ironică, fiindcă înțelege pictura ca o terapeutică, aflînd în ea o stare de sîrbătoare, de bucurie adevărată, de exuberanță afectivă. De la cele dintîi preocupări pentru pictură, după ce, aceluși pictor boem însuflase în el pasiunea pentru sevăle, pînă la prima sa expoziție adevărată, în 1975, au trecut destui ani, însă ce e mai important este că de la acea primă manifestare publică, pînă la ultima (expoziția de la Galerile Teatrului Mic, în primăvara acestui an), pictorul Petru Vintilă a fost laureat cu premiul întîi la Festivalul național „Cîntarea României” (ediția a doua, 1979), a fost distins cu premiul „Le Lansquenet de bronze”, la Concursul internațional de artă naivă din Morges (Elveția), în sale se află în colecțiile particulare și în muzee din țară și străinătate din București, Stockholm, Viena, München, Zürich, Köln, Montreal, New York, Roma, Praga și Paris. În cei 11 ani în care pictura sa naivă a devenit o manifestare publică, Petru Vintilă a deschis și o expoziție la Biblioteca Americană din București (1977), o altă la Profile Gallery-New York (1978), alta la Stockholm (1979), încă una la București (1979), apoi la Viena (1979), München (1980) și Köln (1980). Menționat în **World Encyclopedia of Naive Art** (1984), în **Crițicologie de artă naivă** (1984) și în **Le Rêve et les naïfs**, Petru Vintilă a ajuns astfel, într-un interval destul de scurt, la o popularitate pe care, pro-

tabil, adolescentul cu pantaloni scurți n-o visase în anii tinereții sale, cînd ducea gîștele la păscut și se minuna de picturile boemului Petrică Lazăr.

Tema predilectă a tablourilor lui Petru Vintilă e sîrbătorea. Măști (din Vrancea și Maramures), convoaie de muzicanți și mese opulente cu convivi euforici sînt tot atitea ipostaze în care exultanța carnavalescă se amestecă cu crisparea melancolică. Imaginea de ansamblu, vie și explozivă datorită culorilor strălucitoare (pictura lui Petru Vintilă excelează în fondurile albastre), ascunde însă întotdeauna o mecanicitate a gesturilor, o încordare a fizionomiilor, o incriminare de panopticum. Ca orice pictură naivă, și aceea a lui Petru Vintilă presupune multă artificialitate. Mai evidentă este impresia de construcție deliberată, decît aceea de verosimilitate. Suprapunerea de personaje și obiecte, aglomerările, alăturările fortuite, într-o avalanșă a reprezentărilor, alcătuiesc maniera sa. Parafraza culturală este foarte puternică (nu întimplător Nebojsa-Bato Tomašević și Oto Bihalji-Merin, autorii monumentalei enciclopedii a artei naive, descoperă în tablourile pictorului român o „influență academică” în scara cromatică). Răstignirea, Turnul Babel, Corabia nebunilor, În mormîntarea lui Rousseau-Vameșul sînt cîteva din tablourile ale căror rădăcini sînt ușor de descifrat. O glacialitate misterioasă, încărcată de subtile maleficii, se ascunde întotdeauna în spatele peisajelor opaline, însă imaginea aceasta a beatitudinii incrimenite e mereu contracarată de viziuni mirifice în care fapturi angelice, aflate într-o levitație feerică, împing crispările insolitelor personaje înspre reveria luminoasă, inundată de fobierie.

Aerul duminical, de sîrbătoare fastuoasă, pe care-l au în genere tablourile lui Petru Vintilă reprezintă însă numai o față a acestei picturi, căci, din contururile impecabile și din culorile aprinse răzbate adesea și o interiorizare melancolică, resimțită mai cu seamă în gestul hieratic, de o solemnitate bufă. Pictura naivă a lui Petru Vintilă e o modalitate cu totul originală de a vedea lumea prin culori, de a supune ochiul unui spectacol ingenuu și fastuos.

RADU GHEORGHIU ■

Restituiri

Precursorii lui Caragiale

Editura „Minerva” ne produce o veritabilă și reală surpriză cu acest al cincilea volum al seriei „Documente literare inedite”, consacrat în întregime teatrului românesc de la mijlocul secolului al XIX-lea. Dacă pînă acum aveam sub formă de carte scrierile teatrale ale „începutului” (Facca, Bălăcescu ș.a.) și, firește, cele ale maestrilor (Alecsandri, Caragiale), iată că, prin efortul remarcabil al colectivului de cercetători (Andrei Nestorescu, Petre Costinescu), condus de profesorul Paul Cornea (ale cărui lucrări asupra perioadei sînt de notorietate), ne sînt oferite texte dramatice scrise de Iorgu Caragiale, Matei Millo, Costache Caragiale, I. M. Bujoreanu sau presupuse a fi scrise de Heliade Rădulescu ori de Alecu Donici.

Scrișă într-un stil atrăgător, cu o mare rigoare documentară, prefața volumului, datorată lui Paul Cornea, ne introduce în istoria avaturilor textelor teatrale restituite acum. Noțiunea de scriitor pentru teatru era mai puțin fixată în epocă. Autorii pieselor sînt, în mare parte, actori care creează, original sau prin adaptări și traduceri, texte pentru scenă. Autorii volumului au crezut de cuviință, pe bună dreptate, să includă numai o singură traducere (I.M. Bujoreanu — **Doi dascăli pricopsiți sau Asinus asinus fricat**, după Scribe), căci interesul îl reprezintă creațiile originale în care se reflectă oralitatea limbii, caracteristicile de construcție a personajelor, limbajul situațiilor dramatice în general. După cum scrie Paul Cornea, efortul grupului său de cercetare s-a îndreptat spre a surprinde diversitatea de gen și specie dar și de a provoca lecturi diverse ale textelor: fie în contextul lor originar, de epocă, fie din perspectiva contemporană. Pentru a restitui textul în forma cea mai convenabilă, s-a recurs la compararea versiunilor, la completarea lacunelor și la redactarea unui aparat critic-filologic de valoare datorat, în bună măsură, lui Andrei Nestorescu. Autorii au avut de înfruntat dificultățile revelate de trei tipuri de alfabet, întrebuintate în epocă, — chirilic, de tranziție și latin —, dar și de faptul că au lucrat de cele mai multe ori, nu cu texte autografe ci cu copii realizate de intermediari. Unii copisti au transcris fidel originalul, alții au procedat la mici modificări. Cercetătorii au trebuit deci, să aducă la un numitor comun al transcrierii această culegere de texte care permit o privire aprofundată asupra fenomenului teatral românesc din secolul trecut.

Din ce puncte de vedere atrag atenția aceste scrieri destinate scenei românești de acum aproape un secol și jumătate? Unele din ele țin de calitatea lor de literatură dramatică, altele se referă la aspecte social-politice, istorice și culturale despre care depun o mărturie prețioasă. Nu în ultimul rînd aș menționa felul cu totul particular în care actorii-autori înțelegeau că trebuie să scrie pentru scenă. Pare că nevoia de a consolida forțele artistice ale teatrului românesc și dorința de a scrie texte pe care să le și joace, l-au determinat pe Iorgu Caragiale, de exemplu, cel mai bine reprezentat în acest volum, să scrie zeci de cuplete, adaptări și localizări după subiecte din piese franțuzești. Tipurile descrise de Iorgu Caragiale frecventează societatea românească a vremii, iau haine sociale de împrumut și, pînă la urmă, revin la o stare de normalitate. Interesant este că, deși scena românească, în epocă, era invadată de repertoriul trupelor franceze care dădeau spectacole alături de cele germane și italiene, se produce o breșă, între anii 1841—1849. Să fi fost acest fapt un impuls pentru actorii-autori de texte dramatice? Este posibil cu atît mai mult cu cît repertoriul și teatrele constituite, alături de numeroasele trupe ambulante, cereau încontinuu lucrări pentru scenă.

Nu trebuie uitată dorința ardentă a actorilor-autori de a se pune cît mai mult în valoare pe ei înșiși, fapt pentru care, de exemplu, celebrul actor Matei Millo, văzînd că Alecsandri nu mai continuă seria pieselor avînd ca personaj principal pe Chirița, scrie el însuși un alt episod „Chirița (Cucoana Chirița la carantină...)”. M-a impresionat, la Millo, ca autor dramatic, textul Prăpastiile Bucureștilor (1859) — una din surprizele acestui volum. Sînt trecute aici, în revistă, tipuri umane produse de o societate în curs de emancipare, proces în care aspectele comice sînt considerabile.

Un pamflet politic viguros este textul Voiaj din Podul Mogoșoaii pînă în țigănia Vlădichii. Călătorie pe uscat și pe mare, atribuit de editori, în urma unei palpante analize, lui Ion Heliade-Rădulescu, figură proeminentă a culturii românești din secolul trecut. Un studiu de caz este Guraleiul, text atribuit fabulistului Alecu Donici. Personajul, căzut pradă logoreei, devine comic prin terorism verbal și incontinență. Ar putea fi aici, ca și în scrierea lui Heliade-Rădulescu, o încercare de satiră a verbiului pe care îl proferau unii politicieni înainte de anul 1848 în scopul de a-și asigura platforma politică în preajma marilor prefaceri sociale.

Din acest punct de vedere, trebuie remarcată dubla calitate a textelor cuprinse în volum. Unele din ele sînt intenționat scrise pentru a reflecta un eveniment (voiajul lui Cimpineanu, la Heliade-Rădulescu) sau pentru a critica tipuri sociale pe cale de afirmare grăbită și păguboasă. Din această cauză, autorii s-au gândit mai puțin la teatralitatea textului și mai mult la ceea ce aveau de spus prin personajele lor. În alte texte (Fiul pădurei sau moartea haiducului Tunsu de Costache Caragiale, Coriștii în provincie sau hojii drept hoji de Iorgu Caragiale sau dramatizarea atribuită aceluiași Iorgu Caragiale după Cenușăreasa — Papură-vodă) este mai vizibilă intenția de a construi scenic situații, de a consolida dramatic caracterul expozitiv al replicilor.

În general vorbind, ce soartă ar putea avea aceste texte restituite cu competență și pasiune de cercetător de către Paul Cornea, Andrei Nestorescu și Petre Costinescu? Exegeza filologică lămuritoare, a ingrijitorilor acestei ediții se cere, cred, completată, de o analiză de reîncastrare în contextul dramaturgiei românești din secolul trecut, a lucrărilor descoperite și, care, cum avertizează editorii, nu sînt singurele aflate la Biblioteca Academiei. Pe de altă parte, nu mă pot opri să nu mă gândesc la șansa lor de a prilejui puneri în scenă astăzi.

Pînă atunci, să remarcăm devoțiunea cu care colectivul condus de profesorul Paul Cornea și Editura „Minerva” au adus la lumină un mic tezaur de teatru românesc.

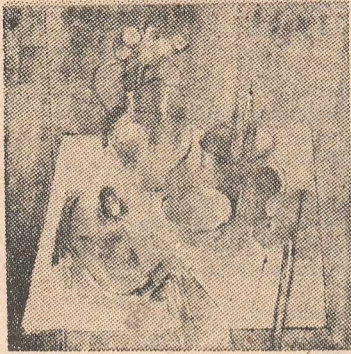
MARIAN POPESCU ■

Pasiunea pentru folclor

O carte, care mi-a căzut recent în mină, povestește cu mult har despre minunile muzicale ce se află prin Țara Loviștei, veche așezare, asemenea celorlalte vetre de țară care, împreună, glăsuiesc despre permanența, spiritualitatea și continuitatea ființei noastre naționale. Editată, în condiții grafice fără repros, prin grija Centrului Județean de Îndrumare a Creației Populare și Mișcării Artistice de Măsa Vilcea, cartea cu pricina constituie nu numai un îndreptar folcloric, redînd — prin culegerile specifice — însăși viața oamenilor de prin ținuturile loviștene, Boișoara, Bumbuiști, Ciineni, Clocotici, Găujani, Gruiu Lupului, Mălaia, Titești, dar ilustrează poetic chiar configurația acestor plaiuri, luminate de soarele blind, adumbrite de brazii înalți și scaldate de apele Oltului legendar.

Ion Piloiu, autorul celor 218 pagini, fără a fi cercetător de meserie, este profesor de muzică la Școala Generală nr. 1 din Rîmnicul Vilcea; dar nu un dascăl obișnuit, ci unul peste măsură de harnic. Dovadă numeroasele distincții obținute de-a lungul anilor împreună cu corul său de cameră format din 45 de copii, culmea succeselor sale constituind-o tocmai etapa finală a celei de a cincea ediții a Festivalului Național „Cîntarea României” prilej cu care i s-au decernat nu mai puțin de șase premii I, lauri pentru tot atîtea colective pe care le-a înființat și pe care le conduce cu

sîrg. Născut chiar pe platoul Boișoarei, Piloiu merge adeseori pe acasă și animă colectivele artistice din Boișoara, Racovița și Mălaia, organizînd și prezentînd spectacole unicat; în plus, inezestrat — încă din Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București — cu știința culegerii de folclor, a interpretării și catalogării sale, își folosește cu pricepere casetofonul și ascultă, înregistrează, adună comorile muzicii loviștenilor și reflectă asu-

pra lor, iată, chiar în această carte de dimensiuni respectabile. Putem afla, astfel, nu numai obiceiuri străvechi — menținute pînă în zilele noastre —, dar chiar și numeroase cîntece a căror splendoare ar trebui să intereseze pe tot omul și nu doar pe specialiști. Căci, din păcate, tristul dar realul fapt urban pe care-l trăim zi de zi, acela al necunoașterii valorilor neasemuite care se găsesc la tot pasul în

arta populară românească, se adîncește tot mai mult, chiar în dauna spiritualității noastre. Cîți dintre tinerii noștri știu ce-i acela un pas de sîrbă, sau cum trebuie să te prinzi într-o horă, ori, măcar, ce se înțelege prin doină — de orice fel ar fi ea, căci de doină nici nu poate fi vorba... În schimb, cîți dintre aceiași subiecți cunosc atîtea și atîtea dansuri învățate prin discotecă și chiar în Case de Cultură? Cu atît mai dureros este faptul că se face prea puțin pentru o cunoaștere mai deplină a acestor datini și jocuri pur românești!

Revenind la antologia lui Piloiu, vom arăta că ponderea importantă din cuprins o constituie „cîntecele de fereastră”, cu alte cuvinte colindele; vin la rînd baladele în stil tradițional, cum ar fi Milea, Porțile lui Negru-Vodă etc., ca și cele epice, Valeanu, Uncheșii, Trei surori la flori ș.a. Romanta populară (Logodnicii) și doina haiducească (Cîntecul lui Stanciu), cîntecele de șezătoare, cîntecele satirice și altele formează restul volumului, avînd textele transcrise cît mai fidel și cu o ritmică uimitor de variată; giusto silabic și parlando rubato, sistemul aksak, sistemul ritmic al copiilor, cel divizionar, iată doar cîteva sisteme generale, proprii muzicii românești (una dintre cele mai importante descoperiri făcute de marele Constantin Brăiloiu — după constituirea concepției ritmice clasice) și recunoscut ca atare de autorul cărții, care ne conduce astfel pînă la obirșile muzicii noastre culte contemporane!

CLAUDIU NEGULESCU ■

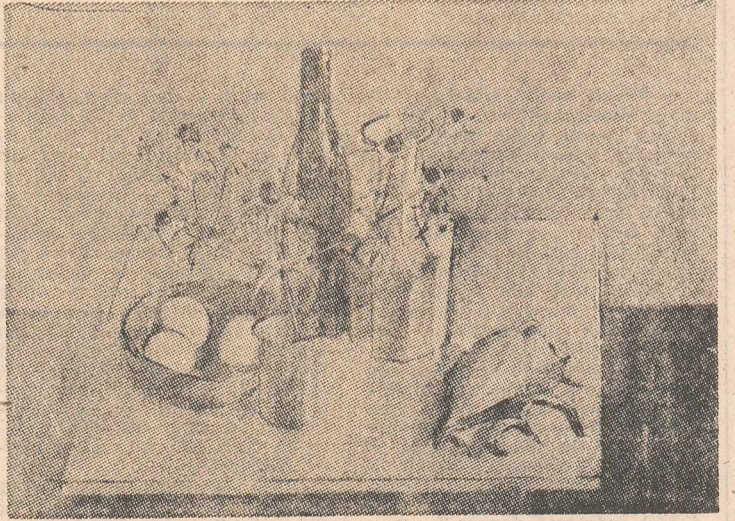
Lumină și liniște

Dacă ar fi să ne oprim asupra unuia din amănuntele în jurul cărora s-a scris scenariul expoziției de pictură și grafică pe care Mihai Mănescu ne-o oferă în spațiile galeriei Simeza, ne vom gîndi, mai întîi și-ntîi, la cele trei peisaje cu bărci parca de curînd părăsite la capătul unei îndelungi călătorii. Despre întîmplările călătoriei, doar citeva repere, cîteva peisaje cu dealuri domoale, sau așezări văzute de departe. La capătul călătoriei, însă, ajuns, cum singur mărturiseste, în intimitatea atelierului său, artistul descoperă o prezentă tulburătoare, obiectele ce-alcătulesc, ca în oricare alt atelier de pictor, o lume aparte, un univers ce are teribilă calitate de-a vorbi despre însuși felul de-a fi al stăpînului lor. Ceea ce descoperă sau redescoperă Mihai Mănescu — un graphic designer ce s-a impus printr-o susținută activitate de peste două decenii (afișe, copertă și ilustrație de carte) și, totodată, un monumentalist ce se poate lăuda că a realizat cel mai mare mozaic din țară — sînt lumina și căldura, inefabilul și taina ce înconjoară ca o a doua materialitate, obiectele din preajma sa. Experimentul, îl numim astfel pentru că ne raportăm la ceea ce a făcut pînă acum Mihai Mănescu, depășește planul unei oarecari aventuri plastice. Teritoriul pe care pictorul îl ia acum în stăpînire se vedește a fi încărcat de simțire.

O poezie discretă, bine articulată cromatic și compozițional, se oferă ochiului și, deopotrivă, gîndului care descifrează în mulțimea obiectelor în devălmășie o stare de spirit încordată, atentă să surprindă un dialog multiplu și continuu. Atît în pictură, cît și în pastelurile minuțioase și rafinate colorate, reușita, pentru că despre o îndubitabilă reușită este vorba, s-ar datorata, credem, liniștii căreia artistul i s-a datat cu totul, lămurinoasei însingurări, elegiacă, pe-alcoură, care-l fascinează. Acest puternic sentiment al ultimii hrănește și încarcă fiecare lucrare în parte, conferind ac-

tulaj artistic substanță și sens. Aplecat asupra-și, după un lung periplu interior (ne întoarcem din nou la sugestia bărcilor părăsite la mal, cu botul înfipit în țărni), Mihai Mănescu s-a odihnit pictînd o lume în care a zărit, mai întîi și-ntîi, obiectele, apoi lumina ce le înconjoară și le unește într-o aură de taină și vis, apoi pe sine, ludic și grav, lacom să se destăinuie sub o nouă ipostază artistică. Nu ne mai rămîne să spunem decît atît: cînd e bine, e bine.

VICTOR NIȚA ■

CAP LIMPEDE

● **Evocări.** În interviul său acordat Mirunei Runcan, în Astra (nr. 8/1986), pianistul Dan Grigore se dovedește un evocator de cea mai înaltă speță, căci în descrierea Brașovului, el pune multă sensibilitate și imaginație și mai ales un fel de nostalgie ce trădează un artist adevărat: „Brașovul e orașul în care mi-ar fi plăcut să copilăresc. Primele mele imagini legate de el sînt de pe la 9—10 ani. Trecerea insesizabilă din străduțele vechi și solemne în cite-un luminis de pădure, sfîrșirea spațiului citadin coerent într-o muchie de stîncă au fost pentru

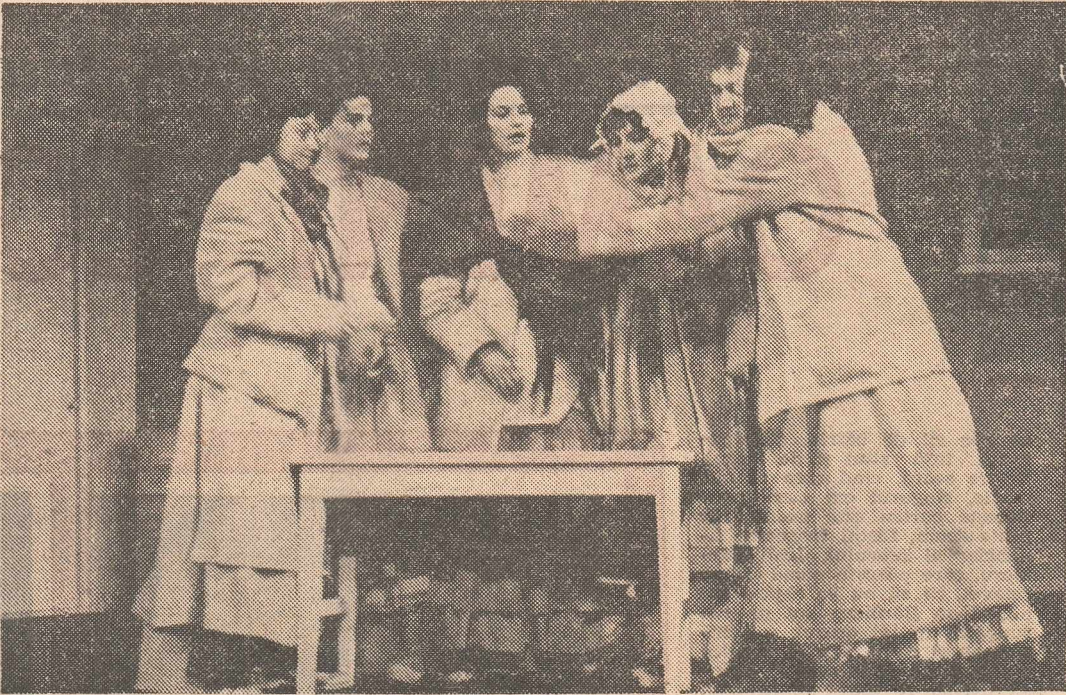
mine tot atîtea uluitoare bucurii. Vecinătatea naturii cu istoria naște fabulosul și te azvîrle în plină aventură. Trebuie să fie, și azi îmi spun, extraordinar să poți pași imediat de pe treptele tocite de vreme și întîmplări ale liceului „Șaguna”, pe o potecă ascunsă și aproape neumblată”.

● **Documente.** Printre numeroasele lăcașuri și așezăminte de care se leagă numele lui Mircea cel Mare, trebuie să amintim și orașul Pitești, atestat într-un document oficial emis la 20 mai 1388, în legătură cu unele danii domnești făcute mînăstirii Cozia, printre

care și „o moară în hotarul Piteștilor”. Aceasta este considerată cea mai veche menționare a localității în documentele istorice medievale, cunoscută pînă acum. Toate aceste informații le aflăm din articolul serial semnat de Petre Popa, Paul Dicu și Silvestru Voinescu în revista Argeș (nr. 8/1986), intitulat Pitești — tradiție și contemporaneitate. (Radu G. Teșos).

● Iosif Vianu, autor deja cunoscut de romane de acțiune, semnează, în colecția „Cartea de vacanță” o relaxantă proză polițistă, sub titlul Caruselul urmelor. Dincolo de epica propriu-

zisă, ordonată după toate regulile genului — cu suspans, cu piste false, cu ambiția conturării de tipuri umane, evident în limitele tipologiei clasice a romanului polițist — cartea nu-și propune decît să fie coerentă, palpantă, plauzibilă. Misiunea maiorului Mișu Stancu este de astă dată (cartea fiind o urmare a unui alt roman, Filiera traficantilor, Editura Sport-Turism 1984) aceea de a recupera pentru patrimoniul țării cîteva opere de artă trecute în mod fraudulos peste granițe. Caruselul urmelor se citește — ca orice carte de vacanță care se respectă — cu plăcere.

Ce ne-a arătat în turneu

Mereu tânăr Teatrul Tineretului

Talentata și abiașoasă trupă a Teatrului Tineretului din Piatra Neamț ne-a oferit, timp de trei zile, pe scena Teatrului „Lucia Sturza Bulandra” din București, un veritabil recital actoricesc prin piesele R.U.R., de Karel Capek, *Acești ingeri triști*, de D.R. Popescu, și *Il Campiello*, de Carlo Goldoni. A fost scoasă în evidență, și de această dată, una din calitățile de excepție ale acestui colectiv în care s-au format și afirmat de-a lungul timpului nume de prestigiu ale teatrului românesc contemporan: o temeinică școală de actorie și regie. O școală marcată de un riguros profesionalism, ingeniozitate exuberantă, încrețite frenetice, nelimitată încredere în talentul și forța de exprimare a celor mai noi membri ai colectivului, indeobște absolvenți de ultimă oră al I.A.T.C.-ului. Cele trei spectacole au reliefat, aceea stare de spirit specifică Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, un teatru care, în pofida celor 25 de ani, ciți au trecut de la înființarea sa, își merită cu prisosință numele.

Jucată în premieră la Praga, în 1921, R.U.R., una din capodoperele lui Karel Capek, cunoaște o rapidă și strălucită carieră internațională, fiind imediat inclusă în repertoriul marilor teatre ale lumii.

În lectura scenică a tinărului regizor Alexandru Darie, R.U.R. aduce în prim plan nu atât istoria în sine, evoluția și mai apoi decăderea unui trust ce fabrică roboți (un fel de oameni-mașini, foarte mult asemănători omului, dar superiori acestuia ca putere de muncă și ca inteligență înmagazinată, lipsită însă de conștiință și de personalitate), cât mai ales urmarea acestui temerar act ce vrea să egaleze, ba chiar să și întrecă într-o perfecțiune, marea act al Demiurgului. Pe scurt, undeva, pe o insulă, unde se află fabrica de roboți, sosește o tinăra femeie, care într-un proiect de umanizare a tehnicii vrea nici mai mult, nici mai puțin, să nască în roboți ideea că ei, roboții, sint oameni. Cei patru bărbați aflați pe insulă, singurii oameni-oameni, cei care asigură bunul mers al procesului tehnologic, rid de această năstrușnică dorință lipsită de orice sorți de izbândă. Căsătorindu-se cu directorul trustului, femeia îl determină pe unul din cercetători să introducă în structura intimă a roboților ceva care să-l apropie cât de cât de oameni, și astfel se ajunge la declanșarea unui război din care roboții ies învingători. Ultimii oameni ai lumii, cei rămași pe insulă, vor fi și ei ucși. Nu însăși Alquist, cel căruia spre deosebire de toți ceilalți oameni, îi plăcea să muncască în rind cu roboții. Motivul pentru care, însă Alquist a fost menținut în viață era acela că noii stăpâni ai Pământului sperau să obțină de la el secretul fabricării roboților. Fără acest secret, domnia roboților s-ar fi încheiat intrucit ei nu se puteau reproduce. După numai 20 de ani, cit trăiește un robot. Pământul, ar fi fost pustiu, ca înainte de facerea însăși a omu-

lui de către Demiurg. Numai că, desfășurate în taină, experiențele cercetătorului se vor dovedi a fi incununate de o reușită deplină. O robotină, și robotul Primus vor porni, ca biblicii Adam și Eva, lumea din nou. Principalul merit al regizorului Alexandru Darie este acela că a reușit să evite capcanele literaturii S.F. pe tiparul căreia Karel Capek și-a construit piesa. În contextul atât de actual al unui cataclism nuclear, R.U.R. devine un grav avertisment asupra jocului cu focul, a utilizării cuceririlor științei în detrimentul omului. L-au ajutat în acest sens atât inspirata scenografie semnată de Maria Miu, care a alcătuit un decor sugerând spațiul unui laborator și, totodată, al unei vaste biblioteci ce se vor prăbuși continuu, parcă în ele însele, aidoma unei implozii, dar și rolurile de excepție realizate de Coca Bloos (Nana), Constantin Gheneșcu (Alquist), Romeo Tudor (dr. Gall) și Simona Măicănescu (Helena). O remarcă specială pentru un fantastic moment de pantomimă realizat de Coca Bloos și Constantin Gheneșcu pe un cântec de Edith Piaf. Cuvinte bune și despre ceilalți actori, Gheorghe Birău (Domin), Liviu Timus (Busman) și robotul Primus (Florin Măcelaru) a căror partitură a conturat ferm, a dat culoare și ritm acestui spectacol în care i-am putut urmări în premieră pe Oana Pelea (în dublu rol, Emma și robotina Helena), și Claudiu Istodor (Radius), două din cele mai recente achiziții ale teatrului nemțean. În linii mari, deci, un spectacol alert, gândit cu maturitate, bine structurat, cursiv (mai ales în primele două acte, nu însă și-n ultimul, când ritmul s-a mai lăbărtat), plăcut ochiului și, deopotrivă, gândului.

Cel de-al doilea spectacol, *Acești ingeri triști*, piesă care l-a impresionat definitiv în lumea teatrului încă de-acum aproape 20 de ani, pe D.R. Popescu, deși s-a bucurat de-o excelentă scenografie (un uriaș panopticonic de bilci cu zeci și zeci de figurine în care se trage la țintă, prin care scenograful Anca Păslaru a vrut să sugereze rigiditatea și totodată labilitatea relațiilor ce se stabilesc între oameni) nu ne-a putut face să uităm alte câteva montări de excepție ale acestui text pe care l-au jucat mai toate teatrele din țară. Ceea ce însă a reușit regizorul Nicolae Scarlat este mai mult. Ar fi, în primul rind, punerea în valoare a fiecărui actor. Partea leului a revenit, firește, lui Avram Birău (Ion), al cărui sarcasm și-a cărui violență au aruncat asupra celorlalte personaje o lumină rece, parcă de radiografie. În disputele sale cu Marcu (Romeo Tudor) și Cristescu (Paul Chiriță), amindoi timorați de intransigența virulentă a inteligenței sale, Ion face o nonșalantă risipă de energie. Din vehemența sa lucidă și tragică se hrănesc și celelalte personaje, adică Silvia (Oana Pelea, care dă măsura întregă a unui temperament oscilant între cochetărie și sete de

iubire pură, iubire adevărată), sau Ioana (Maia Morgenstern, o altă remarcabilă achiziție de ultimă oră a Teatrului Tineretului), sau Petru (Noni Schwartz, coleg de an și clasă cu Maia Morgenstern). Deși într-un rol oarecum episodic, tatăl lui Ion, Traian Pârlog se adaugă acestei distribuții în care cele mai multe dintre replici sint abile și fulgerătoare scipiri de floretă. Este, firește, meritul regizorului Nicolae Scarlat de-a fi surprins dramatismul acestei lumi dominate de-un necrutător spirit justițiar, de-un vag sentiment al frustrării și-al răfuielilor mereu aminate, inclusiv de-un chinător dor de frumusețe și curățenie sufletească. Și tot meritul regizorului este și acela de-a fi știut să lase actorului impresia că are mină liberă în totalitate, ceea ce i-a conferit spectacolului o calitate în plus, rezultată din dorința fiecăruia de a-și etafa întregul arsenal actoricesc. Deși respectat cu strictețe, textul a fost, cu alte cuvinte, un pretext, nu însă pentru un experiment oarecare, facil, ci pentru o dezbateră majoră și gravă a vieții.

În fine, cel de-al treilea spectacol, *Il Campiello*, de Carlo Goldoni, a beneficiat de-un regizor Silviu Purcărete, care, bănuim, s-a apropiat de acest text, adevărată bijuterie goldoniană, cu sentimentul că ar fi din nou copil și privește, pentru prima dată în viața sa, o ninsoare, fie ea chiar și la Veneția. O Veneție în carnaval, firește, un carnaval sugerat doar prin intrarea în scenă a unei măști oarecare, ea însăși surprinsă că undeva, la marginea Veneției, într-o plațetă niște oameni săraci trăiesc în felul lor, mărunț, fabulosul carnaval al marilor canale și-al impunătoarelor palate venete. E-adevărat, pentru acest spectacol Silviu Purcărete a apelat la o muzică anume compusă de Vasile Șirli, ceea ce l-a creat spectacolului o aură aparte, în contrast cu decorul extrem de sever (câteva ferestre dispuse pe pereții cenșii), însă tulburător de poetic în scena finală, dar greu l-a dus, fără doar și poate, frenezia și ingeniozitatea trupei, bucuria și plăcerea ei de-a alcătui un spectacol total, colorat ca o acadie. Zorretto (Bogdan Gheorghiu), Lucietta (Maia Morgenstern), Gnese (Oana Albu), Orsola (Maria Filimon), Gasparina (Oana Pelea), Pasqua (Simona Măicănescu), Sansuga (Traian Pârlog), Catta (Coca Bloos) Cavalerul (Paul Chiriță), care semnează și asistența de regie), Anzoletto (Claudiu Istodor) și Fabrizio (Liviu Timus) au trăit sub ochii noștri, ai spectatorilor, o tulburătoare zi de carnaval, deși marea carnaval ocolea, ca întotdeauna, lumea lor cu totul și cu totul neînsemnată. Dar, grație marelui Goldoni, așa cum l-au văzut și înțeles toți cei ce-au pus pe picioare acest superb spectacol, ninsoarea a căzut și peste Il Campiello inclusiv peste noi, spectatorii. Sincere felicitări.

N. VICTOR

Cronica literară

de Al. Piru

Critica și modelul

Rindurile de față nu vor să fie o analiză, ci numai o prezentare a problemelor pe care le pune și a soluțiilor la care se oprește Valentina Marin Curticeanu în cea de a treia sa carte intitulată *Critica și modelul* (Eminescu, 1986).

Autoarea își pune patru „întrebări legitime” în legătură cu conceptul de roman și ne comunică rezultatul a tot pe atâtea „lecturi posibile” de categorii românești. Recunoaștem, parcurgând volumul, și îndreptățirea întrebărilor din prima secțiune și puțința lecturilor din secțiunea a doua. Poate că nu e o simplă întâmplare că ponderea lor este egală, că li se consacră același număr de pagini. Valentina Marin Curticeanu este un spirit rațional și proporționat.

Desigur, prima întrebare este dacă se mai poate da, astăzi, cind specia s-a diversificat atât de mult, o definiție a romanului. După Malraux, literatura se împarte în romane și neromane, romanul nefiind ceva mai precis decât „restul”. După E.M. Forster, romanul e o regiune umedă a literaturii, un platou udat de sute de riulete, degenerând uneori într-o mlaștină. Ce este deci romanul? Există, susține Valentina Marin Curticeanu, citind și alți teoreticieni (Lukács, Marino), niste constante ale speciei, observabile în evoluția ei, printre care fundamentală rămâne complexitatea. Raportarea la aceste constante (un nucleu și o grupare de sensuri convergente, derivate, asociate sau marginale, cu un cuvint la un model) este cea mai bună cale de a înțelege romanul:

„Indiferent de modalitățile clasice sau moderne (abreviate, răsturnate, paradoxale) în care se construiește textul, indiferent de strategia și tipologia în care poate fi încadrat un roman, dincolo de marea și imprevizibila deschidere a genului, în sfârșit — indiferent de numărul de pagini, atunci cind el poartă în considerat roman, cele două elemente compozitionale, *povestirea și personajul*, există; doar că — și aceasta este o chestiune esențială pentru specificitatea genului — ele există în așa fel, mai exact cu absoluta condiție de a se organiza într-un sistem care să echivaleze cu o lume complexă, ori astfel încât să poată crea receptorului senzația de complexitate infinită și vie a lumii”.

A doua întrebare este în legătură cu sensul realismului în romanul românesc actual. În *Morometii* lui Marin Preda nu mai avem a face cu un personaj tipic în vechiul înțeles al cuvintului, ci cu o lume care se privește dinlăuntrul ei, asumându-și un mod de existență propriu și dominându-și destinul cu sentimentul libertății, indiferent de fatalitățile istoriei. Memorabile sint cuvintele lui Ilie Moromete: „Domnule, eu toată viața mea am dus o viață independentă” și: „Omul trebuie să aibă rostul lui să creadă în rostul lui chiar dacă nu iese cine știe ce din asta”.

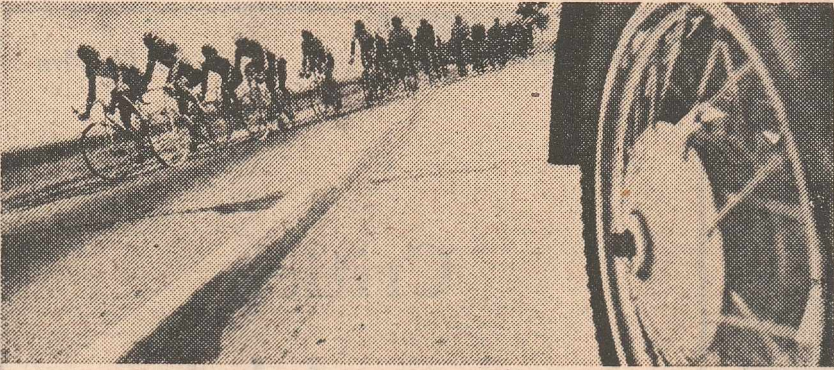
Se poate vorbi de o nouă vîrstă a romanului românesc contemporan? Este a treia întrebare din prima secțiune. Autoarea distinge un număr însemnat de romancieri care scriu la aceeași poetică, înțeleg romanul ca facere, recurg, după un criteriu al lui Raymond Jean, la o „praxis umana emanantă transformatoare, aceea a travaliului scriiturii, în afara oricărui apriori de ordin intelectual, metafizic, ideologic și chiar, a ceea ce e mult mai interesant, teoretic”. N-am înțeles însă de ce din această listă lipsește Marin Preda, cită vreme figurează Constantin Toiu, Ștefan Bănuțescu și Al. Ivasiuc.

În fine, cea de a patra întrebare se referă la configurația momentului actual al criticii românești. „Critica, afirmă Valentina Marin Curticeanu, este astăzi o creație tehnică, în același fel (și în același ritm), în care literatura actuală este de un marcat profesionalism. Acest paradox în termeni exprimă, după opinia noastră, nu numai o caracteristică a criticii de azi, ci și trecerea ei într-o etapă superioară însemnând, deopotrivă: depășirea fetisismului unei științe sau a mai multor metode (nu numai a celor de factură structuralistă), a empirismului, dar și a excesivei determinării teoretice. O dovadă a transgresării exceselor metodologice și tactice în critică vrea să fie probabil cea de a doua secvență a cărții, lecturile posibile din Al. Ivasiuc, Marin Preda, Rebreanu (în comparație cu Preda) și E. Lovinescu (memorialist și prozator). Paginile despre Ivasiuc sint printre cele mai pertinente scrise despre acest romancier eseist sau eseist românesc ai cărui eroi își dezbate probleme, meditează confesiv, au neliniști existențiale, propun idei, fără să izbutască să se detașeze ca oamenii vii de ființa autorului.

În schimb ceea ce frapează la Marin Preda sint vorbele intruchipate totdeauna în fapte. Se poate vorbi într-adevăr de o fascinație a cuvintului la acest autor, dar într-un mod cu totul diferit decit la Ivasiuc. Evident, faptele iau naștere din cuvinte, iar cuvintele povestitorului sint totdeauna deosebite de cele ale vorbirii curente. Sau, cum scrie Valentina Marin Curticeanu: „Mai mult decit în fapte, lumea este descoperită prin cuvintul ce le povestește. Mai ales pentru acest motiv, Marin Preda trebuie considerat, prin excelență, un povestitor și nu un simplu martor, adică, un creator; un creator pe măsura în care, în proza sa, cuvintul este generator continuu de lumi autentice și teme principale al mișcării și dezvăluirii sau, dimpotrivă, al imposibilității dezlegării a psihologilor, în cele din urmă „a destinelor ce alcătuiesc aceste lumi”.

Și eu am susținut și susțin că Ion al lui Rebreanu nu este un personaj tipic, exponențial, de epopee, ci un erou individualizat, de roman, cu psihologie și destin aparte. Deosebirea față de Ilie Moromete, argumentează Valentina Marin Curticeanu, este că Ion trăiește un complex social, în vreme ce eroul lui Preda n-are obsesia pământului. Dacă el înregistrează un eșec, este pentru că civilizația lumii din care face parte e depășită de istorie. Ilie Moromete stăruie într-o ipoteză morală, într-o seninătate pe care vremea n-o mai îngăduie, ceea ce lasă opera lui Marin Preda deschisă, pe cind aceea a lui Rebreanu conține un univers închis.

În legătură cu memoriile lui Lovinescu sint de părere că viziunea anecdotică a oamenilor nu e a unui moralist, adică a unui clasificator al umanității pe latura morală, altfel spus a unui caracterolog, lucru explicabil prin faptul că se ocupă doar de scriitori și nu de oameni în genere ca Saint-Simon.

Pe drumurile țării, însoțin

OAMENI, LOC

1. Dimineața

unor fete cuminți

În Focșani, soarele a umplut orașul de lumină, dar bicicletele celor șaiszeci și nouă de alergători stau încă înghesuite unele într-altele, ca niște berbeci ogrijiți, înveliți în aerul dimineții. Pe strada Ștefan cel Mare însă, trei fete liniștite încearcă să descifreze firma Școlii nr. 9, care are și niște berbeci ogrijiți, înveliți în aerul dimineții. Pe strada Ștefan cel Mare însă, trei fete liniștite încearcă să descifreze firma Școlii nr. 9, care are și niște berbeci ogrijiți, înveliți în aerul dimineții. Pe strada Ștefan cel Mare însă, trei fete liniștite încearcă să descifreze firma Școlii nr. 9, care are și niște berbeci ogrijiți, înveliți în aerul dimineții.

2. Cu schițele pe masă

Printre stilpii de metal ai schelei înălțate aproape de centrul orașului Focșani, ochiul poate zări, ca într-un caleidoscop, blocuri abia înălțate, în roșu, altele deja locuite, case mici, chifite, ascunse în spațiile blocurilor, ca și când s-ar rușina, macarale, plăci de beton, țevi, toate învăluite de nori aurii de praf. Șantierul este în plină activitate. Aici, aproape de inima orașului, între bulevardul Unirii, strada Leningrad și strada Principatele Unite, într-un perimetru limitrof centrului civic, se va încheia în cincinalul acesta construcția unui nou cartier, cel puțin la fel de elegant, promit ediliilor orașului, ca acela central. Ion Gîrleanu, arhitectul șef al municipiului, despachetează lute schița cartierului și degetul lui se plimbă ca o birjă prin tirgul de altădată, printre liniile descriptoare de proiectant, arătându-ne unde se vor ridica grădinița cu 300 de locuri, școala cu 24 săli de clasă, cinematograful cu 350 de locuri și parcul cartierului, întins pe 3 ha. Printre toate aceste obiective sociale, blocurile, cu 8100 de apartamente, cite vor fi date în folosință în final. Tot în centrul cartierului, întins pe o suprafață de forma unui trapez, va fi dezafectată actuala autogară, iar clădirea va găzdui expoziții din activitatea cooperativei meșteșugărești. Cartierul se numește „Piața Victoriei”. Primele construcții au început în primăvara lui 1985, când s-a ridicat și cel dintii bloc. La numai un an și jumătate de la deschiderea șantierului, 10 blocuri sînt deja date în folosință, iar restul proiectului, aparținînd arhitectului Mircea Ostoia, se va împlini definitiv la sfîrșitul acestui cincinal, cînd ultimele case cu chip provincial vor dispărea sub lamelele flămînde ale buldozerelor care scurmă pămîntul cu mișcări greoaie, ca niște rinoceri îndrîjiți.

3. În cîmp

Caravana cicliștilor aleargă pe șoseaua dintre Focșani și Bacău, lăsînd în urmă cîmpuri de porumb și cartofi, pilcouri de viță, lanuri de floarea-soarelui. La C.A.P. Faraoni, cu vreo 20 de kilometri înainte de-a ajunge în municipiul Bacău, culesul cartofilor se apropie de sfîrșit, judecînd după cîmpul aproape gol și după sacii plini, trași spre drum. Cîteva tractoare aleargă încă de la un capăt la altul al cîmpului, înălțînd nori groși de praf și dispărînd în ceața maronie, pentru a apărea din nou în buza dealului ars de soare, cu larbă ruginie, cu tulpini de soc gălbui și de scailul dracului, de bunghisor și siminoc. Femeile, cu basmale legate la spate, string cartofii mari în coșuri, leagă sacii la gură, țipă din cînd în cînd la cite un copil zvăpăiat care-a făcut iar o trăsnaie și, cînd cicliștii trec prin dreptul lor, își pun mina la ochi, să poată vedea de soare, apoi se apleacă din nou spre brazdele de cartofi, brazde lungi ca zilele de vară.

4. Poveste cu biciclete

Inginerul Nicolae Frânculescu, însoțitorul nostru, este din Buzău. A venit în tur, ca arbitru, din pasiune, cu mașina lui. A fost și el ciclist și mai este și acum, desigur fără să mai participe la vreo competiție. La Buzău, de dorul bicicletei, a înființat și o secție de ciclism, pe lângă Consiliul județean al sindicatelor. La început, părea un antrenor particular, care preda sportul precum preda Vardalabos retorica în urmă cu un veac și ceva. Pregătea doi băieți cu materialele lui. Făcuse singur rost de piese de schimb și de restul lucrurilor trebuitoare. Sediul secției era chiar garașul lui. El era și șef de secție, și antrenor, și mecanic. Cînd plecau la antrenament, se urca și el pe bicicletă și nu se rușina să ducă trena, deși diferența de vîrstă dintre el și elevii săi era cam mărișoară. La început, soția sa văzuse în preocuparea aceasta o pierdere de vreme. Ca s-o îmbuneze, i-a cumpărat și ei o bicicletă, apoi băiatului. I-a învățat să meargă, i-a făcut pe amîndoi părtași la pasiunea lui și acum, chiar și la antrenamente, familia Frânculescu se deplasează împreună cu bicicletele. Tot cu bicicleta merg și la serviciu și chiar în concediu. Ciclismul a devenit marea pasiune a familiei. Din 1985, secția de ciclism din Buzău a fost înscrisă în federație, membrii ei au crescut, ajungînd la cincisprezece, urmînd a fi pregătiți de antrenorul Mircea Virgil. Nicolae Frânculescu e, acum, doar șeful secției și, în timp ce cursa e în plină desfășurare, ne povestește că de curînd a organizat și el o competiție. Turul Buzăului, la care a participat chiar Mircea Romanșanu, și spune asta cu mîndrie și modestie, gîndindu-se că turul la care participăm noi acum e de vreo zece ori mai mare, însă, cine știe, la o ediție viitoare, printre alergători s-ar putea să se afle chiar unul din elevii lui.

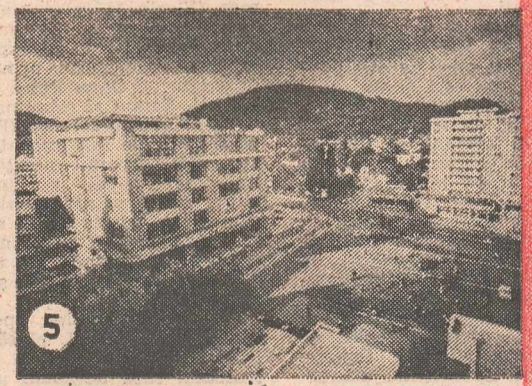
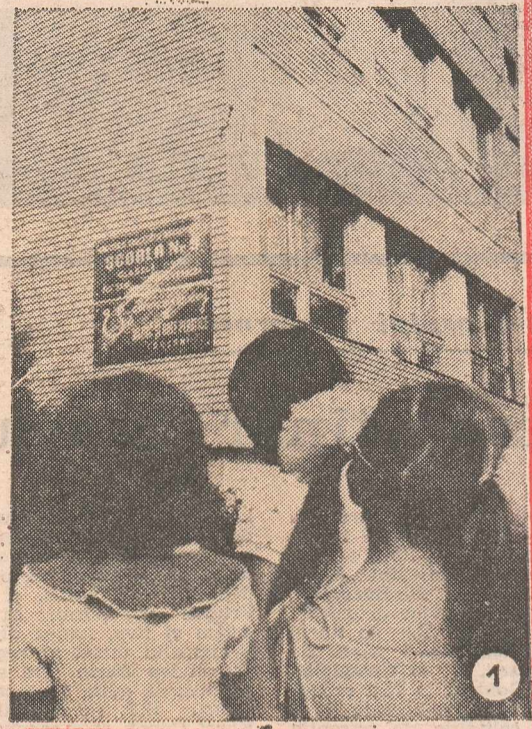
5. Nucul lui Hogăș

Pe o stradă liniștită, umbroasă, care coboară în pantă în chiar centrul orașului Piatra Neamț, se află casa scriitorului Calistrat Hogăș. O casă cu cerdac, cu o alec străjuită de tufe detrandafiri, cu dale de piatră în curte și cu două ochiuri în podul clădirii, în care se vor fi adăpostind probabil hulubii și gugustiucii. În curte, un nuc nu

se știe cit de bătrîn, cu siguranță însă știut și de Hogăș. Înspre seară, cînd casa rămîne pustie, singurul om care însușește curtea este vecinul de peste drum, fostul inspector financiar al orașului, Ioan Bărbieru, care păzește nucul cu un rețevu, ca să nu se cațere copiii. Ioan Bărbieru era un om cunoscut în tot orașul, mă cunoșteau și cîinii, zice el, fiindcă umbla din casă în casă să strîngă dările. A intrat și în casa lui Hogăș, în care trăia fiica acestuia, Sidonia Hogăș, profesoară de muzică la liceul de fete. Doamna Sidonia avea un obicei, fînea multe pisici și mișii, cam hămesiți, săreau gardul la Ioan Bărbieru și-i omorau puii. „Intr-o zi m-am înfuriat pe doamna și i-am cotoșit cîteva pisici. Doamna s-a supărat tare rău pe mine, că ținea la ele. Era singură, cînta la pian în sufragerie și mișii îi dădeau fircoale, și doamna continua să cînte valsuri și romanțe triste, dar foarte frumoase. Poate se gîndea la cineva doamna, pe care l-o fi iubit. Cînd cînta, îmi plăcea tare mult și atunci îmi trecea supărarea din cauza pisicilor. Era femeie de treabă. N-a fost căsătorită niciodată”.

6. Pe Valea Bistriței

Intr-o fotografie de prin anii cincizeci, pe care am primit-o de la Traian Ilieaia din Piatra Neamț, pot fi văzuți doi bărbați vinjoși care minuiesc o plută cu mișcări iuți și precise, sincronizate ca într-o cursă de canoaj. Unul din ei e îmbrăcat cu țări și cămașă lungă din in, cum se va fi purtat probabil pe Valea Bistriței pînă nu de mult. În stînga și-n dreapta, munți defrișați, dezveliiți de copacii care au luat multă vreme calea apei, legați în plute cu cioflingul și spranga. Pe Valea Bistriței, plutăritul e atît de vechi, încît istoria acestei ocupații aspre aproape că se confundă cu istoria riului. Un document din vremea lui Ștefan cel Mare, datînd din 1466, preciza că locuitorii din Negoiești sînt scuțiți de vamă pentru plute, din pricină pe care nu le mai știe nimeni. Un altul, din 1895, amintește că în acel an au sosit pe apă, la Piatra Neamț, 12.000 de plute care au fost prefăcute în cherestea de cele 18 ferăstraie care funcționau în localitate, minuite de 1.500 de lucrători. Era vremea cînd exploatarea pădurilor intrase într-o fază rapace și cînd comerțul cu lemnul devenise o afacere rentabilă. Locuitorii din zonă care minuiu buștenii, căci ei erau pluștii care se luptau cu vîltoarele și cu furia apei, nu aveau doar datoria, de a conduce plutele cu țapina, ci și de a tăia copacii, de a-i fasona, corhăni și lega. De la Dorna pînă la Piatra Neamț, începea apoi călătoria lemnului. Cea din urmă plută pe care locuitorii din Vatra Dornei își amintesc s-o fi văzut pe apă în localitatea lor a trecut în jos în anul 1963. De atunci, despre această inedită activitate destul de aspră și periculoasă nu mai vorbesc decît documentele și mai cu seamă fotografiile peste care se așază tot mai mult patina timpului. Exploatarea lemnului în această zonă n-a încetat nici azi, însă buștenii vin acum în jos cu mașina, pe șoseaua care însoțește firul apei tot timpul și care trece chiar prin Broștenii lui Creangă, cu case superbe, cu dealuri catifelate și domoale, cu apa limpede și frumos curgătoare. Întreprinderea de exploatarea lemnului din Neamț a înregistrat deja o serioasă depășire a planului, pe primele opt luni ale anului, cu 75 milioane lei la producția marfă și cu 41 milioane la producția netă, ceea ce înseamnă 2.800 mc bușteni pentru cherestea în plus, 2.500 mc lemn pentru mină, 6.000 mp parchet și 12.000 mc de lemn pentru P.A.L. și P.F.L. În ma-

caravană ciclistă

RI, FAPTE

itatea reporterilor RADU G. ȚEPOSU ■ și PAUL AGARICI ■

Turul ciclist al României, care este o competiție spectaculoasă datorită, întâi de toate, bărbăției pe care o presupune timp de o săptămână, a fost, în acest început de toamnă, și un foarte nimerit prilej gazetăresc, fiindcă, însoțind caravana bicicliștilor, în răstimpul în care sportivii răsuflau ușurați, ori chiar în ceasurile dimineții, cind aceștia încă mai dormeau, trudiți de efortul de peste zi, treburile noastre reportericești ne minau prin diferite colțuri ale locurilor pe unde am trecut, ca într-o competiție cu frumusețile și noutățile apărute de la o zi la alta. Acest jurnal insolit, din care publicăm acum cea dintâi parte, e o fidelă mărturie despre felul cum drumurile țării, indiferent dacă ele străbat cimpii întinse, dealuri șerpuitoare sau munți abrupti, duc azi spre o zodie nouă, a civilizației și marilor prefaceri, într-un ritm rapid, accelerat, cum nici roțile bicicletelor nu reușesc să se învîrtă uneori.

10

7

8

4

9

rele combinat de prelucrarea lemnului din Piatra Neamț, lemnul din munți continuă să vină zilnic, mai repede și mai chibzuit, lăsînd în urmă apa Dornei și a Bistriței în care se răsfrîng dealurile gălbui și casele și în care se va fi prăvălit chiar bolovanul împins la vale de Creangă peste casa Irinucăi.

1. Inscenări

La stema Moldovei

Primăria din Vatra Dornei, construită în plină dominație austriacă, ascunde, sub istoria ei strălucitoare, o poveste la fel de tristă, ca aceea a meșterului Manole. După ce a înălțat-o între anii 1896-1897, cheltuind pentru construcție 60 000 de florini din bugetul comunei, primarul de-atunci, Vasile Deac, neștiutor de carte, însă cu o mare dragoste de cultură, fu acuzat de autorități că și-a înșușit bani și, neputîndu-se apăra, căci nu știa minui terfeloașele, își puse capăt zilelor din pricina rușinoasei acuze. După moarte, un inventar de bună credință dovedi falsitatea învinuirii, iar primarul fu dezgroap, adus în cimitirul credincioșilor și declarat martir. Acest om destul de scund, cu o mustață stufoasă, după model chezarocrăiesc, fu chemat de altfel chiar de împărat la Viena, căci devenise cunoscut pentru actele sale de românism, dar, pentru că refuză să ingenucheze: după ritual, mai marele imperiului dădu un bal în cinstea lui și-l decoră cu „Crucea de argint“. Fiindcă nu putu fi înfrînt prin umilintă, împăratul încercă să-l supună prin onoruri. Clădirea primăriei, o capodoperă de arhitectură, este o copie fidelă a Palatului senorial din Florența și fu construită pentru a stringe în ea întreaga administrație a orașului. Ca un însemn de fraternizare cu românii și ca o formă de luptă pasivă împotriva autorităților austriece, Vasile Deac hotărî ca pe frontispiciu să fie aplicată și stema Moldovei, pe care Varlaam o cîntase în versuri naive, însă pline de arome medievale: „Pecetea domniei moldovinești/Vilhova acestuia heri să o socotești. / Cap de buâr fiind tare, / Arată, putearea celui mai mare“. Partea cea mai fastuoasă și mai rafinată, prin jucătura arhitecturală, este sala de festivități, înaltă de 11 metri, cu stucatură originală și cu mobilier refăcut după original. Tot refăcute sînt și candelabrele și oglinzile, dichisite acum și îngrijite, incit aerul solemn al sălii ce ajunsese cîndva magazie pentru plante medicinale e copleșitor. Pare mai degrabă o sală de ceremonii. În timpul regimului austriac, începerea era folosită drept local în care se dădeau baluri, deopotrivă pentru țărani și boieri. Cei dintîi petreceau aici la Crăciun, ceilalți la Bobotează. Vatra Dornei, atestată documentar de prin secolele VII-VIII și legată, toponimic, de descălecatul lui Dragoș în Moldova, e declarată tîrg încă din vremea lui Vasile Deac, pentru că mai tîrziu, cînd țărani fierbeau de minie în partea de jos a țării, în 1907, să fie declarată oraș. Fiind de multă vreme loc de vilegiatură, orașul ajunsă să numere în 1919 cam 8 000 de locuitori, 25 de crîșme și două farmacii. Foarte vechi sînt și preocupările pentru turism în Vatra Dornei, dezvoltat, într-o formă organizată, după ce localitatea deveni tîrg și mai ales după 1879, cînd s-a construit stabilimentul balnear și s-au ridicat vile care s-au păstrat pînă acum zece ani. Însă interesul pentru această localitate e încă mai îndepărtat, fiindcă, spun documentele, în 1774 austrieții au trimis niște reprezentanți-spioni pentru a

face recensămîntul, pentru a înregistra resursele naturale și a consenma obiceiurile. De atunci, orașul a continuat să atragă oameni, fie ca muncitori la minele din apropiere, fie ca turiști, chemați de izvoarele de apă minerală, de parcul orașului, în care veștile au devenit niște blinde jucării vii, și mai ales de imaginea ținutului învelit în istorie, o istorie plină deilde și învățăminte, pe care secretarul Consiliului popular, Mihai Huneș, ne-a spus-o cu o feroare și o precizie demne de un cărturar, în amintirea, probabil, a patosului oratoric al lui Nicolae Iorga care a străbătut și el, în vremea din urmă, acest oraș.

2. Investiții de miliarde

Fabrica de brînzeturi din Vatra Dornei a fost la început un fel de lăptărie mai mare care avea și niște mașini pentru prepararea laptelui. Nici azi nu e prea impunătoare și, dacă prin fața ei am rostogoli o roată de cașcaval cu un diametru de doi metri, cum se fabrică aici, clădirea ne-ar părea destul de mică, o blată hardughie pentru un Gulliver hămesit. După naționalizare, capacitatea fabricii s-a mărit însă treptat, întâi înființîndu-se prima secție din țară pentru fabricarea lactozei (între 1954-1957), apoi secția de brînzeturi topite (în 1960) și, în fine, dublîndu-se capacitatea acesteia din urmă (în 1972), pentru a face față producției de lapte din zonă. Acum a venit rîndul unei noi prefaceri a fabricii, care va începe în chip concret anul care vine. Deocamdată, s-a făcut o notă de comandă către Atelierul de proiectare din Sibiu, care a făcut documentația, și luat datele trebuitoare pentru studiul tehnico-economic și-a început proiectul tehnologic. Întreprinderea de care aparține fabrica a aprobat proiectul. Gheorghe Huiazi, directorul fabricii, care n-a mai avut nici un alt loc de muncă, fiindcă lucrează aici din 1949, și Traian Zdrob, președintele Consiliului oamenilor muncii, angajat din 1953, vor trăi acum o nouă schimbare la față a acestei fabrici și vor putea compara cel mai bine imaginea ei de început, pe care încă și-o amintesc foarte bine, cu aceea de peste cîțiva ani, cînd se va termina reconstrucția secției de produse proaspete și lapte de consum, cînd se va mări capacitatea de depozitare la frig și de congelare cu încă 400 de tone, iar secția brînzeturi topite își va schimba tehnologia pentru a sporii productivitatea cu 20-30%. Atunci, în afară de șvaiter, cel mai vechi produs din această fabrică, în afară de celelalte sortimente de brînză, la Vatra Dornei se va găsi și un tip nou de șvaiter care se va numi, probabil, „Bucovina“, căci Tara Dornelor e un colț de raî dintr-un ținut mai întins care chiar Bucovina se numește.

e mîndru de această ultimă piesă produsă de uzina din Vatra Dornei și concepută de un colectiv de tehnicieni și muncitori, îndrumați de directorul Vasile Nistor. Printre cei care și-au pus capul la contribuție, la loc de frunte se află frații Negrea, Onofrei și Luchian, și Ioan Iftenie. Mașina aceasta care face șapte operații și care costă cit o Dacie 1300 a fost deja exportată în cîteva țări, printre care Polonia și R.D.G., după ce prototipul a fost prezentat la tirgurile din Moscova, Casablanca, Brno, Beijing. Din mașinile produse pînă acum, 300 au luat drumul exportului, iar alte cîteva sînt pregătite pentru drumul ce-l vor face spre Belgia și Polonia. Combinatele noastre de prelucrarea lemnului abia au apucat să aibă în dotare mașina „Dorna-300“, căci competiția e atât de mare, incit cererile au început să asalteze uzina din Vatra Dornei. Odată cu turiștii vor pleca probabil, cu trenul, și acele cuburi de lemn în care stau nemiscate, în tăcerea lor metalică, noile mașini, ca niște geamantane mai mari, doldora de amintiri.

10. Blaga și Eminescu

De trei ani, clădirea Teatrului Național din Cluj-Napoca se află în reparație. După readucerea interioarelor la forma lor sănătoasă, a urmat finisarea fațadei. De un an, schelele înălțate în jur îmbracă clădirea ca o cămașă de fier, printre țesătura căreia se ghicesc destul de greu culoarea și liniile pereților. În fața teatrului, statuia lui Eminescu, pururi tinăr, înfașurat în manta-i, a fost dată jos de pe soclu pentru a fi repusă pe un pedestal nou. Scările care duc acum spre teatru sînt albe și strălucitoare, din marmură. Lumina soarelui se răsfrînge ca o flacără transparentă. Statuia, aparținînd lui Ovidiu Maitec, și-a recăpătat demnitatea și solemnitatea. În partea stîngă a intrării, într-o simetrie care e, întâi de toate, spirituală, a fost înălțată, de curînd, statuia lui Blaga, poetul care și-a trăit ultimele zile ale vieții în Cluj-Napoca. De fapt, statuia, realizată de Romulus Ladea, nu e o creație nouă. Pînă acum, se afla în parcul central al orașului. Odată cu renovarea teatrului și cu refacerea scării, aducerea statuiei lui Blaga alături de cea a lui Eminescu a devenit o trebuință culturală. Așa cum stau amîndoi poeții de-o parte și de alta a clădirii, veghind cu spiritul lor înalt la creșterea culturii românești, par niște lări adîncii în tăcere, muți ca niște lebede, vorba poetului însuși, pe lingă care nu poți trece fără să te gîndești cum viața lor fierbîntă și zburciomată, animată de mari idealuri, de speranțe și dorinți, s-a strîns toată acum în metalul rece și incremenit, într-un zîmbet etern în care stă chiar cîntecul sufletului românesc. În primăvara acestui an a început și refacerea, dificilă și meticuloasă, a emblemelor de pe acoperiș. Cei doi lei călăriți de Eutherpe, care reprezintă însemnele heraldice ale teatrelor din fostul imperiu, se află acum în plină restaurare, pe mina sculptorului Romulus Ambruș, fostul elev al lui Ladea și unul din puținii noștri reprezentanți ai școlii neobizantine în sculptură. Cînd vor fi gata, leii vor fi din nou ținuți în friu de Eutherpe cea vajnică și vor reintregi imaginea edificiului, roadusă acum la starea ei proaspătă. În lumina de toamnă, care pe meleagurile Clujului cade întotdeauna cu blîndețe și melancolie, în fața Teatrului Național, pe pedestalul de marmură, doi mari poeți ai literaturii române stau de veghe la viitorul inimilor noastre.

(Va urma)

Const. M. Damian :
N-am putut descifra integral decât paginile dactilografiate, dintre care am putea reproduce în chenarul alăturat (dacă sinteti de acord) „Pax” și „Halku” („Imprejurul meu”). Felicitări pentru examenul biruit.

Adrian Crețu : Multe pagini de joacă dezordonată, ori de trucaj și simulație. Cîteva („Dascăli”, „Visătorul”, „Ve ghind”), lăsînd totuși speranța unor perspective lirice. Să vedem, în continuare.

T. Vioreșu : Versificări de acuratețe și oarecare îndeminare, dar rămîind încă într-un cadru convențional, lipsite de o amprentă semnificativă, personală.

Iacob Dănuț : E o creștere a substanței nobile, dar sint încă multe vorbe în plus, insistenț explicative etc., un balast care incomodează sau chiar copleșește puritatea sunetului și a gândului (ca în „Elegie”, mai ales). Pagini interesante, promițătoare: „Eu sint” (cu ultimul vers indescifrabil), „Nu vă mai scriu”, „Cîntec” (cu unele zone opace). Destule motive, deci, pentru a aștepta rezultate din ce în ce mai bune.

Nicky : Am descifrat prea puțin din textele dv. încălcate și îngălate (mai puțin de un sfert). Am zărit totuși și unele sem-

ne metaforice de perspectivă, dar și, mai multe încă, „dodiile” suprarealismului convențional, de duzină. Încă nu putem trage o concluzie. Reveniți cu texte lizibile.

Stardust : Vestea pe care ne-o împărtășiți ne aduce o reală, o profundă bucurie (ca unuia care a crezut în dv., încă de la primele file de caiet școlar — faptele o dovedesc — chiar atunci cînd a fost nevoit să vă adreseze o critică mai aspră (spre binele dv.) pentru unele alunecări primejdioase spre confecția „de piață”, despre care confecții și „performante” ne-ați informat chiar dv. înșivă!)... Supărările și „jignirile” pe care le invocați sint nedrepte și nemotivate: efectele „durității” noastre (bineintenționate) sint tocmai aceste eforturi remarcabile de voință și ambiție care v-au adus succesul actual, o adevărată răscruce de viață, pentru care vă felicităm din toată inima și căreia îi dorim cele mai bune urmări! (Era, poate, mai potrivit, deci, un telefon prietenesc...).

M.B. : Ar trebui, după carte, să încercați o altă ieșire în lume, prin spațiile mai largi și mai diverse ale revistelor (oricîtă cheltuială de timp și strădanie v-ar cere...). Cu noi ați desfășurat tot repertoriul, iar faza (cu personaj) la care v-ați oprit,

(v-am spus-o parcă) nu ne-a convins. Acum aveți și un nou consilier și, oricum, nu e cazul să reluăm de la capăt toată povestea. (Între timp, s-au adunat la poarta „Atelierului” numeroase și proaspete promoții!...).

Grațela M. : Nu sint noutăți deosebite; poate doar o semnificație de perspectivă, în „Invitația”, „Te rog!”.

I. Bija : E în ordine! Așteptăm vești și manuscrise la fel de bune.

V. Isar, B.V. — Jianu, Maximea Dt. (mai mult indescifrabil), Em. Moldoveanu („Nedumerire”), M. Luca, Dory Sode, Ver. Ungureanu, Estela, Hermina G., Ion Sima, M. Gună, M. Mitrea, D. Bucălae, P. Mironescu, Rică Popescu, Lil. Ardeleanu, Radu Florin, F. Poenasu, D.D.D., Călin Nicolae, P. Berearu, M. Guță, E. Zegheru, O. Bonaci, Gh. Moraru, Șt. Dușescu, V. Bodo, Ad. Amarine, Ol. Bebu, Al. Chiuță, Cr. Tiliță, Ve Ve, A. Vișcan, Const. Ciprian, V. Vaidă, T. Drulă, I. Aldea, C. Fackelmann, St. Radu, V. Radu, E. Ticsan, Adriană, M. Dumitrache, L. Arulis, M. Giurancă, Mih. Nistor, Pomp. Comșa, A. Onig, S. Aneta G., Crist. Preda: încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

RAZĂ

Condeiu dă fuga pe hirtie
ca mai mai să nu-l pot prinde
și parcă cineva mătură tot intunericul
din ochii mei
o pasăre cu zborul incremenit
în tablou
se uită la mine și tace.
Tace
și-mi făgăduiește pace.

EMIL ACHELĂRTEI

CAI FRUMOȘI

Ochi ca două ferestre
de care un copil își turtește nasul
și coama caldă
de răsuflarea călărețului
gleznelor prin care
cîntă vîntul —
ce altceva să-ți mai spun?...
...altădată
aveau și aripi...

MONICA MARIN

ÎNTRE DOUĂ CUVINTE

Nu, între două sau mai multe
cuvinte nu este spațiu gol!
Între ele pot încăpea o lacrimă,
o dragoste sau un destin.
(Nu despărțiți pe „dragul” de „meu”
și veți fi mai singuri
decît niciodată).
Numai arpentorii nopții care au
în loc de metru un loc sau o rază,
își mai pot permite să scrie,
citeodată, într-un cuvînt:
floare-de-te iubesc...!

NICULAE ALEXANDRU VEST

DIN VIS

...pe urmă
parcă
și se făcea frig
de-alta chemare
și-ncet
te-nvelei cu mine
și eram atît de aproape
unul de altul
incît
nici timpul nu mai putea trece
printre noi...

CONSTANTIN SAVIN

ELEGIE

Tristeți de ne-mpliniri, de revedere,
De doruri care amurgesc devreme
De visuri care mor fără să sperie,
De ochi ce nu mai vor să te mai cheme,
De mîini ce nu mai știu de mult alintul,
De prieteni care nu-ți mai bat în ușă,
De zurgălăi ce și-au pierdut argintul,
De drumuri presărate cu cenușă,
De cărării pe care crește iarbă,
De suflet fără stiele, fără lună,
De ploți ce-ți curg ca lacrimile-n barbă,
De alăută care nu mai sună;
Tristeți de geamuri neiluminate,
De glasuri care-n somn mereu te strigă,
De râni ascușe, necicatrizate,
De amintiri care încep să frigă,
De glaștră fără flori, de casă goală,
De inimă ce clopotul ingină,
De fată care cu pelin se spală,
O să vă-ngrop odată în țărînă!...

ION CRAIOVA

NEGUSTOR DE SCUTURI

Singur
între atîtea speranțe

DIN VIS ȚIȘNIND

O pasăre albă
spârgea oglinda
în care se făcea toamnă

A. VALONI

SINGURĂȚĂȚI

Pe poarta lunii iese rondul
plopilor
sărînd într-un picior invalizi
de război pe umeri cu o manta veche
să-i îmbrăcăm pe cei goi cine striga
mereu
acoperînd cu lacrimi cu cer albastru
purta ca floare la ureche?
din azilul nopții în zadar
umbra îmi strigă vino
pe masa tăcerii aburesc visele
piinea cea de toate zilele
noi
la poarta lunii stăm de veghe-ntr-un
picior

plopilor
goi de frunze, eu
de tine gol...

CONSTANTIN RUPA

Gheorghe Tomozei:

(Urmare din pag. 9)

din ușurința cu care versurile lui au trecut pe corzile lăutarilor. A fost și continuă să rămînă un necunoscut pentru mulți. Poate că în anul 2000, cînd vom avea ediția academică implinită, îl vom privi altfel.

— **Dacă ați fi trăit în vremea lui, ați fi fost prieten cu Eminescu?**

— E o întrebare stupefiantă, multumesc. Cred că ar fi fost aproape imposibil. El a avut doar amici, desigur nu în sensul pe care-l dă Caragiale! Avea doar însoțitori într-ale vieții. Prieteni, n-avea cum să aibă. El avea sentimentul foarte acut al scurgerii timpului, al sfîrșitului grabnic. De-ai-aia făcea proiecte megalomane.

— **Se zice că și Labiș avea acest sentiment.**

— Așa e, dar să știți că eu n-am fost prieten cu Labiș. N-am fost nici măcar un prieten al poeziei lui. Pe-atunci mă ocupam cu altceva, eram îndrăgostit. Voiam însă să-l concurez. Murind, Labiș mi-a răpit șansa de a fi unul din frunțașii generației. Și după moartea lui Nichita am simțit o scădere a tonusului poeziei noastre. În lipsa competiției adevărate, poezii se dărîmă unii pe alții. Iată, foarte talentatul Mircea Dinescu a lichidat totul, de la Nichita pînă la unchiul Samuel Beckett. Merge, nu?

— **De unde vine acest elar negativist?**

— Din două lucruri. Întîi, dintr-unul sănătos care nu trebuie să ne mire, căci schimbul de stafetă între scriitori nu trebuie să se întîmple ca pe stadioane, ci printr-o negare dramatică a unor căi sterile, inadecvate în artă, care nu exclude însă o anumită urbanitate. E foarte bine că tînăra generație e nițel obosită din pricina genurilor. Ce nu e foarte bine e că noile generații au, anacronic pentru acest amurg de mileniu, un fel de evazionism care ne va duce nu la reevocarea turnului de fildeș, ci, cum neînspirat citez, la cea a turnului de vinilin. Există parcă o neaderență la viață, fără semnul pasional al generațiilor trecute, fără profesiunile de credință ale aceleia. Acești tineri scriitori vorbesc doar despre ei, cu o infatuare mult prea evidentă a propriei biografii, femeile compun o poezie monstruoasă, iar bărbatii evocă obsesiv lumea studenției.

Ieșirea din studenție aminteste de izolarea lui Ovidiu la Tomis.

— **Aceste reproșuri sint, de fapt, niște acuzații foarte grave. Dacă e-așa, înseamnă că sint și niște cauze.**

— Bineînțeles, este forma de luptă a acestei generații. Tinerii scriitori luptă împotriva festivismului care a făcut mult rău revistelor. Din păcate, maturitatea și sentimentul responsabilității lipsesc cel mai adesea. Prea se complac în starea de jubilație, de euforie gratuită.

— **Înțeleg că spuneti aceste lucruri cu bună credință, nu?**

— De ce-ar fi altfel? Eu sint pentru o sănătate a culturii și mă deranjează conflictele gratuite. Nu sint pentru un echilibru de operetă al provinciilor și generațiilor, dar prea ne năpustim uneori cu multă ușurință unii asupra altora. Eu cred că sintem un popor care avem ce spune și ne putem exprima în multe, în foarte multe domenii. Eu cred mult în înzestrarea scriitorului român.

— **Vorbiți cu multă ardoare, dar sint în vorbele dumneavoastră și o ironie ascuțită.**

— Sint ironic numai în viața particulară și mai ales cu mine. Cînd nu va mai fi așa, o să dispar ca scriitor. Ironia e ca marea pe nisip. Netezește inscripțiile din ziua anterioară.

Altfel, eu sint un realist. Am spus-o, chiar patetic, în interviuri. Poetul e un soldat, munca lui e o soldăție. Asta nu ține doar de soldă, poetul poate fi plătit foarte bine cu promisiuni ori cu fluturi, ci de cea truda, ușor anonimă, în care între general și soldat aproape că nu rămîne spațiu nici pentru teaca unei baionete.

— **Ce simte poetul la cei cincizeci de ani ai săi?**

— Simte că n-a renunțat nici acum, la această vîrstă, la veleitățile de la douăzeci de ani. Teul meu n-a fost să fiu cel mai important poet, ci să fiu socotit poet. Poet adevărat. Dacă sint considerat poet, admit toate comparațiile pe care le pot suporta adjectivele. Eu cred că sint poet pur și simplu. E un orgoliu suprem, cer iertare.

— **Poetul visează?**

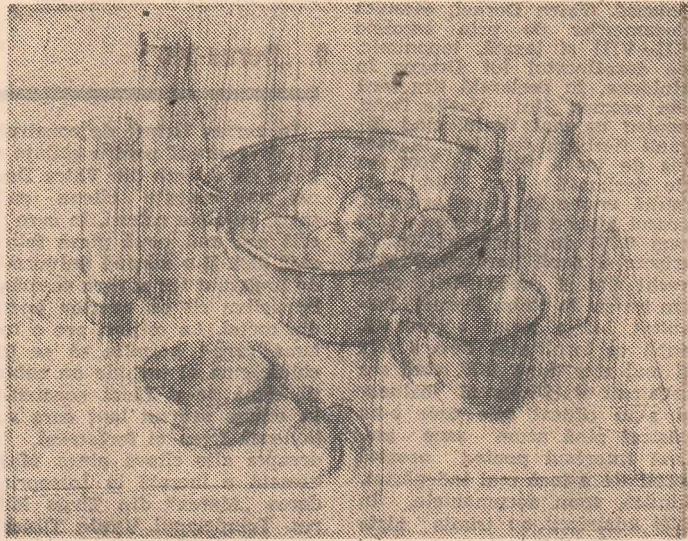
— Visează și face proiecte. N-am renunțat nici acum să fac planuri. Am fost ridiculizat pentru că am strîns fotografia cu Nichita și Labiș. E, și? Dacă aș strînge timbre poștale, aș fi mai stimat?

— **E poezia, această cea mai nevinovată dintre toate ocupațiile, și o armă de luptă?**

— Redactorul șef al ziarului Timpul era unul din cei mai temuți poeți.

— **Să înțeleg că poetul e o lance a lui Ahile? Cu un capăt răneste, iar cu celălalt vindecă?**

— Poetul este chiar Ahile. El își scrie poemele pe propriul său călcîi.

Reproducere după o lucrare de Mihai Mănescu

A be ce-n dar...

Nepotului meu Nicolae Radu
la zîntiul de școlă

A be-ce dar!
Din toate darul cel mai rar:

O carte e cu care-nveți
Cărțile-nregii tale vieți
Cu tot ce are-n viață preț
Ca soarele în dimineți.

Septembrie, 15

Septembrie cinsprezece!
Deschizător de abece,
Dar și de pagină de carte,
De drumuri care duc departe
Pornind cu țara împreună
Spre a se împleți-n cunună.
Pe culmi de anul două mii
Miine prezent pentru copii.

Septembrie cinsprezece
Hronic-hrisov de abece
Inscrie într-a țării carte
Cu litere fără de moarte

Un nume proaspăt ca răsadu'
Dintii, pe Nicolae Radu.

NICULAE STOIAN ■

Toamnă

Se-neumetau să prade
podoabe pentru vînturi
Și loștrița cuminte
și păstrăvul hoinar,
În nalta toamnă, solzii
luceau ca niște tînte
În marginea tăioasă
a pistolor de var.

Și miezul zilei, doamne,
frumos ca o livadă
Cînd se adună floarea
și se întorce-n rod,
Înconjură pămîntul,
eum înconjurî o pradă,
Legîndu-l pe la tîmple
cu capete de pod.

Portret

Contur nîmbat, ca un veșmint
de rană,

Dogoare coborîtă din icoană,
Arnici fuior pe coapsa caolină,
Descîntec, într-un cîntec de
regină

Și patimă și strigăt de durere,
Ambrozie-n amestecul de fiere,

Graciul erin, prin ochiul tău
răzbate,

De dincolo de adevăr și moarte.

GEORGE DUMITRU ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **SPORTCLUB Muscel și SPEOCLUB Piatra Craiului** au organizat tradiționalul „Memorial Emilian Cristea”, ediția IV-a, în zilele de 22—24 august 1986 în defileul Dimbovicioarei, descris cu atita sensibilitate de Vlahuță în a sa „România Pitorească”. Au răspuns invitației 28 cluburi de turism din 12 județe, cu 386 participanți, cărora li s-au alăturat peste 1.200 de drumeți pe patru roți care au schimbat, ad-hoc, itinerarul stabilit pentru a rămâne la tabăra memorialului. Un aspect inedit al acțiunii noastre a constat în experimentarea **concertului în peșteră** — fără a ne ridica la nivelul prietenilor noștri din Timișoara care în peștera Romanești au prezentat un concert de operă cu rezultate remarcabile, cu regie și tehnică adecvată. Experimentul nostru a început în peștera Dimbovicioara în ziua de 22 august, în prezența a 150 persoane care timp de 35 minute au uitat locul în care se află și trecerea timpului, protagonist fiind tinărul Florin Jianu de la Clubul „Peleșdava” — Craiova, interpretând numai melodii pe teme montane; satisfăcuti de acest prim rezultat, în ziua a doua am trecut la o peșteră cu o sală mai mare, peștera Urșilor din Cheile Mari ale Plaiului Dimbovitei, unde, astădată, 235 de participanți au ascultat un concert variat, sub bolțile din piatră, reverberat direct în inimile ascultătorilor, timp de aproape o oră, la lumina unor lanterne și faruri. Repertoriul a fost accentuat de cîntece patriotice. Printre participanți s-au aflat în vizitarea peșterii și câteva echipe auto din R.D. Germană și Cehoslovacia. (Ioan Dobrescu, președintele Speoclubului „Piatra Craiului”, Cimpulung-Muscel).

■ **Primum din partea Consiliului popular al Sectorului 2:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Ștefania Munteanu și trimisă nouă spre competență rezolvare, vă comunicăm: Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2, în ședința din 14 august a.c., i-a atribuit numitei garsioniera 106, etajul 2, în blocul 15 din strada Teiul Doamnei nr. 108, Sectorul 2”.

■ **În numele locatarilor blocului H 33, Aleea Grădinarilor nr. 4 — Iași, ne scrie Petre Ursache,** aducîndu-ne la cunoștință pe această cale că, deși au trecut mai bine de 6 ani de la darea în folosință a blocului menționat, nici pînă astăzi fațada acestuia nu a fost terminată — în special partea dinspre stradă deteriorîndu-se treptat sub acțiunea intemperțiilor. Audiențele făcute la O.C.V.L. s-au dovedit a rămîne fără rezultat. „Poate că măcar în ceașta al 12-lea, se va face ceva!”

■ **Ministerul Muncii:** „În legătură cu scrisoarea numitului Victor Muraru din comuna Tupilați, județul Neamț, prin care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă informăm că, urmare intervenției Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Neamț, acesta a fost repartizat la Cooperativa „PRESTAREA” — Piatra Neamț, pe un post corespunzător pregătirii sale profesionale, prin Dispoziția de repartizare nr. 20/1986”.

■ „Am citit cu mare plăcere și interes articolul „SE NASTE UN MONUMENT”, publicat în numărul 30 al revistei, în care este descrisă realizarea marelui monument „Flacăra Tineretului”. precum și greutățile tehnice ivite pe parcursul execuției: astfel, este menționată dificultatea burdușirii tablei inoxidate, care îmbracă scheletul monumentului, defectiune ce se remediază prin baterea cu barosul a tablei. Fără a fi un specialist în materie — și vă rog să luați aceste rînduri drept o propunere pentru cei interesați în viitor de executarea unor astfel de operații — țin să vă spun că aceeași problemă s-a ivit și la fabricarea de vagoane din Arad, acum cîteva zeci de ani, odată cu producerea aici a primelor vagoane de clasă sudate. Burdușirea tablei a fost evitată prin sudarea tablei pe schelet după ce în prealabil suprafața ei fusese încălzită corespunzător; după sudarea tablei calde pe schelet, în urma răcirii ei, s-a obținut o suprafață perfect plană ca urmare a contracției oțelului. Le propun celor de la Combinatul Fondului Plastic, aşadar, să ia cunoș-

tință de această tehnologie a arădenilor” (ing. Virgil Ciobanu, strada Rarău nr. 3, Cluj-Napoca).

■ **Consiliul popular al județului Iași:** „Urmare scrisorii adresate de către Georgeta Asoltanei din Iași, strada Apeilor nr. 3, prin care solicită sprijin pentru încadrare în muncă: i s-a recomandat să se prezinte urgent la Întreprinderea de confecții Iași, unde a interupt activitatea pentru creșterea copilului, unitate cu care s-a discutat, stabilindu-se ca numita G.A. să fie reînscrisă.”

■ „Am constatat și în această vară, mai ales duminică, cum în jurul podului ce separă cele două lacuri I.O.R. din parcul cartierului Balta-Albă, printre foarte multe persoane ce vin aici în mod civilizată, spre a face plajă, se adună numeroși indivizi dubioși care vind la preț de speculă semințe, bere rece (20 lei sticla!), sau Pepsi (15 lei!) etc. În același timp, în această zonă nu există nici măcar o țigănoare de apă pentru setea greu de potolit a celor ieșiți la aer și soare. Dincolo de măsurile ce se impun împotriva indivizilor certaiți cu legea — în mod sigur oameni neîncastrați în muncă — se impune, cred, înființarea măcar a unui chiosc de răcoitoare. Am asista astfel la desfășurarea unui comerț util și civilizată, și ar dispărea „poluarea” morală provocată de afaceristii în cauză”. (Emil Chivescu, strada Ruică 10, blocul 6, Sectorul 3, București).

■ **M.I.U.G. — C.I.U.P. — Întreprinderea NEPTUN, Cimpina:** „În legătură cu situația locativă a numitei Gica Virtosu, om al muncii la întreprinderea noastră: în luna februarie 1986, după căsătorie, familia Virtosu a solicitat o cameră la căminul de nefamilisti, dar nu au fost camere disponibile; cele semnate în scrisoare, că în cămin ar fi 25 familii care nu lucrează în întreprindere, nu se confirmă, existînd la acea dată o singură familie ce lucrează la IRUEAR și care în momentul de față a primit apartament și va părăsi căminul. În prezent, familia Virtosu a primit camera nr. 22, etajul 1, la căminul de nefamilisti, situația fiind, aşadar, rezolvată pînă la primirea apartamentului la care este înscrisă”.

■ **Nicolae Giurgiu** din satul Vale, strada Mare 187, comuna Săliște, județul Sibiu, ne trimite cîteva rînduri însoțite de două epigrame; din lipsă de spațiu nu reproducem epigramele, reținem doar faptul în sine la care se referă ele și care conține, credem, o bună doză de umor „negru”, involuntar. Și iată despre ce este vorba: în municipiul Sibiu există un magazin, „CEREMONIA”, frumos aranjat și cu o firmă la fel de frumoasă. Este aprovizionat cu articole de îmbrăcăminte pentru nunți și alte ocazii festive. Dar, tot în municipiul Sibiu, mai există un magazin — și tot „CEREMONIA” se numește — de astă dată destinat vinzării de sîerie și altor obiecte pentru ceremonii funebre...

Se pare că nașul celor două unități a cam fost lipsit de inspirație.

■ **Consiliul popular al sectorului 1:** „În legătură cu scrisoarea prin care Emil Filip, domiciliat în Calea Griviței nr. 236, blocul H, solicită sprijin în încadrarea sa în muncă: prin Oficiul forțelor de muncă acesta a fost încadrat în funcția de electrician la I.T.H.R. București, cu data de 25 august a.c.”.

■ **Pensionarul Dumitru Pârjan** din satul Fintina-Domneasca, comuna Prunișor, județul Mehedinți — om în vîrstă de 71 ani și căruia îi urăm încă mulți înainte — ne scrie că de circa două luni și mai bine, magazinul sătesc din localitatea în care domiciliază a fost închis. Motivul? Lipsa de gestionar. Fostul gestionar a părăsit locul de muncă, nimeni nu s-a îngrijit să fie numit un altul în loc, și iată cum sătenii — și poate că vîrstnicii mai ales — sînt puși pe drumuri pentru o simplă cutie de chibrituri, ca să nu mai vorbim de obținerea mărfurilor alimentare sau industriale. Solicităm organelor în drept să încerce a găsi totuși o soluție pentru redeschiderea magazinului respectiv.

■ **Consiliul popular al comunei Brănești — Gorj:** „Referitor

la sesizarea tinărului Constantin Goadeanu, locuitor al comunei noastre, apărută în FLACARA și în legătură cu starea căminului cultural (filială) din satul Brănești și cu lipsa unor activități culturale-artistice desfășurate aici, s-au luat următoarele măsuri: terminarea pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul lunii septembrie a reparațiilor capitale la căminul cultural; deplasarea, o dată pe săptămînă, a aparatelor de proiecție cinematografică de la căminul Capu Dealului (cămin de centru), la căminul din Brănești pentru proiectarea unor filme; repararea mai judicioasă a membrilor consiliului de conducere a căminului cultural spre antrenarea mai eficientă a masei de oameni ai muncii, inclusiv tineret, pentru realizarea unor spectacole sau alte activități specifice...”.

■ „În luna august a.c. am făcut o vizită în orașul Agnita, județul Sibiu — am vrut să revăd vechiul și frumosul parc al orașului, cunoscut ca unic în regiune pentru mîndrețea stejărilor și brazilor de aici. Spre marea mea dezamăgire, n-am mai găsit însă nimic din ceea ce cunoșteam a fi aici: nu mai sînt bănci, nu mai sînt flori, parcul a devenit un fel de maidan pe care lăcătarii blocurilor din împrejurimi aruncă gunoia... te cuprinde tristețea. Cit de ușor se poate prăpădi un parc — și cit de greu este să-l înalți, pentru bucuria ochiului și sănătatea vizitatorului. Mă întreb cum pot oare organele locale să tolereze o astfel de situație ce stîrbește mult din frumusețea — de necontestat, de altfel! — a orașului?” (Luca Dumitrescu, strada Dr. Iatropol nr. 20, Sectorul 5, București).

■ **Din nou, Consiliul popular al Sectorului 1:** „Referitor la scrisoarea adresată de Cleopatra Ciugulea, din București, strada Amurgului nr. 4, Sectorul 5, om al muncii la I.S.P.C.A.I.A., prin care solicită locuință, vă comunicăm: în ședința Biroului permanent al Consiliului popular al sectorului 1, din data de 8.07.1986, s-a aprobat în cotă la unitatea de mai sus numitei C.G. apartamentul nr. 7/2c din blocul 15 Colentina, Sectorul 2; din discuția avută cu conducerea unității a rezultat că locuința de mai sus a fost atribuită sus-numitei”.

■ **Viorica Irimia** din Bacău, strada Narcisilor, blocul 15, scara A, etajul 5, apartamentul 30, telefon 5 82 20, revine la redacția noastră cu o scrisoare prin care ne anunță că, deși a fost căutată în urma primei scrisori, în legătură cu doleanța sa, încă nu s-a rezolvat nimic. Despre ce este vorba? Din motive de restringere a familiei, numita — care locuiește într-un apartament de 3 camere decomandate — dorește un schimb, pentru un apartament cu două camere. Este firesc, și apoi dinșă, fiind o singură persoană, devine absolut impropriu să locuiască într-un apartament de... 3 camere. Fiind convinși că situația i se poate rezolva favorabil, și mai ales că sînt destui amatori pentru un astfel de schimb, rugăm I.A.F.L. Bacău să urgenteze, pe cit posibil, cererea numitei Viorica I.

■ **Consiliul popular al județului Timiș:** „În legătură cu scrisoarea numitului Remus Lăzar, din comuna Brestovăț, satul Coșari nr. 170 — prin care se sesizau unele nereguli ivite în transportul de călători pe ruta Lugoj — Coșari, în sensul că autobuzul respectiv nu circula decît pînă la Brestovăț (și nu Coșari, cum era normal, din cauza unei porțiuni de drum impracticabil), vă aducem la cunoștință că, luîndu-se legătură cu Direcția județeană de drumuri și poduri Timiș, în a cărei administrație se afla drumul respectiv, acesta a fost amenajat cu piatră și nivelat, astfel încît, acum, autobuzul circula normal și pe ruta Brestovăț — Coșari”.

■ „Avînd de rezolvat o serie de probleme personale, am solicitat conducerii Întreprinderii de producerea legumelor — Zimnicea, unde lucrez în funcția de responsabil economic la Ferma nr. 1, prin cererea înregistrată la nr. 1568/7.07. a.c., efectuarea concediului legal de odihnă pe anul în curs începînd cu data de 11.07. Nu am primit nici un răspuns. Am revenit cu o altă cerere, în același scop, înregistrată la I.P.L. Zimnicea la nr. 1675/21.07, solicitînd concediul cu data de 28.07. De asemenea nu am primit nici un răspuns. Aceeași soartă a avut și cererea înregistrată la nr. 1924/16.08, prin care am solicitat concediul începînd cu data de 25.08 a.c. Puteți, vă rog, să-mi indicați unde și cui să mă adresez ca să obțin un răspuns de la I.P.L. Zimnicea? (Haralambie Nață, strada Partizanul Roșu nr. 3, Zimnicea — Teleorman).

■ **Consiliul popular al județului Dolj:** „Vă aducem la cunoștință că numitul Traian Ghe-maci din Craiova, strada V. Alecsandri nr. 106, prin Dispoziția nr. 8034, din 18 august a.c., emisă de Oficiul forței de muncă, a fost repartizat la Întreprinderea de aprovizionare, desfacere și transporturi pentru industria chimică București — autobaza nr. 4 Craiova — în meseria de șofer”.

■ **Locuiesc la ultimul etaj al blocului și în urma ploilor în cele două dormitoare se infil-trează prin tavan apa căzută de la ploii.** În urma memoriului adresat redacției, în numărul din 20 iunie a.c., în pagina de față au apărut cîteva rînduri ale mele în acest sens. Vă aduc la cunoștință că pe data de 5 august, lucrătorii IJGCL Buzău au început în sfîrșit izolarea acoperisului blocului, începînd cu suplimentarea straturilor în hidroizolație, avînd toate materialele trebuincioase la fața locului. S-a lucrat, într-o săptămînă, aproximativ 40% din izolație, după care lucrările au fost sistate din motive necunoscute. Revin pe această cale, întrucît toamna cu sezonul ploilor este pe cale de a se instala din nou iar materialele zac nefolosite (Marcel Vislan, cartierul Broșteni, blocul J. 1, scara B, apartamentul 33 — Buzău).

■ **Consiliul popular municipal Galați:** „Referitor la scrisoarea cetățeanului Ion Munteanu din Galați, prin care acesta solicită sprijin în atribuirea unei locuințe pentru familia sa, vă comunicăm: din cercetările efectuate rezultă că pe data de 15 octombrie a.c., Regionala C.F.R. Galați va da în folosință un bloc locuințe de serviciu cu 75 apartamente. S-a întocmit lista celor care vor ocupa aceste locuințe. Ion Munteanu figurînd la poziția 15, urmînd a primi la acea dată un apartament în conformitate cu numărul de persoane din care e compusă familia sa.

■ **Asociația de locatari nr. 394,** blocul D4, strada Major Soțu — Pitești, ne anunță prin împuternicitii săi că la începutul acestui an, la scările D și C ale respectivului bloc au fost instalate lifțuri. La data de 21 august însă, din dispoziția Inspectoratului de stat pentru controlul instalațiilor de ridicat, ISCR, aceste lifțuri au fost blocate. Din spusele ECRAL — Pitești, întreruperea s-ar datoră faptului că lifțurile nu au fost omologate de către unitatea constructoare, respectiv IMFA — București: ne întrebăm, pe bună dreptate: dacă ele nu au fost omologate, de ce s-au mai montat? Pe banii cui? Că pe nervii noștri — asta în mod sigur (scrisoarea este semnată de președintele asociației, C. Miu, și administratorul Gh. Chiran).

■ **Consiliul popular al comunei Andrăsești — județul Ialomița:** „Vă răspundem prin prezenta la scrisoarea tovarășului Ion Marcu, om al muncii la I.A.S. Andrăsești în cadrul Fermei nr.

2 „Gheorghe Doja” și vă comunicăm că împreună cu conducerea I.A.S. Andrăsești am analizat cele relatate în scrisoare, luîndu-se următoarele măsuri: tovarășului Ion Marcu i s-a încheiat contract de muncă pe durată nedeterminată, iar șeful de fermă Ion Caloianu — care a întîrziat efectuarea acestui lucru — i s-a diminuat retribuiția cu 10% pe timp de o lună de zile.”

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Pornind de la un răspuns dat în această pagină unui cititor, un răspuns care privea deci o situație particulară, concretă, privind contribuția în bani și zile muncă a unui cetățean invalid, inapt de muncă, mai mulți cititori ne-au solicitat precizări în legătură cu această problemă.

Precizările pe care le putem face sînt cele conținute în alineatul C, articolul 32 din Legea nr. 1, din 15 noiembrie 1985: pe care îl reproducem: „Comitetetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunării cetățenilor ori, după caz, pot aproba scutirea totală sau parțială de plata contribuției ori înlesniri în plata acesteia pentru unele categorii de persoane cum sînt invalizii sau alte persoane inapte de muncă”.

■ **Niculescu Gheorghe** — com. Mărăcineni, jud. Buzău: În condițiile Legii nr. 3/1977, beneficiază de pensie pentru muncă depusă și limită de vîrstă, cit și pentru pierderea capacității de muncă din cauza de accident de muncă sau în afara muncii, numai persoanele încadrate în muncă. Dacă nu vă veți reîn-cadra în muncă, puteți solicita înscrisoarea la pensie la împlinirea vârstei de 62 ani. ■ **Popescu N. Gheorghe** — com. Plopu, jud. Prahova: Depuneți cerere și toate documentele în copie la Ministerul Muncii. ■ **Petrisor C. Costel** — com. Ciortști, jud. Iași: Nu puteți, deoarece nu aveți posibilitatea de navetă. Încercați în județ. ■ **Mihalcea Gheorghe** — com. Cosmești, jud. Galați: Încadrați-vă conform repartiției date de liceu și, după efectuarea serviciului militar (într-o vechime neîntreruptă dacă vă reîncastrați în 15 zile de la lăsarea la vatră), vă puteți transfera spre a frecventa cursurile serale ale facultății.

■ **Avram Iosefina** — Arad: Prezentati-vă cu toate actele la Oficiul de pensii. ■ **Georgescu Ion** — satul Rădești, com. Stîlpeni, jud. Argeș: 1) Activitatea prestată în domeniul cultelor este valabilă pentru stabilirea vechimii în muncă numai dacă dovezile sînt eliberate de protoierii. 2) Pentru reconstituirea vechimii în muncă, martorii trebuie să-și dovedească ei înșiși vechimea numai cu acte oficiale. ■ **Rusu Andrei** — Cluj-Napoca: Retribuția tarifară pe trepte pentru muncitorii trecuți sau transferați în interesul serviciului în aceeași categorie tarifară și funcție în unități care aplică nivele de retribuție mai mici se stabilește la treapta cea mai apropiată de retribuția tarifară avută. ■ **Ungureanu Mihai** — Timișoara: Decretul 93/1984 nu prevede că, la terminarea obiectivului contractat în acord global, personalul plecat prin demisie se exclude la repartizarea sumei totale, cîvenită membrilor brigăzii care au contribuit la realizarea acestuia.

■ **Dudău Ion** — Călimănești: În fiecare număr al revistei noastre, într-o casetă de trei rînduri jumătate, deci ușor de citit și de ținut minte, transmitem către dv., cititorii, la dispoziția cărora punem această pagină, cîteva rugămînti, printre care și aceea de a nu ne trimite acte originale. Ne întrebăm și vă întrebăm atunci: de ce ne-ați trimis cartea dv. de muncă?

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Actualitatea în laboratoarele planetei

Misterioasa Spirulina

■ O veritabilă carne vegetală ■ Cum se obțin sub lupa microscopului plante noi

Cu două decenii în urmă, o expediție belgiană descoperă în lacul Ciad o plantă albastru-verzuie, pe care localnicii o foloseau ca aliment de bază în dieta alimentară zilnică. Cercetătorii au putut constata deopotrivă că planta, scoasă din lac, uscată la soare, și transformată într-un soi de turte, demonstrează o valoare nutritivă aproape egală cu cea a cărnii, că în general ea asigură indigenilor o sursă permanentă de proteine, înlocuind în condiții optime alimentele carnată. Suspusă testelor de laborator, misterioasa specie vegetală s-a dovedit a fi o algă, *Spirulina platensis*, aparținând familiei Oscillatoriaceelor, o adevărată fosilă vie, apărută pe Terra odată cu primele organisme fotosintetizante. Dar descoperirea cea mai uluitoare o constituie faptul că planta conține în proporție de 65-70 la sută proteină (substanță uscată), că este, cu alte cuvinte, cea mai bogată sursă de proteină vegetală existentă, întrecând cu mult din acest punct de vedere algele verzi (*Chlorella* și *Scenedesmus*): este mai bogată de două ori decât soia și de șase ori decât porumbul și grâul. Se mai dovedește că *Spirulina* poate intra, fără probleme, în competiție chiar cu produsele din carne, deoarece ea are pe unitatea de greutate mai multe proteine decât peștele, carnea slabă sau praful de ouă. În plus, ea mai conține opt din cei 10 aminoacizi esențiali folosiți de corpul uman. Continuarea cercetărilor a produs și alte surprize: în structura microalgăi s-a descoperit o cantitate de vitamina B₁₂ de două ori mai mare decât cea existentă în ficat, precum și cantități importante din vitaminele D, B₁, B₆, E, PP și de zece ori mai mult fier decât se poate extrage dintr-o cantitate similară de spanac, acesta din urmă fiind cunoscut pentru conținutul ridicat în fier. În sfârșit, s-a mai stabilit că peretele celular al *Spirulinei* nu conține celuloză, sau ceea ce îi ridică foarte mult gradul de digestibilitate.

Dar după acest val de entu-

ziasm, care a cuprins lumea bioloșilor și nutriționiștilor, au început să apară — cum se mai întâmplă — decepțiile. *Spirulina* s-a arătat extrem de legată de biotropical al planetei noastre, unde ea reclamă deopotrivă lacuri cu o anumită concentrație în săruri minerale; introducerea ei în țări cu diferențe mari de temperatură de la un sezon la altul și utilizarea mediilor de cultură artificiale (bazine, sere) implicând mari cheltuieli. Cu toate acestea, date fiind proprietățile ei de excepție, investigațiile au continuat, scopul acestora fiind realizarea de medicamente sau de produse alimentare necesare bolnavului.

În țara noastră, în cadrul unui program elaborat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, cercetările au fost încredințate în principal Institutului central de biologie, iar aici, **Laboratorului de biomasă, fotosinteză și evoluționism**, condus de biologul dr. Gheorghe Popovici, precum și Institutului de cercetări alimentare și Centrului de cercetări biologice din Cluj-Napoca. Obiectivele propuse: obținerea de proteine neconvenționale în vederea valorificării acestora în medicina umană și veterinară, precum și în zootehnie. În urma unor cercetări de durată, a fost pusă la punct tehnica de cultivare a *Spirulinei* și a fost înființată în acest scop o stație pilot. De notat că prețul de cost, ridicat la început, a fost redus de trei ori. Testele medicale sînt efectuate de către Facultatea de farmacie din București și de către mai multe unități sanitare. Sînt folosite în acest scop comprimate de biomasă, deci algă uscată și presată fără alte adaosuri sau prelucrări. Așa, de altminteri, se procedează în lumea întreagă. Dar în legătură cu rezultatele experimentului va trebui să revenim cu altă ocazie. Puteți spune, totuși, că noile produse se utilizează în tratamentul diabetului zaharat, în terapia obezității (fiind vorba de o proteină lipsită de hidrați de carbon), în pancreatite și ulcere gastrice. Este folosită și în zootehnie ca

adaos de produse vitaminoase. Rezultate atestate pot fi totuși consemnate în avicultură. Introducerea *Spirulinei* în hrana păsărilor (la o unitate de profil din Piatra Neamț, și la o fermă a Institutului Agronomic), a dus la obținerea unor ouă cu gălbenuș foarte colorat, deci a unui produs vitaminizat. Sînt în curs experimente asupra unor loturi

de pui de găină și de animale mici de blană.

Important se dovedește deocamdată faptul că știința românească și-a manifestat de îndată interesul pentru această descoperire, că bioloșii noștri sînt din nou printre primii care abordează o temă de cercetare foarte actuală în laboratoarele planetei.

Scurt popas în Țara minunilor

■ Speranțele mamutului congelat ■ Ramses al II-lea printre contemporani ?

Despre domeniul fabulos al ingineriei genetice s-a scris atît de mult încît — ne permitem noi să observăm — publicul larg a început să creadă aievea că prin microchirurgie celulară, prin morfogeneză, se pot realiza cele mai incredibile încrucișări, chiar între plante și animale, sau chiar reintroducerea pe scara filogenetică a biosferei a unor specii dispărute. E adevărat, sub raport teoretic, asemenea înfăptuiri fantastice sînt posibile, dar la ora actuală zestrea de cunoștințe rămîne încă modestă, pretutindeni în lume efectuindu-se cercetări fundamentale și în mai mică măsură aplicații practice. Există totuși și realizări concrete, validate, cu efecte economice măsurabile, iar nu puține din acestea fac chiar onoarea geneticienilor români.

Vom nota astfel că în Laboratorul de inginerie genetică și morfogeneză din cadrul Institutului Central de Biologie se întreprind de mai multă vreme cercetări consacrate aplicării biotehnologiilor în cultura de celule și țesuturi vegetale, precum și studii de inginerie genetică moleculară și celulară. Astfel, o tehnică este cea a A.D.N.-ului recombinat, deci obținerea prin experimente complexe de molecule de A.D.N. ce conțin fragmente de origini diferite. Mai exact spus este vorba de prelevarea unei gene de la o anumită bacterie și introducerea ei într-o moleculă de A.D.N. Se obține astfel o celulă hibridă care, la rîndul ei, este introdusă într-o altă bacterie capabilă însă de a sintetiza substanța codificată de gena inserată. Pe această cale s-a reușit, de pildă, ca bacterii puțin costisitoare să producă enzime. Despre toate acestea am discutat cu un spe-

cialist în materie, cercetătorul Ion Vătafu.

Amănunte în legătură cu ingineria genetică ne-au fost furnizate în continuare de către șeful laboratorului amintit, biologul Aurelia Brezeanu. Realizări notabile au fost dobîndite în tehnica de hibridare somatică prin fuziuni de protoplasti. Dar înainte de a arăta importanța procedurii, sîntem datori cu câteva explicații: un protoplast nu este altceva decît o celulă căreia i s-a înlăturat învelișul rigid. Eliberate de această carcasă, două celule se pot uni, dînd naștere unei entități biologice noi, hibride, și cititorul nostru va înțelege, desigur, că scopul este de a înfrîți celule cu proprietăți diferite, pe cele rezistente cu cele ce se recomandă prin performanțe biologice ridicate.

Ajunși la acest punct, ne permitem să amintim că, în presa mondială, au apărut o mulțime de articole dedicate fantasticele proiecte de readucere pe Terra, prin mijloacele ingineriei genetice, a unor animale dispărute. Dintr-o celulă de mamut congelat (cum sînt cei găsiți sub cercul polar) se va putea da naștere — susțin autorii articolelor în cauză — unui exemplar viu. Mai mult decît atît: s-a emis și ipoteza realizării de umanoizi în carne și oase prin prelevarea de celule de la mumii egiptene (sau cum s-ar spune, să-l avem contemporan pe Ramses al II-lea). Desigur, teoretic totul este posibil, dar pînă în prezent caracterul de **totipotenză**, deci posibilitatea ca o celulă să dea naștere unui organism complet, a fost dovedită numai în regnul vegetal. În acest domeniu, călătoria pe volutele fanteziei este secundară de realizări practice. La

București s-a urmărit stabilirea condițiilor și factorilor care asigură izolarea, fuziunea și regenerarea planticilor din aceste celule. Metoda lasă mult în urmă sistemele clasice de selecție și ameliorare, deoarece prin aceste tehnici nu poate fi învins fenomenul de incompatibilitate dintre două specii îndepărtat înrudite. În mod concret s-au realizat exemplare superioare de viță de vie.

O altă tehnică o reprezintă obținerea de plante libere de virusuri prin culturi de meristem (virful de creștere al unei plante, pe baza căreia se realizează lăstari și apoi plante complet dezvoltate). S-a izbutit astfel, în colaborare cu Institutul carotofului din Brașov, obținerea de plante libere de virusul S și deopotrivă, prin cercetări comune cu Institutul de vinificație și viticultură „Valea Călugărească”, îndepărtarea unor dușmani periculoși ai viței de vie, cum sînt mozaicatul nervurii și mozaicatul galben. Importantă se dovedește și tehnica de multiplicare clonală, care permite ca dintr-un exemplar selecționat robust și cu calități deosebite, prin prelevarea de celule, să se nască exemplare omogene din punct de vedere genetic, copii fidele ale materialelor de la care s-a pornit. Anul acesta, realizatorii au mincat deja struguri din aceste plantații generate prin inginerie genetică.

În sfîrșit, mai amintim obținerea de noi tipuri de plante medicinale prin tehnica de androgeneză experimentală. Nu vom intra în amănunte. În esență este vorba de realizarea în masă de exemplare de același sex (plante-tată, dacă se pornește de la grăunțele de polen, plante-mamă, dacă se folosesc ovulele), asemenea plante haploide permițînd un control mai riguros al procesului de ameliorare. Experimentul s'a desfășurat în colaborare cu Institutul de cercetări chimico-farmacaceutice și Stațiunea de plante medicinale de la Fundulea. Și a vizat două ierburi de leac, Datura și Digitalis.

Exemplele de mai sus ne vor permite, credem, să ne asociem păreri exprimate de numeroși savanți contemporani că biologia, prin noua ei disciplină, ingineria genetică, este pe cale de a deschide cel mai fantastic capitol din istoria omenirii. Cercetările, cum aminteam, sînt abia la început, dar spre mîndria și bucuria noastră, specialiștii români continuă să se afle în fruntea plutonului.

LIVIU TIMBUS ■

La 46 de ani, după 23 de ani de la absolvirea Facultății de Medicină Generală din Cluj-Napoca, **Nicolae Hăncu**, de un deceniu și jumătate doctor în științe medicale, autor a aproape 100 de lucrări științifice și numeroase monografii profesionale, laureat al premiului „Victor Babeș” al Academiei, universitar I.M.F. e prezent din nou în librărie cu o carte de larg interes pentru slujitorii sănătății, **„ATEROGENEZA ÎN PRACTICA MEDICALĂ”**, apărută recent la Editura Dacia.

La solicitarea revistei noastre ne-au încredințat opiniile

despre această lucrare mai multe personalități ale medicinei din orașul de pe Someș. Prof. dr. doc. Roman Vlaicu, șeful Clinicii Medicale I. Crezul autorului, care este și al nostru, este că prin cunoașterea aterogenezei, prin descifrarea, sistematizarea și ierarhizarea factorilor care sînt implicați în aterogeneză se face un pas gigant în evidențierea și evaluarea acestora și implicit în cunoașterea măsurilor de profilaxie și tratament ce se cer aplicate. Bazată pe o vastă literatură a subiectului — publicată în țară și străinătate, precum și pe experiență și lucrări proprii ale autorului — cartea are și meritul de a informa „la zi” cu cunoștințele privind aterogeneza. Apreciez ca foarte bună analiza făcută în lucrare, pe de o parte a factorilor de risc, iar pe de altă, histogenezei leziunilor aterosclerotice (rolul sectoarelor endoteliale, conjunctival, lipidic, coagulare — fibrinoliză — trombociti — prostaglandina etc.), analize ce reprezintă un punct de vedere original, care se dovedește deosebit de util în eșafodarea argumentării acțiunilor practice, atît de necesare medicului practician. Originală și bine gîndită este și „schema” după care sînt apoi analizați diverși factori de risc: generalități, semnificația riscului atrogen, evidențierea, evaluarea, profilaxia și tratamentul factorului de risc. Cu o bună documentare și ar-

gumentare se face analiza hiperlipoproteinemiilor, dislipoproteinemiilor, obezității, diabetului zaharat, hipertensiunii arteriale, patoalimentației, alcoolului, sedentarismului, fumatuului, factorilor psiho-sociali și comportamentali și a altor factori de risc. Este evident că și numai această simplă enumerare dă măsura întinderii și complexității lucrării. Este, se poate spune, o tratare exhaustivă a factorilor implicați în aterogeneză, prima de acest fel, după informațiile noastre, din literatura medicală.

Prof. dr. Alexandru Dușu, șeful Clinicii Medicale II Cluj. Într-adevăr, sîntem confrunțați, azi mai mult ca oricînd, așa cum afirmă și dr. Nicolae Hăncu în noua sa lucrare, cu problema

factorii de risc implicați în aterogeneză, sînt descrise într-un stil bine organizat, păstrînd tot timpul o atitudine interogativă și ilustrînd textul cu scheme sugestive, multe dintre ele originale. Sînt trecute apoi în revistă mijloacele terapeutice de care dispunem în influențarea acestor factori de risc (profilaxia factorilor de risc!), evidențînd în primul rînd pe cele pe care le are la îndemîna medicul practician, fapt ce conferă cărții un evident spirit practic. de „îndreptar”, ea netrebînd să lipsească din nici un cabinet de medicină generală!

Gama largă de recomandări cuprinse în carte se extînde de la recomandările de profilaxie individuală și colectivă pînă la recomandările utile industriei ali-

prof. dr. doc. Iulian Mincu, șeful Clinicii de Boli Metabolice și de Nutriție din București, au „umplut” goluri importante în literatura medicală autohtonă. „Aterogeneza în practica medicală”, apărută în Editura Dacia, se înscrie pe aceeași linie de maximă actualitate, abordînd etapele inițiale, de cea mai mare importanță din punct de vedere terapeutic al aterosclerozei, cea mai incitantă problemă medicală a sfîrșitului de secol. În condițiile în care profilaxia bolilor cardiovasculare și alimentația rațională a populației reprezintă obiective prioritare ale poliției sanitare din țara noastră, cartea dr. Nicolae Hăncu vine ca un instrument prețios, la îndemîna oricărui medic, în realizarea acestor obiective.

ficien în înțelegerea procesului și a modificărilor aterogenezei, precum și în procesul de evaluare și combatere a factorilor de risc atrogeni. Caracterul profilactic al lucrării își are geneza, neîndoielnic, în întîlnirea medicului practician, cu bolnavii avînd manifestări aterogeneze, adică manifestări aterosclerotice în curs de constituire, pentru care un tratament bine condus poate să împiedice sau, în orice caz, să întîrzie apariția semnelor aterosclerotice, instalarea aterosclerozei. Sigur, pentru îndeplinirea dezerideratului cunoașterii aterogenezei, medicul practician trebuie să cunoască, să se pregătească, să se familiarizeze cu manifestări clinice și de laborator, a căror aprofundare presupune muncă clinică și studiu intens și permanent. „Aterogeneza în practica medicală” reprezintă un asemenea admirabil instrument de studiu, care ușurează munca medicului practician, în efortul său de a împiedica instalarea aterosclerozei, în măsura în care acționează asupra aterogenezei.

Un mare număr de anexe, desene de secțiuni arteriale în evoluție aterosclerotică, anexe cu clasificări și caracteristici ale lipoproteinelor, aspecte evolutive ale trombozei arteriale, standardele obezității, chestionarul ingestiei alimentare reținute, calculul factorilor de risc, probabilitatea apariției cardiopatiei ischemice în funcție de diferiți factori atrogeni, ele întregesc și personalizează o lucrare în care contribuția personală, de la concepție pînă la materializare, subliniază dorința și capacitatea autorului de a contribui cu o parte științifică și practică eficientă la profilaxia și combaterea aterosclerozei. Este o lucrare valoroasă, de aleasă înținută științifică, ce-și revendică, firesc, dreptul de apartenență la realizările recunoscutei școli medicale clujene.

Opinii consemnate de
M. CONSTANTIN ■

Opinii despre o carte

Valoros instrument de lucru pentru medicina preventivă

majoră a fructificării în activitatea noastră de asistență medicală a multitudinii de elemente noi pe care ni le oferă cercetarea. Și asta în domeniul atît de ingrijorător din punct de vedere epidemiologic, atît de complex din punct de vedere terapeutic, care este ateroscleroza și consecințele ei. În acest domeniu, subminat încă de controverse și incertitudini, întrunirea unei unanimități privind un anumit aspect, aduce adevărate raze de lumină. De o astfel de unanimitate se bucură și așazisa atitudine profilactică — referindu-se în primul rînd la profilaxia primară — ca singură armă eficientă în confruntarea cu acest flagel al contemporaneității care este ateroscleroza. Mecanismele prin care intervin

mentare. Sînt redate, de asemenea, chestionare care se cer folosite în practică, de la cele „clasice” (chestionarul pentru stabilirea tipului comportamental A) pînă la cele de date recente (chestionarul pentru evaluarea comportamentului alimentar).

Conf. dr. Marius Motoc, Clinica Medicală II Cluj. Pe parcursul ultimului deceniu, doctorul Nicolae Hăncu ne-a obișnuit cu evenimente editoriale marcante. Monografia în două volume „Lipidologie clinică” (dintre care primul volum „Dislipidemiile” premiat de Academia R.S.R.), „Boli metabolice în practica medicală” și volumul „Cholesterolul, diabetul zaharat, obezitatea și ateroscleroza”, publicate în colaborare cu

Structurată pe baza conceptului „factorilor de risc”, concept care și-a demonstrat întru totul eficiența teoretică și practică și trecînd în revistă toate modalitățile terapeutice care ne stau la dispoziție, cartea răspunde pe deplin dezerideratului de „instrument de lucru” în mîna medicului de medicină generală sau a medicului specialist. Parafrîzînd un vechi aforism chinez, putem spune că, într-adevăr, această carte „va aprinde pentru toți o lumină” în întunericul destul de dens al aterogenezei!

Prof. dr. doc. Crișan Mircioiu, profesor consultant, I.M.F. Cluj. Cartea dr. Nicolae Hăncu, distins cadru didactic, specialist în boli metabolice, este o lucrare cu pronunțat caracter profilactic, ajutîndu-l pe medicul prac-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Știința populară

Oricit de ciudat ar părea, nu există încă o carte care să prezinte sintetic știința populară românească, atât de interesantă și de bogată. S-au scris, e drept, studii parțiale, privind doar o latură a acestui vast domeniu, de pildă de către istoricii medicinei sau biologiei noastre, iar în lucrări generale despre creația științifică de la noi există capitole care i-au fost consacrate; lipsește însă volumul care să trateze ansamblul problemei și să dea astfel o viziune cuprinzătoare, prezentând și evaluând valoarea unor cunoștințe, a unor măiestrii, acumulate și perpetuate de-a lungul mileniilor, în cadrul a ceea ce Dimitrie Gusti și școala de sociologie de la București întemeiată de el numesc pe drept cuvânt „civilizația vechilor sate românești”. Și cit de esențială pentru cunoașterea inventivității și spiritualității poporului român ar fi o astfel de sinteză, așa cum au fost elaborate pentru alte arii ale acestei civilizații, de pildă pentru aceea a mitologiei românești (de la cele trei volume pe care i le-a consacrat Tudor Pamfile și pînă la monumentală operă pe care i-a închinat-o anul trecut Romulus Vulcănescu, sub titlul *Mitologia română*).

Într-o carte în care evocă cîteva figuri de botaniști români, biologul și istoricul biologiei Emil Pop face, în introducerea, unele observații pe care le socotim valabile pentru ansamblul creației științifice populare. Remarcînd că cercetătorii și savanții români despre care scrie „au sorbit știință și au luat exemplul”, au preluat informație științifică și metode de lucru din tezaurul cunoașterii universale, de la marii oameni de știință contemporani, el arată totodată că un factor important l-a constituit „reazemul în zestrea spirituală a poporului din care s-au tras și ne tragem”. Referindu-se, cu argumente concrete, la talentul de observator și chiar de experimentator al poporului, regretatul academician Emil Pop conchide, într-o formulare de necontestat adevăr și expresivitate: „S-a spus că orice poet trebuie să-l poarte recunoștință lui Homer. Cu aceeași rațiune putem spune că orice botanist român trebuie să se simtă într-o măsură tribut ar spiritului iscoditor și plămuitor cu care poporul român a învăluit din moși-strămoși ființa nevinovată a plantei”. Datorită calităților de „istețime și putere de raționament” proprii țăranilor și păstorilor, „regnul vegetal a oferit românului leacuri pentru om și animalele domestice, vopsele pentru haine și covoare, lenul cel mai potrivit pentru unelte casnice și pentru construcții, fibre textile, material pentru industria populară (gudron, uleiuri, scoarțe etc.), pentru trebuințele gospodăriei, pentru nutrețul vitelor, pentru livada de pomi s.a.m.d.”.

Ne-am oprit mai îndelung asupra acestor considerente, deoarece ne par definitorii nu numai pentru botanică, ci pentru subiectul ce abordăm în general. **Cunoștințele științifice empirice** adunate și selectate de-a lungul vremii, stau, e drept, uneori alături de superstiții, dar cele dintii care în de fondul rațional, reprezintă de departe elementul principal, verificat de practică. Iar uneori chiar ceea ce pare simplă superstiție sau procedeu lipsit de sens se dovedește a avea un substrat util. Astfel, istoricul medicinei dr. Gheorghe Brătescu a atras atenția asupra faptului că „descințele” cu care femeile tămăduitoare de prin sate însoțeau administrarea leacurilor aveau uneori un rol psihoterapeutic, deci folositor. Tot astfel, imbăierea sugarilor în laptele infectat de pustulele unor vaci pare un tratament absurd și barbar, cînd de fapt este vorba de o vaccinare antivariolică empirică eficientă, premergînd vaccinarea științifică pusă la punct de Edward Jenner în 1796.

De excepțională medicină populară românească ne vom ocupa însă ceva mai încolo, iar acum vom încerca să schițăm o seamă de alte domenii ale științei noastre populare, punînd însă doar unele jaloane pe care le socotim caracteristice. Foarte interesantă, deși încă prea puțin studiată este de pildă **matematica populară**, indispensabilă bunei rînduiri a vieții agricole și pastorale, predominante în trecut. Ea servea de pildă vechii agrimensuri românești (știința măsurării terenurilor, mai ales agricole), bazată pe un sistem complex de unități de măsură, majoritatea covârșitoare de obîrșie latină, ca falcea — „unitatea de măsură prin excelență a suprafeței terenurilor agricole” (C.C. Giurescu) — pasul, palma, degetul, linia, funia, trăsura, cotul etc., etc.; citeva erau de origine germană, slavă sau turco-tătară, precum stinjenul, prajina, pogonul, firta, parmacul. Unele procedee sînt mărturie unei incontestabile subtilități, cum este sistemul „celor trei măsuri”, care implica o calculare de medii aritmetice ponderate — pe baza a trei măsurători.

Socotilele se țineau de cele mai multe ori pe „răboj”, o bucată de lemn paralelipipedică sau cilindrică, de obicei un băț, pe care creștăturile reprezentau numărul unor bunuri, cantități, diferite socoteli, bani datați, biruri scadente sau achitate etc. „Birarii”, care stringeau impozitele, creștau pe răboj încașările lor și uneori aveau chiar imputernicirea să bată cu acest „băț” pe răii platnici. Astfel de răboaje erau adesea folosite și de oieri ca un soi de „registre contabile”, sociologul H. H. Stahl considerîndu-le chiar drept precursori riglei de calcul. Sistemul propriu de măsură și greutate creat în cadrul metrologiei populare a fost în mare măsură preluat și în cadrul legislației de stat, încă din secolul al XVII-lea. Istoricul Nicolae Stoicescu observa că acest sistem era „destul de dezvoltat și unitar, în comparație cu acela al statelor vecine”. În mod firesc, se căuta o modalitate de fixare a măsurilor (de o excesivă diversitate), semnificative în această privință fiind prevederile concretizate în **pravila Indreptarea legii**, tipărită în timpul lui Matei Basarab (printre cele dintii legiuri scrise în românește), care stabilește norme importante și combate măsurile false, „violene”, mai mici decît au fost „obiceul de veac”, strămoșesc. Mai târziu, în **condica visteriei moldovene** pe 1765, se spune: „cotul este zidit în peretele bisericii Sf. Nicolae domnesc din Iași”. S-au trimis de asemenea alte 11 asemenea „coturi-etalon” în toată țara, pentru asigurarea unor măsurători corecte.

Trebuie de asemenea amintită **meteorologia populară**, studiată între alții de Traian German. Într-o broșură publicată în anul 1928. Observarea atentă a proceselor naturale a dus la descoperirea a nenumărate „semne” reale de schimbare a vremii sau dimpotrivă de menținere a ei neschimbată — dintre care cele cu caracter local erau aproape infailibile, de pildă apariția de nori deasupra unui anumit munte din preajmă. În general, țăranii și păstorii știau foarte bine să aprecieze fenomenele atmosferice vestite de diferitele tipuri de nori. Alteori, concluzii ce se adevăreau erau deduse din comportarea animalelor, din zborul păsărilor și insectelor, chiar dacă explicația științifică nu era cunoscută.

Într-un viitor articol, ne vom ocupa de tehnologia chimică populară și de astronomia populară, în legătură cu care populația rurală a acumulat o experiență excepțională, într-un spirit profund creator. Inventii, descoperiri, opere de imaginație prolifică și pertinente se alătură aci într-un tablou uimitor.

I. M. ȘTEFAN ■

Cînd criza de energie a dat alarma, avertizînd că totuși rezervele de țiței, cărbune, gaze naturale nu sînt un sac fără fund, una din invatalele de onoare la „prințul” energetic, și anume chimia, s-a gîndit că trebuie să-și diversifice și ea „meniul” de resurse de materii prime. Ca atare, și-a dirijat interesul și spre „imensitatea verde”, spre biomasa pe care natura o prepară an de an în laboratoarele ei după marelui brevet al fotosintezei. În aceste condiții, era firesc să se adîncească prietenia dintre chimie și agricultură, în care ele să nu se stînjenească, ci să se completeze într-o simbioză reușită. Astfel, una din direcțiile în care și-au dat mina, a fost și preluarea de la agricultură a științelor de porumb fără boabe, a ciocăliilor în limbaj popular, pentru a-i hidroliza cu obținere de furfurool. Acest furfurool poate fi un început de lanț de prelucrări chimice, la fel de important ca țițeiul, cărbunele, gazul metan, căci din el se pot obține solvenți selectivi, rășini pentru turnările de mare precizie, acid adipic ce deschide calea spre fibre sintetice, aditivi și chiar combustibili în amestec cu alți componente. Cum era justificat ca „moda” biomasei să prindă tot mai mult, și la noi s-au realizat cîteva instalații de acest fel. Ca oricărei activități omenești, însă, și acestei tehnologii i se puteau aduce îmbunătățiri. Este exact ce a intuit un grup de cercetători și proiectanți tehnologi, pasionați de nou, pentru care investigarea teritoriilor de știință nedefrisate este starea în care se simt bine. Astfel de oameni nu consideră un obiectiv realizat ce un capăt de drum, ci o haltă spre alte ținte de mai bine. Inginerul Constantin Florescu de la I.I.T.P.C. și dr. biolog Ioan Milea din cadrul Institutului Central de Chimie, după luni de muncă la înalte volaje de pasiune și competență, au brevetat un nou proces tehnologic cu avantaje substanțiale față de primul. „Pe lângă furfurool, din proces rezultă celolignina, — ne spune Constantin Florescu. Nu mă puteam împăca cu ideea de ce ciocălii ca atare pot intra în hrana animalelor, iar după chimizarea lor, celolignina nu mai poate fi folosită ca nutreț. În plus, imi părea rău de valorificarea inferioară a acestei celolignine care se ardea cu efecte energetice slabe sau intra în compoziția unor cărămizi inferioare”. De cele mai multe ori, tocmai această nemulțumire, constructivă, i-am spus, impulsionează mersul înainte. Cu

srijinul eficient al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, noul proces tehnologic a prins contur. Avantajele? Speculoase! „Am modificat catalizatorul cu unul obținut prin reutilizarea apelor uzate economisind acid sulfuric prețios. Astfel, am reușit să obținem alături de furfurool, în loc de celolignina inferior valorificată, un celofuraj bun pentru nutrețuri. În plus, am micșorat corozivitatea și eroziunea în instalație, iar condițiile de lucru sînt mai blînde. Vă dați seama că temperatura și presiunea de lucru fiind mai mici, greutatea utilajelor scade și ele pot fi confecționate din oțeluri fabricate în țară, deci investiția specifică se micșorează. Ca să nu mai vorbim că fluxul tehnolo-

tic favorabil. Pentru că noua schemă tehnologică, de altfel fără nici un deșeu, se poate rezuma: teren agricol — porumb — ciocălii — tehnologie de valorificare ciocălii la furfurool și celofuraj — producție de carne — biogaz — fertilizator — pentru teren agricol și ciclul se reia. Ideea specialiștilor români este originală și economică, iar literatura de specialitate nu menționează nicăieri o astfel de chimizare ingenioasă. Prin ea s-au valorificat și calitățile chimice, și nutritive, și energetice și de fertilizant ale ciocăliilor. Drumul noului nu este însă totdeauna asfaltat, fără hopuri. Noul se mai împiedică în uși de audiență închise, în spirite mai puțin permeabile la înnoire. Dar pasiunea acestor oameni de respirație largă și unghi de mare deschidere la suflul și minte, a cîștigat. Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul Central de Chimie și I.I.T.P.C.-ul au impulsivat mereu și eficace aceste demersuri novatoare. Echipa s-a mărit cu alți specialiști de entuziasm și pricepere: doctorii Alexandru Popa și Gheorghe Spiridon de la Institutul de Biologie și Nutriție Animală, doctor Romeo Fecioru de la Institutul de Cercetări și Producție pentru Creșterea Bovinelor, director Ion Hararu de la Combinatul de Îngrășăminte Slobozia. Loturile de bovine și ovine hrănite cu acest celofuraj au cîștigat cu 10—15 la sută în greutate față de loturile marțor hrănite cu ciocălii brute. Iată cum s-a putut prelucra complex și eficient această biomasa regenerabilă an de an, și ca materie primă pentru chimizare, și ca material nutritiv superior pentru producere de carne, și ca biogaz (deci combustibil), și ca îngrășămint. În această lumină ar fi de luat în considerație valorificarea după acest procedeu a întregii producții de ciocălii pentru avantajele economice evidente. De altfel, noul proces tehnologic poate fi aplicat și altor tipuri de fitomasă, cum ar fi: cojile de orez, corzile de viță de vie, stuful, papura și cojile de semințe de floarea soarelui. Nu facem o figură de stil fără acoperire, afirmînd că în acest caz avem de-a face și cu o altă energie neconvențională prețioasă, alături de soare, vînt, mare, biomasa (care sînt la ordinea zilei pe plan mondial), și anume dragostea de meserie, de nou, de autodepășire a specialiștilor noștri, regenerabilă și inepuizabilă la oamenii de asemenea structură.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

BIO — MASA, noi soluții

gic este mai simplu și mai flexibil”. Biologul Ioan Milea ține să adauge: „Hidrocarburile C5 rămase în celolignină nu erau pe placul animalelor. Prin noua chimizare, înălțurîndu-le, celofurajul este pe măsura poftelor de mîncare a rumegătoarelor. Este important că acest celofuraj obținut are o valoare nutritivă mai mare decît a ciocăliilor inițiali”. Remarcabil! Deci să chimizăm o materie primă la discreție an de an, să-i extragem furfuroolul atît de folositor, iar deșeu (pînă acum cu utilizare minoră) să devină material cu potențial hrănitor superior celui inițial! Dar circuitul nu se închide aici. Căci, după hrănire, dejecțiile animalelor pot da biogaz, iar reziduu după această operație este îngrășămint pentru pămînt. Iată cum se poate atinge un dezerat foarte rîvnit pe plan mondial, și anume un traseu tehnologic închis, cu bilanț energe-

Iată cîteva excelente idei ale specialiștilor întreprinderii Electromagnetica din București. Ele sînt realizate în fază de prototip sau serie zero, folosite cu eficiență în întreprindere și sperăm că într-un viitor apropiat și în alte întreprinderi de profil. Cum spațiul nu ne permite să scriem despre toate, în numărul de astăzi al revistei vă vom prezenta două dintre ele de a căror apariție mulți dintre noi vom beneficia, atît cei care avem telefon, cit și cei care dîintr-un motiv sau altul încă așteptăm să ni se monteze unul. Parte din ele au fost prezentate și la recentul Salon al invențiilor și inovațiilor de la Bacău.

Multiselectorul cu memorie magnetică, autori inginerii Victor Popescu, Gheorghe Minea și Silviu Rauca, este un comutator complex în echipamentele de telecomunicații. Înlocuiește comutatoarele sau multiselectoare în fabricație după licență străină. Avantajele multiselectorului românesc constau în reducerea spectaculoasă, de circa o sută de ori, a consumului de energie, permițînd alimentarea lui cu energie electrică din linia telefonică. Se poate deci instala și în locuri izolate, necardate la rețeaua națională de energie electrică. Funcționează și în cazurile cînd din diferite motive curentul electric se intrerupe, înălțurînd sistemele greoaie de stocare a energiei electrice cu ajutorul acumulatoarelor și redresoarelor. Multiselectorul poate fi utilizat și în centrale telefonice. Destinația lui principală este însă cea a echipării concentratoarelor telefonice care permit utilizarea optimă, la capacitatea maximă, fără a afecta calitatea serviciilor oferite, a rețelei telefonice. Concentratorul telefonic este recomandat atît pentru instalări permanente cit și pentru instalări provizorii suplimentare, fără instalarea de cabluri noi. Pentru realizarea unei rețele telefonice locale, se cheltuiește estimativ jumătate din va-

loarea investiției numai pentru instalarea cablurilor, realizate din cupru, material deficitar pe plan mondial. Din punct de vedere al cheltuielilor de investiție, al întreținerii și amortizării, instalarea permanentă a unui concentrator telefonic reprezintă o soluție avantajoasă față de investițiile necesare pentru extinderea rețelei de cabluri. Instalarea concentratorului telefonic în rețele deja saturate, face posibilă realizarea unor extensii provizorii cu investiții reduse, extensia definitivă, instalarea de noi ca-

Telefonul într-un salon de tehnică nouă

bluri, putîndu-se decide ulterior pe baza unei analize fundamentate. Concentratorul telefonic poate reprezenta o soluție optimă în următoarele cazuri: ansambluri de locuințe izolate, ansambluri de locuințe nou construite, zone rurale, șantiere în lucru. Concentratorul permite conectarea a 96 abonați la o centrală telefonică prin intermediul a 16 perechi de joncțiuni. Utilizarea multiselectorului cu memorie magnetică a permis telealimentarea acestuia. Deci, multiselectorul și concentratorul telefonic permit creșterea numărului de abonați telefonic de 5—6 ori, fără montarea de noi cabluri, fără spargerii în pereți. Un asemenea echipament a fost montat la Sinaia în rețeaua de telecomunicații. Pe baza rezultatelor excelente ale acestuia a fost posibilă omologarea și pregătirea fabricației.

Și tot la Electromagnetica a fost realizată inovația „Telecentrul de abonat telefonic”,

ce poate fi instalat la domiciliul abonaților telefonic. A putut fi văzut la Salonul din Bacău. El a fost realizat ca urmare a unei teme lansate de M.T.Tc., Departamentul Poștei și Telecomunicațiilor. Telecentrul este realizat la faza de prototip.

Pe linia raționalizării traficului de telecomunicații în țara noastră, M.T.Tc. a luat măsura înregistrării impulsurilor convorbirilor abonaților telefonic, aplicînd tarife diferențiate în funcție de depășirea anumitor baremuri. În acest context a apărut necesitatea realizării unui dispozitiv automat amplasat la domiciliul abonatului, cuplat sincron cu centrala care-l deserveste, care să permită abonatului să-și controleze numărul de impulsuri admise. Inovația, ai cărei autori sînt inginerii Lucian Suciu, Marius Drăgulescu și Cornel Dalalau, este prezentată sub formă de exponat ca produs fizic cu dimensiunile 5 X 10 X 2 centimetri. Are următoarele funcții: contorizarea unui număr maxim de 9999 impulsuri, nu perturbă convorbirea telefonică. Alimentarea directă din linia telefonică se face numai pe durata transmiterii impulsurilor. Dispozitivul a fost realizat într-o formă miniaturizată, estetică. Se poate conecta printr-un cordon spiralat la aparatul telefonic de abonat.

Ce-ar mai fi? M.T.Tc. ar trebui să accepte soluția, care corespunde temei lansate, să omologheze dispozitivul și să emită comenzi la Electromagnetica. Sîntem convinși că mulți dintre dumneavoastră ar dori un asemenea dispozitiv cuplat la aparatul telefonic de la domiciliu. Pentru cetățeni, nota de plată a abonamentului telefonic n-ar mai fi nici un neobișnuit. Prețul de achiziție al unui astfel de dispozitiv va fi accesibil și în îndemina oricui. Sperăm că și acum, după realizarea telecentrului, Poșta este convinsă de utilitatea lui.

OPREA GEORGESCU ■

Să te vezi în celălalt pe tine

O discuție (recunoscut, provocată de o întimplare banală) cu administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, un om ce se bucură de un deosebit respect și despre care voi vorbi ceva mai târziu, ne-a dus la tema calității vieții, domeniu în care fiecare ne considerăm specializați în mod egal, nu numai prin cunoașterea principiilor ci, mai ales, prin faptul că-l trăim în deplinul înțeles al cuvintului. Fiindcă, orice s-ar zice, viața — precum marea din picături — e făcută din respirații: pe uscat, în apă și în văzduh. Și nu ne-am mirat nicicum când ne-am trezit că eram amândoi posesorii aceleiași constatări: anume că, într-o viață obișnuită, omul respiră de 500 de milioane de ori. Așa încît — ne spuneam noi — la întrebarea „Ce mai faci?” ar trebui să răspundem: „Respir”. Astfel că respirația însemnând clipe, iar clipele chiar viața în desfășurarea ei, de ce n-am vedea — ne-am întrebat noi — în fiecare zi, o deplină clipă a vieții noastre?

Intimplarea banală de care vorbeam la început se petrecuse la un cinematograful, cînd un mare film și-a pierdut, paradoxal, pentru mine, din valoare din pricina unui incident avut mai înainte la casa de bilete. Se poate? Da, se poate! Eu am intrat la film atît de jignit și tulburat, încît, în timpul spectacolului, gîndurile mele s-au împărțit mereu între incidentul personal și subiectul filmului. Se poate? Da, se poate! Într-o piesă de-a sa, Mazilu pune această întrebare: „Poate fi un om chiar veninos?” Și răspunde, pe cit de calm, pe atît de clar, și convingător: „Poate!” Banalul incident povestit de mine administratorului făcea parte din șirul afîtoră care ni se întimplă în viață: intri într-o florărie și îți se întoarce spatele; ceri un pepsi rece (dacă este!) într-o

cofetărie, și îți se aduce cald sau deloc; probezi un costum într-un magazin de confecții și îți se aruncă în nas: „Da, mai termină, dom'le, odată!” Administratorul Constantin Stoescu, om cu firul ideii, fiind încă în serviciu de stat (și a-nume șeful Biroului administrativ al Trustului Antrepriză generală de instalații și automatizări București — întreprinderi de rang republican cu ramificație în peste 30 de județe ale țării), mă ajută să păstrăm calmul discuției, povestindu-mi o întimplare petrecută sîși tot la un cinematograful.

Cum ușor se poate bănui — îmi spune el — prin natura serviciului meu nu pot face decît bine. „Sînt omul din umbră — îmi spune el — care vine în sprijinul tuturor angajaților, noi fiind cu serviciile sociale: de la propuneri pentru repartizări de locuințe pînă la curățenia în dormitoarele nefamilialilor, hrana la cantine și îngrijiri la dispensare... Bineînțeles — și așa vrea să se refacă neapărat — cu minunatul sprijin al minunatului om care este inginerul Adrian Florescu”.

Și urmează întimplarea de la cinematograful. „Omul din umbră” se duce într-o zi la film, intrînd tot în „umbră”. Deci, filmul începuse. Și în umbră aceea a sălii intră cineva și-l dă la o parte: „Asta-i locul meu: școală-te!” Constantin Stoescu îi arată biletul. Individul insistă să se ridice de pe scaun, ba chiar îi înghiontește, îl sietărește, tipă la el scandalizînd sala și, în cele din urmă, dîndu-și seama că n-avea dreptate, se așază alături mormăind o bună bucată de vreme numai să-și apere orgoliul și firea ofîrîtă. Cînd lumina se aprinde, individul rămîne ca trîsnit: îl jignise pe cel care-l făcuse cel mai mare bine! Numai cu cîteva săptămîni în urmă se mutase în casă nouă datorită

omului pe care-l bruscase într-o sală de cinema. I se repartizase, desigur, locuința pe drept, „eu n-am făcut decît să-i înlănesc drumul, eu l-am sprîjinit în virtutea serviciului meu să nu aibă cine știe ce piedici birocratice”, dar ce teribilă coincidență! Individul a căzut, pur și simplu, în genunchi: „Iertați-mă, tovarășe șef! Vă rog să mă iertați! N-am știut că erați dumneavoastră!” Ei bine, îmi spune Constantin Stoescu, cuvintele care mi-au reținut atenția au fost tocmai acestea din urmă: „N-am știut!” Adică, ia să ne gîndim și să judecăm ce anume n-a știut? Că eram eu? Asta e: n-a știut că era cel de care a depins el atunci!

— Cum se explică? — l-am întrebat pe omul cu care discutam despre calitatea relațiilor dintre oameni — cum se explică o asemenea dedublare? I-am amintit despre eroul lui Cehov, nenorocitul de funcționar care strănutea (tot într-o sală de cultură!) și scuipatul nimerind în capul superiorului său, și-a cerut iertare pînă și-a dat duhul.

Cum se explică? Am căzut amîndoi de acord că e vorba de educație. În ce constă, de fapt, cheia educației? Să respectăm în fiecare valoare a lui de om! Acesta e rezultatul suprem al educației: să ai convingerea că în fiecare om există, nici mai mult, nici mai puțin, decît tu însuși. „N-am știut că sînteți dumneavoastră!” Să-ți spui „dumneavoastră” și atunci îți vei respecta și pe cel de alături indiferent de funcție! Fiindcă așa cum dumneavoastră lucrați pentru alții și alții lucrează pentru dumneavoastră! Aceasta este calitatea relației dintre noi. Există o anecdotă: „Ce te costă dacă-l respecti pe celălalt? — Mă costă că trebuie să mă încordez să fiu atent să-l respect!”

Educația anulează tocmai această încordare de a fi politicoasă față de fiecare și de toți oamenii din jurul tău.

VASILE BARAN ■

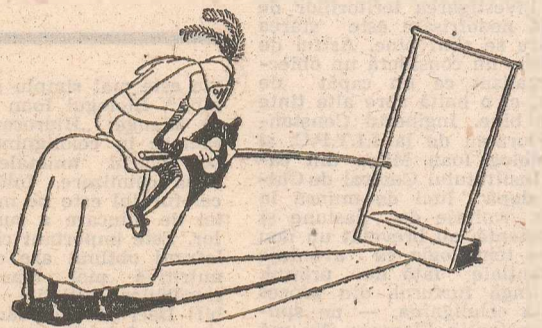
Cine ești, 6-B-9674?

Stătea liniștită la volan, dînd prioritate în intersecția Valea Ialomitei cu Drumul Taberei; în fața, tot pe banda de lângă axul drumului — un autotren de marfă; undeva, în dreapta spate, o Dacie vișinie. În cele din urmă, autotrenul se urnește spre stînga, încadrîndu-se pe banda din mijloc a Drumului Taberei. O ia încet după el, spre banda dinspre centrul șoselei. Din spate, dreapta, ține-nește Dacia vișinie, claxonînd autoritar și încercînd să treacă în stînga autotrenului și în fața mașinii ei; îi face semn să treacă, împletindu-și traectoria cu a Daciei vișinii și luînd-o în spatele autotrenului, pe banda din mijloc. „Vișiniul” o așteaptă să ajungă în dreptul lui, claxonează din nou puternic și începe să gesticuleze, apoi accelerează și-i „la față”. Femeia trece pe culoarul de lângă bordura (noroc că era liber) și-și vede de drum. La Moghioroș nu mai are încotro, „vișiniul” îi bloca trecerea (deși semaforul era verde) și este silită să oprească. Din Dacia vișinie coboară furios un om în halat; încearcă și ea să coboare (vai, să ceară explicații) dar n-apucă să zică ceva că o primă palmă o rearcînd în scaun. Din „nefericire” avea geamul coborît, așa că se mai alege cu cîteva scatoalce, însoțite de injurături și invecitive pe care nici hirtia

nu le poate suporta. Pietonii care așteptau să traverseze prin fața celor două mașini oprite ciș încep să se dezmeticească și intervin împotriva huliganului. „Vișiniul”, presat de opinia celor din jur, se urcă în mașină și demarează în trombă. „Doi cetățeni binevoitori mi-au dat numele și numerele de telefon, promîndu-mi sprijinul în cazul în care îl voi solicita. Ei se numesc Cristian Miron și Ivan Alexandru. Pot să vă mai spun că am reținut numărul mașinii, pe care l-am scris cu mare greutate (câci tremuram toată) — 6-B-9674 —, o Dacie 1300 (sau 1310) vișinie.”

N-am știut cui să mă adresez pentru cele întimplate; există, cu siguranță, legi care să-i pedepsească pe cei care, văzînd o femeie singură la volan, aplică principiul forței, injurînd și lovind cum nu-mi puteam imagina că e posibil. Vă mai plictisesc spunîndu-vă că mă numesc Mihaela Gălătescu, locuiesc în București, str. Grigore Tocilescu nr. 53, sector 5, sînt ingineră, posed permis de conducere auto de 15 ani fără ca să am pînă acum vreun incident sau eveniment de circulație. Mi-am luat îngăduința să relatez detaliat acest caz, fiind fără precedent în ceea ce mă privește și considerîndu-l potrivit pentru o „onorată instanță a moralei” — poate singura în țară careia acel conducător auto ar merita să dea seama”.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

O după-amiază incremenită, cu aerul că avea să dureze veșnic era semnul duminicii între blocurile pustiite de căldură. În fața unei intrări, doi copii joacă tenis de masă. Ceialtași stau rezemați de un gard sau așezați pe bordura incinsă. Fumează. Nu par să aibă mai mult de 17 ani. Din cînd în cînd izbucnesc gălăgios și apoi recad în acea molească a după-amiezii de duminică. Se cearta pentru o minge, a fost bună, n-a fost bună, și disputa ia proporțiile unei ciorovaieli agreabile. Deodată tac. O tăcere care le sporește alerta. Se întorc cu spatele și așteaptă iritați trecerea cuiva. Abia atunci o observ. La cîteva metri, dincolo de masa de tenis, e o altă alee. Pe alee, trece o fetiță de 10—11 ani. Fetița poartă cirje. Nu are decît un picior și ritmul cirjelor de aluminiu se aude clar, sec, apășător. În spatele fetiței, țopăind iepurește, vine altă fetiță, îmbrăcată în rochie albă, de pinză topită, încălțată cu sandale și ciorapei albi. La un moment dat, cele două par un cuplu. Aproape în dreptul mesei, fetița se oprește să-și tragă sufletul. Cea mică se întoarce brusc și o rupe la fugă. Abia atunci îmi dau seama că nu se cunoșteau, că nu o înșoțea decît din curiozitate. Curiozitate și atît. Era prea mică spre a înțelege și drama îndărăptul acestei imagini liniștite de duminică. Mult mai bine o înțelegeau copiii de la masa de tenis. Tăcerea și nemiscarea lor nu erau deloc întimplătoare. Nici transpirația nu-l frigea întimplător pe unul dintre ei. Oricum, trecerea fetiței după colț a însemnat reluarea jocului. Întii cu o oarecare reținere, topită apoi definitiv în pasiunea cu care urmăreau partida. Cine știe de cite ori au suportat această imagine aproape terorizantă? Și de cite ori viața le-o va arăta în anii următorii? Oricum, în asta stă chiar o parte din pedeapsă, din durerea pe care nimeni nu și-o prescrie, din tristețea pe care și-o procură, oricît de mult ai lupta împotriva ei. Acel minut privit cu totul întimplător, exact în ziua în care îl căutam pe actorii acestei drame adolescente, nu era decît un deont. Scurt, apășător, repetabil. El va continua de-a lungul anilor și sfîrșitul e încă departe.

Cum a început? În vara anului trecut, mai precis în 10 iulie 1985, după-amiază, un bucureștean făcea o vizită unui prieten. N-are fi exclus să fie

vorba de o rudă mai îndepărtată. Oricum, Nicolae Dumitrescu a parcat automobilul în spatele blocului 59 A din Șoseaua Ștefan cel Mare nr. 240. A urcat la Marian Rizea, la scara A, etajul 7, apartamentul 26. La adresa respectivă nu l-a găsit decît pe Ion Stroie, un fel de frate al celui căutat. Stroie, adolescent, scund, poreclit Piticu, nu era decît copilul singur pe lume. Avea 17 ani. Tatăl recăsătorit. Mama recăsătorită, plecătă la țară cu noul ei soț. Încă o dramă. La puțin timp după această căsătorie, noul soț al mamei lui (căruiă nu i-a spus niciodată fată) lovește cu toporul un om și intră și el în pușcărie. Piticu rămîne și mai singur. Singurul om de care se reazemă e fratele său vitreg, Marian Ri-

poveste penibilă. N-a dezgrapat-o nimeni. Povestea celor două fete venite la un om plecat să cumpere vin, așteptînd încă un bărbat, a murit în cele cîteva cuvinte asternute de Piticu în declarația dată la miliție. Dacă ea a fost adevărată, atunci vărul împreună cu proprietarul mașinii ar avea un motiv în plus să întoarcă fața spre partea opusă de fiecare dată cînd Iuliana, cu mersul ei greoi, chinuit, ar trece pe lângă el. Continuăm povestea relatată de Piticu: „Prietenul meu Popescu Eugen aflînd de la mine că cheile leam pus pe dulap în bucătărie ma rugat să mă duc să le iau pentru a face și noi un tur cu mașina printre blocuri. Eu nu am vrut dar la insistențele acestora mam dus să le iau”. Piticu

coborît, a luat-o în brațe pe Iuliana Dragomir și, cu prima mașină, a dus-o la Spitalul de urgență. La cîteva zile, diagnosticul era neiertător. Singura posibilitate de salvare a fetiței era amputarea piciorului.

Condamnat pentru furt de autoturism, iar Ion Stroie și pentru conducerea autovehiculelor fără permis de conducere, cei trei adolescenți s-au aflat în fața a doi ani și șase luni și doi ani (E. Popescu) de internare în școli speciale. După un an de zile, cîzînd sub incidența decretului de grațiere, au fost puși în libertate. Au reapărut în spatele blocului și au început să joace tenis de masă. În peisajul acesta nu s-a schimbat nimic. Aitita doar că din cînd în cînd apare o

mească. L-a chemat și pe fiu. El era unul dintre cei de la masa de tenis. Pe fața lui curgeau broboane de sudoare cînd fetița în cirje a apărut pe alee. N-a spus nimic. Nimic, nimic, nimic. Doar tatăl, amărît, revoltat, convins de nevinovăția fiului, mai spunea cite ceva, pe fondul unui program duminical de televizi. Am coborît și am bătut la altă ușă. Nici familia Lupu nu a vrut să accepte. „De ce? Nu-i ajunge că ne-a nenorocit? Ce mai vrea de la noi? Copilul meu ce vină are? A deschis o ușă și a pornit un motor și l-au condamnat ca pe un hoț de mașini? Numai tatăl fetiței e de vină, el ne-a nenorocit!” Uluît, n-am putut să apar pe nimeni. Am urcat la altă scară și am bătut la ușa Piticului, o ușă indoită și jimbă, spartă de atîtea lovituri de picior și cîrpită cu placa. Am sunat insistent, am bătut, am așteptat, am sunat. Zadarnic. Ușa a rămas nemiscată. Am trecut pe la vecini. „Aici tot timpul era bala-muc. Chefuri, scandal, răcnete la două noptea”. N-am aflat prea multe amănunte despre viața dinlăuntru. Marian Rizea trece pe acolo din ce în ce mai rar. În ultima vreme a fost văzut prin halele Obor, trăgînd de niște cărucioare. Se pare că s-ar fi mutat la o garsonieră a fostei sale soții. Mama Piticului, dispărută imediat după accident, n-a revenit. A rămas pierdută prin lume. În mod sigur se consideră nevinovată, ca și proprietarul autoturismului, ca și vărul Piticului, Marian Rizea. Și nu departe, în alt bloc, tatăl fetiței, încercînd să-și găsească o vinovăție uitată pentru care trebuia să plătească și încercînd să strîngă bani pentru a scoate la capăt drumurile acestei fetițe rămase infirmă dintr-o poveste cu prea mulți oameni care n-au învățat nimic dintr-o dramă. Singurul care nu-și face probleme e Piticu. Oricum, pentru el, totul e pierdut. Nu mai are nici o importanță. Toți și-au găsit cite o scuză și au sîrit pe el, încercînd să-l scoată țapul ispășitor. Singur și speriat, rătăcește pe aiere, încercînd să uite imaginea fetiței care apare mereu pe alee, sprijinită de barele strălucitoare de aluminiu. Culmea e că nici măcar nu are la cine să meargă ca să plîngă pînă cînd obosește și adoarme ca un nevinovat.

CORNEL NISTORESCU ■

O dramă cu prea mulți „nevinovați”

zea, cu care locuiește de o vreme. Diriginta clasei spune destul de limpede: „A avut o frecvență slabă, tinzînd către abandon școlar (peste 237 de absențe)”. Era corigent la 5 materii. Și Piticu relatează despre acea după-amiază de 10 iulie: „După aceea am coborît jos să iau niște cafea iar el (Dumitrescu N. — n.n.) a rămas în apartament împreună cu două fete care a rămas în sufragerie. După ce am adus cafea am coborît iar să iau niște biscuiți de la alimentara, ocazie cu care mam întîlnit cu fratele meu care cumpărase două sticle cu vin, urmînd să urc cu el în apartament. Ur-cînd cu el în apartament, vărul fratelui meu ma trimis jos să duc 2 cauciucuri de teren care se află pe balcon. În acest sens dîndumi și cheile”. Piticu a dus cauciucurile, le-a pus în portbagajul autoturismului și a revenit în apartament, returnînd cheile. Proprietarul ar fi spus să le pună pe dulapul din bucătărie. Piticu susține că s-ar fi executat și ar fi coborît. Nimeni nu știe cine și mai ales ce căutau cele două fete în sufragerie și dacă povestea cauciucurilor era adevărată. Dacă Piticu a fost trimis cu cauciucurile pur și simplu ca să fie plecat, și el, plecat să le ducă, să nu se mai fi întors cu cheile autoturismului? Unii vecini spun că la mijloc s-ar putea să fie o

(cunoscut pe la Școala generală nr. 85 sub numele de Stroie Ion) a adus cheile dar n-a reușit nici măcar să deschidă ușa autoturismului cu numărul de înmatriculare 19 B 2987. Eugen Valentin Popescu susține: „Lupu Cristinel i-a arătat lui Stroie Ion cum se bagă în viteză și se pleacă de pe loc”. Lupu a deschis portiera autoturismului, a pornit motorul și a întors mașina, dîndu-i Piticului primele și ultimele lecții de conducere auto. Povesteste Popescu: „La volan s-a urcat Stroie Ion iar eu m-am urcat în partea dreaptă a locului șoferului iar Stroie a plecat cu autoturismul de pe loc și ajungînd la intersecția Făinari cu Ion Moși iam atras atenția că este un echipaj de miliție”. Cristinel Lupu n-a urcat în autoturism. A rămas în parcare, după cum au rămas și ceilalți care ar fi încercat să urce pe locurile din spate. Cei doi au făcut o jumătate de tură și au intrat în alertă la apariția unei mașini de miliție. Piticu a încercat să întoarcă dar a pierdut controlul volanului, a lovit bordura și a urcat pe trotuar. Iovînd trei copii. Doi au fost accidentați superficial, al treilea (Iuliana Dragomir) fiind prins între autoturism și un stîlp de beton. Ingrozit, Piticu a coborît și a rupt-o la fugă. Eugen Popescu și-a păstrat calmul. A

fetiță sprijinită în două cirje de aluminiu, făcînd chinuitoare eforturi pentru parcurgerea fiecărui metru. Prin intermediul Crucii Roșii, Iuliana Dragomir a fost dusă la Berlin pentru a i se confecționa o proteză. După un timp va pleca iar pentru schimbarea protezei. În cîteva luni, tatăl ei a albit, întrebîndu-se mereu pentru ce vinovăție ar fi putut să plătească. Nu reușește niciun să găsească un răspuns și asta îl chinuie și mai mult. De ce și mai ales cum va trece prin următorii ani? Nu-i răspunde nimeni. Pe ceilalți nu-i înterează. În această duminică blîndă, de vară țîrzie, am bătut la cîteva uși din blocurile care se închid parcă într-un amfiteatru în jurul scenei pe care s-a trăit toată povestea. La scara doi, Stelian Popescu, tatăl lui Valentin Eugen Popescu, un om de bun simț, așezat, încercînd să refuze subiectul. „Nu, nu, de ce să intrăm? Ce să discutăm? Ne-a nenorocit și pe noi. Băiatul meu pentru că a urcat în mașină, fără să conducă, fără să facă nimic, atîta doar că a luat-o pe fetița și a dus-o la spital, a fost condamnat la doi ani. A pierdut primul an de școală, a trebuit să plătim 7000 de lei pentru școlarizare și e un om fără viitor. Ce vină a avut el? O copilărie, altceva ce-a făcut?” Pînă la urmă a acceptat să ne pri-

Un necaz tratat cu blindețe!

A revenit la redacția noastră după cîțiva ani buni de zile Emanuel Ionescu, om aflat la 80 de primăveri, domiciliat în București, pe Aleea Zorelelor, nr. 3, blocul 44, scara B, apartamentul 108; spunem că a revenit, intrucît obiectul necazului său s-a consumat la scurt timp după seismul din 1977, și anume în felul următor: fratele dînsului (după mamă), Ioan Jivescu, primește o garsonieră în strada Timonierului nr. 4, blocul 40, scara 14, apartament 93, sectorul 6. Un an mai târziu, în urma unei boli necruțătoare, I.J. decedează; Emanuel Ionescu comunică S.G.L. — 7 „Giulești” (respectiv tov. Vicențiu Nițoiu, șeful acestuia) cheia fratelui; i se cere să predea cheia garsonierei, ceea ce și face, urmînd ca atunci cînd aceasta va fi repartizată cuiva, E.I. să ridice lucrurile ce au mai rămas. „Cu toate acestea, lucrurile fratelui au fost ridicate de oamenii I.C.R.A.L. fără ca eu să fiu anunțat!” — afirmă dînsul. Și încă: „le-am cerut, prin mai multe notificări trimise, să-mi comunice; locul unde au depus lucrurile luate din garsoniera fratelui meu; am solicitat un inventar riguros cu toate obiectele ridicare; am solicitat numele persoanelor din Comitetul asociației de locatari al blocului 40—S—14 care au fost de față la ridicarea lucrurilor; am cerut debitul fratelui meu față de I.C.R.A.L. cu titlu de chirie; în sfîrșit, am cerut să mi se arate starea în care se aflau aceste lucruri în momentul ridicării lor — dar nimic!”

...Omenesc vorbind, lucrurile — deși în aparență minore — și mai ales astăzi, după atîția ani — nu sînt plăcute, iar a răscolii în amintiri este cu atît mai puțin plăcut. Și totuși, dacă „uitarea” șterge, în cele mai dese cazuri, amărăciunea ce urmează, de altfel firesc, durerii — ceva anume ne-a reținut atenția: felul în care s-a procedat cu acest om vîrstnic, modul în care i s-a anulat orice posibilitate de a intra în posesia unor, posibile, amintiri dragi de familie, obiecte mărunte poate, dar reprezentînd pentru el ceva cu mult mai mult. Am reluat firul investigațiilor, rămase fără nici un rezultat în anii 1980 și 1983, și iată-ne așadar în fața șefului S.G.L. nr. 7, același tov. Vicențiu Nițoiu. Care ne împărătește, de data asta, varianta instituției pe care o conduce: „Nu Emanuel Ionescu — pe care îl stîmze de altfel, și cu care m-am mai întîlnit ades, stînd de vorbă — ne-a predat cheia garsonierei fratelui său decedat, ci o cu totul altă persoană careia îi fusese subînchiriată garsoniera de chiar E.I., și asta după două luni, atunci cînd s-a prezentat acolo un cetățean cu

repartiție în regulă de la consiliu; între timp, îngrămădise în balcon mobilierul compus dintr-un pat stricac, o masă și cîteva scaune (acestea au fost arse apoi afară, în fața blocului, o tovarășă Elena Marcu, tehniciana de atunci a S.G.L., a fost la fața locului, s-a încheiat și un proces verbal); au mai rămas două televizoare, defecte, ce se află și astăzi (16 sept. a.c. — N.A.) la noi la sediul, tov. Ionescu a fost invitat în mai multe rânduri să le ridice, dar nu s-a prezentat! În altă ordine de idei, eu îl înțeleg, îi respect necazul, dar să știți că ne-a mai reclamat și altă dată și prin alte părți!”

Oameni buni, ceva scrișile în toată povestea asta. Și scrișile — iată! — o evidentă superficialitate în a lucra cu persoanele care se adresează, la necaz, unor instituții. Sigur că astăzi, după atîta amar de vreme, dolența lui Emanuel Ionescu pare o în-căpătînire de copil; sigur că, astăzi, justificările S.G.L. nr. 7 pot fi de asemenea luate în considerație — sigur că părem a scormoni, inutil, în cenușa unui foc stins de mult — însăși cenușa asta nemăexistînd acum. Credem însă că, dincolo de aceste aspecte, putem trage un învățămînt, o concluzie anume, aceasta fiind durerea pe care o putem pricinui cuiva, indiferent cui, prin simpla noastră indiferență. Sau superficialitate în a aprecia un caz ce, sub aparența banalului cotidian, poate răscoli niște rîni numai aparent ascunse, sau numai aparent vindecate. Un obiect de familie, o amintire poate, chiar și acope-rîtă de un maldăr de hîrtii mai mult sau mai puțin legale, nu rămîne altceva decît asta: o amintire. Iar amintirile, în cele mai multe dintre cazuri, ne sînt neprețuit de dragi. Asia, acceptînd opinia uneia din părți, care susține că era vorba de lucruri neimportante. Dar dacă are dreptate și partea care gîndește că puteau fi și lucruri de valoare nu doar sentimentală?! Ultima concluzie rămîne a o trage înșiși cei implicați în acest caz.

A noastră este, oricum, următoarea: un necaz făcut unui om, chiar și săvîrșit cu blindețe, tot necaz se cheamă. Și acest lucru nu trebuie tratat cu îngăduință. O elementară datorie — aceea de a i se răspunde în scris omului la cele cerute — nu ne-ar fi pus în situația, astăzi, de a încerca să determinăm vinovații sau vinovății. De a ne lăsa „cucerii” de argumentele unei instituții oferite prin reprezentantul ei de drept, de a încerca să indulcim amărăciunea unui vîrstnic prin niște rînduri ce, la urma urmei, nu i-o pot îndulci niciodată.

HORIA PATRAȘCU ■

Platfus și răbdare

Omul iese pe ușă aproape buimăcit. Privește de jur împrejur, apoi în lungul străzii Negustori, se uită cu atenție la pantofii celor care trec pe lângă el — atît de insistent incît poate părea unora de-a dreptul suspect — și spune din cînd în cînd, mergînd agale: șase luni... șase luni! Venise în unitatea de „incălțăminte-comandă”, sfătuit de medic. Feciorul său, de un an și cîteva luni, prezenta o oarecare stîngăcie la mers, ezită să facă pașii pe care părinții îi număra cu încinare. Altfel, copilul sănătos, bine clădit. Doctorul i-a spus că este vorba de un început de platfus și i-a recomandat să-i comande băiatului o pereche de ghetuțe speciale, prevăzute cu talonete, la întreprinderea de produse ortopedice și protezare din Capitală. Tatăl și-a luat fiul de mină și au pornit-o într-acolo.

— Puteți face pentru asta micu' niște pantofiori cu talonete? — a întrebat după ce salutase politicos.

— Sigur că da. Trebuie să i se ia măsura.

Și măsura i se ia.

— Cînd pot veni să-l ridic?

— Păi, prin martie...

— Martie?! Adică peste șase luni?

— Da, ce vă mirați? Avem

multe comenzi, abia putem face față.

Intervine și lucrătorul care a luat măsura:

— Se poate chiar mai repede, poate peste patru luni.

Casiera:

— Cel mai sigur este ca, după vreo două luni, să începeți să telefonați.

— Dar, nu vă gîndiți, peste șase sau chiar peste patru luni, pantofii comandați acum nu-i vor mai veni copilului. Picio-rul crește. Și ce-am realizat cu această comandă? — continuă să se întrebe cumpărătorul. Șase luni stă fără pantofii aceștia, iar atunci cînd îi ridic vor fi prea mici.

— Nu vă faceți probleme — i se răspunde. Avem noi grijă să-i facem puțin mai mari.

— Atunci, de ce i-ați mai luat măsura? E ca și cum aș cumpăra unii de gata.

— Asta e situația.

— Asta e... — consimte și omul, ieșind din unitatea de pe strada Negustori numărul 8, fără să-i vină a crede că niște pantofiori — pentru un copil ce are, pentru sănătatea sa viitoare, neapărată nevoie de ei și cît mai urgent cu putință — te pot face să aștepti șase luni.

Dacă ar avea și ei platfus...

D. M. ALEXANDRU ■

O IDEE MARE, INDUSTRIA MICĂ

Nu este importantă în sine, ci numai în relație cu solicitările cetățeanului

— Convorbire cu inginer Marian Popa, directorul Întreprinderii județene de producție industrială și prestări de servicii Vaslui —

— Discuția noastră are loc după ce, vreme de două zile, v-am însoțit prin mai multe unități — din Vaslui și Birlad — ale întreprinderii care o conduceți de numai doi ani. Cum ați găsit, în 1984, întreprinderea?

— Cu numai cîteva unități — de autoservice și morărit. Astăzi, gama produselor și presta-riilor s-a diversificat, ajungînd la un volum anual de producție în valoare de 145 milioane lei.

— Care sînt ideile cărora ați dorit să ați reușit să le dați viață în această perioadă?

— Am plecat de la premisa că industria mică este mică doar cu numele, ea putînd aduce beneficii mari. Trei au fost căile — convergente — pe care am pornit la drum: valorificarea superioară a resurselor zonei în paralel cu recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesul de producție al marii industrie, cooperarea cu industria mare, în sensul prelucrării unei părți din operațiile efectuate în cadrul ei și cu un cît mai prompt răspuns necesităților și cerințelor cetățenilor. În plus, ne-a interesat extinderea rețelei de prestări de servicii către populație, în momentul de față avînd asemenea unități în 90 la sută din comunele județului. Putem spune că stăm bine, ceea ce ați văzut la Birlad, de pildă, fiind numai un început.

— În ce sens?

— În sensul de a ne materializa în continuare ideile, dovîndu-ne buni gospodari și oameni întreprinzători. Am preluat spații care, la prima vedere, păreau improprie. Am efectuat lucrări de extindere și de modernizare. Vom continua în această direcție. Pe lângă atelierele de strungărie, de confecții metalice și de prelucrare suplimentară a rulmenților, pe lângă turnătorie, fabrica de vată pentru tapițerie vom avea, începînd de anul viitor, o secție de mobiliă. Datorită faptului că planul se realizează și se depășește în mod constant — inclusiv cel la export —, am reușit să atragem în unitățile noastre muncitori cu înaltă calificare, capabili să execute operații dintre cele mai complexe. Acest lucru este valabil nu numai pentru Birlad, ci și pentru unitățile de producție industrială din Vaslui, Huși, Negrești sau comunele Murgeni, Puiesti, Banca, Zorleni, Muntenii de Sus, Codăești și Lupesti. Pentru că am amintit de export, ca dovadă a calitatii produselor pe care le realizăm, notați faptul că bușele din fontă pentru rulmenți, mobilierul și împletiturile din răchită merg, fără vreun retur, în Austria, Franța, Belgia, Portugalia, Danemarca, Anglia, Grecia, Columbia, R.F.G., Turcia, Iran, Liban, Sudan...

— În ce constă cooperarea întreprinderii dumneavoastră cu marca industrie?

— Avem foarte mulți parteneri — beneficiari. Cei mai importanți sînt secția de utilaj complex de la Huși, întreprinderea de aparate de măsură și control din Vaslui, întreprinderea de rulmenți Birlad, întreprinderea „Ceahlău” din Piatra Neamț. Și în acest domeniu, al cooperării, am găsit o serie de soluții ingenioase pentru creșterea eficienței muncii, pentru promptitudine în realizarea și livrarea reperelor pe care le producem. Iată un singur exemplu: secția noastră care execută accesoriile de injecții plastice la Combinatul de fire sintetice din Vaslui își are sediul chiar în incinta combinatului, fiind un fel de secție integrată marii unități.

— Vorbeați ceva mai înainte despre diversificarea gamei de produse și prestări, despre dorința de a veni în întîmpinarea cerințelor populației. Ce-ați întreprins concret în această direcție?

— Datorită unor bune și strînse relații cu comerțul, datorită testării periodice a pieței, am realizat o serie de produse foarte căutate și care, în anu-

mite perioade, lipseau din magazine: tucerie din fontă, articole de tinichigerie etc. Apoi, am trecut la fabricarea, în funcție de anotimp, a confecțiilor de serie mică, foarte căutate. Le-am creat, zicem noi, cu gust, urmînd linia model și aducînd chiar un plus de fan-tezie. Industria mică are, dacă ești interesat de continuarea ei dezvoltare, un mare avantaj — acela al posibilității de adaptare rapidă la cerințele pieței. Apoi, trebuie să te gîndești să o rentabilizezi cît mai mult posibil, prin economii bine gîndite — de materiale și de forță umană — și prin soluții care să se dovedească, în timp, eficiente. Ce-ați zice dacă, mergînd la moară, ați afla acolo unități de prezentare și des-facere care oferă mare parte din gama sortimentelor produse de mica industrie? Și tot pe lângă mări avem și puternice gospodării anexe din care livrăm statului importante cantități de carne, lapte, ouă și lînă. Apoi, nu înseamnă a rentabiliza prestările de servicii atunci cînd depănările radio-tv din comune nu se fac la un sediu anume, ci depanatorii sînt cei care trec, la anumite date, prin localități? Pentru că, e limpede că, stînd pe loc, n-ar avea atît de lucru ca atunci cînd se deplasează. O altă problemă, ținînd tot de legătura cu comerțul, este dorința noastră de a nu produce mărfuri greu vandabile, adică de a ne supra-pune cu alte unități producătoare sau prestatoare mai vechi, cu mai multă experiență și cu o clientelă asigurată. Pentru asta trebuie să fii numai ochi și urechi, să ai atenția trează și să nu trecă nici o zi fără să fi realizat sau să fi îndreptat ceva. Domeniul al marilor posibilități — cum se spune adesea, cu îndreptare — industria mică este un domeniu care te solicită mult, dar îți oferă și mari satisfacții. Se cuvine să ai în permanență dorința de-a face, ambiția de-a ieși în față. Cum se ajunge aici? Nu cred că există rețete universale valabile, fiecare județ și fiecare secție chiar pu-tînd să ofere soluții în această privință. Unui dintre drumurile

pe care le-am urmat consecvent a fost acela de a vedea în ce măsură publicul este interesat de produsele noastre. Pentru asta, am organizat, din timp în timp, expoziții în care propunem produse, unele dintre ele neintrate încă în fabricație, dar avînd posibilitatea ca, a doua zi chiar, dacă erau cerute, să apară în magazine. Nu ne-am înverșunat să realizăm ceea ce nu are căutare. Am renunțat fără să clipim la multe asemenea produse. Industria mică nu este importantă în sine, ci numai în relație cu solicitările cetățeanului.

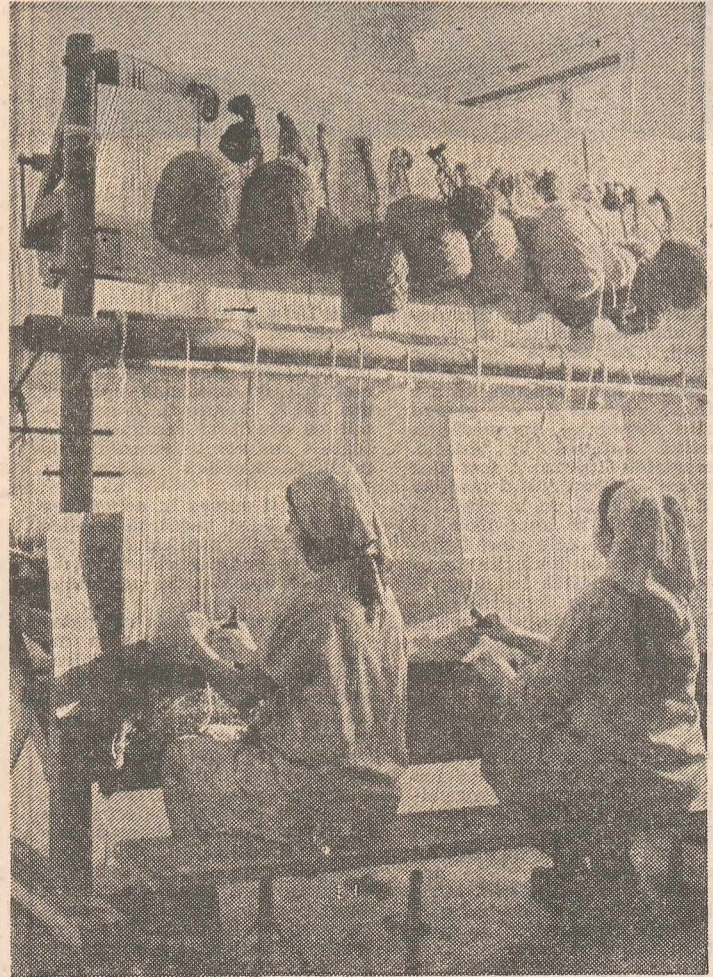
— Acum, toamna, ce produse au prioritate în secțiile întreprinderii?

— În afară de producția industrială, în flux continuu, ne gîndim, firește la iarnă. Avem în lucru paltoane pentru copii, moderne și elegante, burleane pentru sobe și — citînd un articol apărut în „Flacăra” acum cîteva vreme, în care se spunea că o unitate a micii industrie produce sobe fără să aibă usi, constatînd și noi că acest articol este cerut, — producem usi de sobe.

— Documentele de partid prevăd, pentru acest cîincinal, o creștere de-a dreptul spectaculoasă a industriei mici în ansamblul economiei naționale. Sînteți pregătiți pentru a duce la îndeplinire această sarcină?

— Firește. Rețeaua noastră se va îmbogăți cu noi unități de producție industrială. În special în orașe, și va extinde — atît în orașe, cît și în comune — rețeaua unităților prestatoare de servicii. Va crește numărul unităților mult solicitate — de vulcanizare, de umplut si-foane și preparare a sucurilor răcoritoare, de tîmplărie și tinichigerie și se vor extinde și întări altele — de reparat ascensoare, de xeroxat etc. În industria așa-zis mică — vă mărturisesc singurul secret pe care-l dețin după doi ani de muncă în acest domeniu — trebuie, pentru a te simți cu adevărat util, să te pui, permanent, în postura cetățeanului, să-ți asumi problemele lui. Restul este inteligență și inițiativă.

DAN MUCENIC ■

Într-un complex de producție al cooperăției meșteșugărești
Foto Agerpres

Spita innobilată cu aur a canoistilor noștri se perpetuează, ultimul descendent al acestei prestigioase familii a sportului românesc fiind Aurel Macarencu — medaliat de două ori cu aur și o dată cu argint la recentele campionate mondiale de la Montreal. El îi succede unui alt mare campion la canoe simplu, Costică Olaru, medaliat cu aur și argint la mondialele de la Tampere (1983) și cu bronz la Olimpiada din 1984. În același an 1984, cei doi concurează pe același luciu de apă, la campionatele naționale: învinge detașat Macarencu, semn clar că o stea apune și o alta se ridică.

Dar ce energii alimentează aceste străluciri de o zi sau de un an sau de câțiva ani? Care a fost lovitura inițială de pagae care a propulsat aceste bărci în vârful ierarhiei mondiale? Ce resorturi s-au destins, proiectând numele unor băieți, anonimi până mai ieri, pe orbita unor stele ale sportului mondial? Filip Serghei își amintește: „Pe Olaru l-am văzut prima dată la campionatele naționale de juniori, în 1977. Era legitimat la Școala sportivă Tulcea, având ca antrenor pe Ana Sirotenco. Participa la canoe simplu 1000 m, trăgea o dată din pagae și barca se ducea cit trăgeau alții de trei ori. După acel concurs a dispărut. L-am găsit după vreo doi ani cu ajutorul unui consătean. Olaru se făcuse salvamar la Constanța, apucându-se în acest război de lupte și haltere. A fost încorporat pentru secția canoe a clubului Steaua, dar rezultatele intriau să apară. În 1981 l-am solicitat în pregătire la lotul național de tineret, de care răspundeam pe vremea aceea. Am avut o discuție lungă cu el, am încercat să-l lămuresc că poate deveni un mare campion. Și el și ceilalți au ris: avea o statură de halterofil — 100 kg și 1,70 înălțime. L-am convins că trebuie să alerge mult, să capete suflă. La început n-a rezistat. Am alergat împreună cu el prin munții de la Herculană până a început să prindă gust pentru astfel de cro-uri. Încet, încet a teșit la lumină, în regatele din primăvara aceea bătându-i pe toți, iar într-o întrecere internațională a ieșit la 3 zecimi de Saroși, cel care avea să devină campion mondial peste câteva luni. A fost luat la lotul mare, dar nu s-a acomodat și a terminat abia pe locul 8 la mondiale-

le de la Belgrad. Am continuat să cred în el și l-am luat din nou în pregătire. Urmarea a fost că la patruaterul de tineret din 1982 a câștigat detașat ambele probe de canoe, fiind elogiât de specialiștii străini care-l botezaseră „fiul apelor”. În vederea mondialelor de la Tampere, din 1983, am fost solicitat, împreună cu Gheorghe Simionov, să-i pregătim pe Olaru, la simplu, și pe Patzaichin și Toma Simionov — la dublu. Cu Olaru începusem primele dificultăți legate de

L-am văzut pe apă, la Snagov, era cam rătăcit de restul flotei, dar îmi reținuseră atenția alura și ținuta lui în barcă. Era opusul lui Olaru — înalt (1,91) dar cu mușchi subțiri. Mi-a explicat că el s-a ținut de carte, nu de sport și n-a avut cum să se dezvolte mai mult. Dar îi cunoșteam familia, cu taică-său, Iacob, sint leat și am lucrat la pescărie. Știam de la regretatul antrenor Navasart că pentru a vedea șansele de performanță ale copiilor trebuie să le cunoști

psihologic, încercând să-l lămuresc că poate deveni un mare canoist. Primele rezultate: campion național la tineret la dublu 500 m și vicecampion la 1000 m (cu Toader Scurtu). Este inclus în lotul olimpic, pleacă în pregătire, dar revine la tineret, nereușind să convingă asupra calităților lui. La începutul lui '84, îl reprofitez în proba de simplu, dar la Los Angeles pleacă Olaru, care era atunci o certitudine. La întoarcerea acestuia, Macarencu îl învinge

atunci singurele noastre medalii la canoe — ambele de bronz. Pentru mondialele din '86, stabilisem cu Aurel obiectivul de a obține trei medalii de aur. Am fost împreună în pregătire până cu aproape două luni înainte de plecarea spre Montreal, când am fost desemnat să plec la Snagov să pregătesc o echipă pentru testarea lotului național aflat la Vidraru. Printre picături, când și cum se punea, am menținut legătura cu Aurel, fiind la curent cu toate pregătirile sale. A plecat la Montreal și s-a întors de acolo cu trei medalii — două de aur și una de argint. Îmi pare rău că acolo n-a evoluat și dublul Afanase, Lehaci, care câștigase toate cele șase curse-test, pentru că, cu numai zece zile înainte de plecare, să se formeze un alt dublu, medaliat, ce-i drept, cu argint, dar numai la proba de 1000 m. Afanase, Lehaci aveau să câștige detașat și celelalte două probe la campionatele naționale, desfășurate după mondialele de la Montreal. Cam asta-i tot!”

Filip Serghei, maestru al sportului, născut la 4 februarie 1936 în Caraorman, antrenor la clubul Steaua (unde activează de peste 30 de ani) este unul din acei frumoși anonimi ai sportului cu pagae, care știe aproape tot despre viața într-o barcă ce se clatină sub picioare. Olaru și Macarencu sint doar două din virfurile prin care canoarea muncii sale a străpuns linia dincolo de care se află marea performanță internațională. Urmează altele, într-o ștafetă invizibilă la transmiterea căreia Filip Serghei veghează cu atenție și pricepere. „Lui Macarencu i-am spus: trebuie să-l învingi pe Olaru; celor care vin din urmă le spun: trebuie să-l învingeți pe Macarencu. Știu asta chiar și campionii cu care-i îndemn să se confrunte pe cei mai tineri”. Sportul, o regulă necrisă a existenței, pe care Filip Serghei a putut s-o deprindă de mic în chiar propria sa familie: sint cinci frați și patru surori care au adus „în casă” 20 de titluri de campion național! La zestrea asta se mai adugă performanțele soției, Valentina Serghei: 11 titluri naționale, 33 de regate câștigate, vicecampionă europeană, locul patru la Olimpiada din Mexic. Toate acestea — vislind într-o barcă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Vislind într-o barcă sau de unde apar stelele

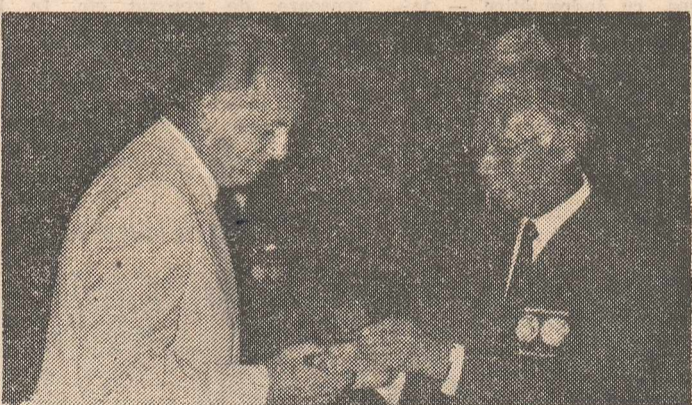

Fotografie de VASILE TOFAN ■

o problemă personală de-a sa, dar am reușit cu toții să-l menținem pe linia de plutire și să-l conectăm la ideea că poate deveni campion mondial, lucru care s-a și întâmplat, de altfel. Atunci, la Tampere, am obținut medaliile la toate probele de canoe la care am participat, atât Olaru, cit și dublul Patzaichin — T. Simionov obținând cite o medalie de aur și una de argint”. Dar cu Macarencu Aurel cum a fost? „În toamna lui '82, Macarencu își satisfăcea stagiul militar la clubul Steaua, venind de la C.S.M. Tulcea unde-l avusese ca antrenor pe Grigore Ștefanov.

bine familia, educația și caracterul pe care le-au moștenit de acasă. I-am explicat lui Aurel că poate face performanță, că este bun pentru sport. A ris: tocmai urma să fie scos la „reformă”, să fie trimis la Ciorgirla (nu obținuse decit un loc 7, într-un dublu). Conducerea secției (instructor era pe vremea aceea tovarășul lt. col. Cristian Gațu) și a clubului Steaua mi-au acordat, în cele din urmă, încredere și au fost de acord să-l trimită pe Macarencu la lotul de tineret, de pregătire a căruia mă ocupam. Am lucrat cu Aurel mai ales la capitoulul forță dar și la cel

clar, la campionatele naționale. Pentru 1985, când fusesem numit la lotul mare, apăruseră probleme: Patzaichin abandonase activitatea competițională, Olaru se clătina, Macarencu nu reușea să spargă plafonul la dublu. Soluția era să rămână la simplu — probe pe care le câștigă la toate cele 5 regate la care a participat în acest an al debutului său internațional. Pleacă la campionatele mondiale din Belgia cu o zonă zoster contractată pe mușchii spatelui doar cu o săptămână înainte, la una din probe un concurent îi strică premeditat cursa, dar, cu toate astea, Aurel Macarencu obține

Încă o medalie de aur pentru natația românească

În timpul recentelor campionate mondiale de natație de la Madrid, cu ocazia lucrărilor Comitetului medical al F.I.N.A. doctorului Ioan Drăgan i s-a conferit medalia de aur pentru merite deosebite în medicina sportivă aplicată la natație. Compatriotul nostru a fost ales membru al Comitetului medical al F.I.N.A. încă de la înființarea acestuia în anul 1968 și reales în toate cele cinci legislaturi. Recenta distincție încununează activitatea îndelungată și competentă în domeniul medicinei sportive a specialistului român, care s-a remarcat prin elaborarea unor studii medicale devenite, după aprobarea de către Comitetul executiv al F.I.N.A. documente și programe de lucru pentru federațiile naționale afiliate. Studii pe teme de larg interes pentru medicina sportivă, cum sînt „Antrenamentul la altitudine mare, mijloc de creștere a capacității de efort și a randamentului sportiv”, „Refacerea după antrenamente și competiții”, „Criterii și indici medico-biologici de selecție în natație” au consolidat bunul renume de care se bucură dr. Ioan Drăgan în lumea medicinei sportive internaționale. Să precizăm că primele două teme constituie preocupări prioritare românești. Dr.

Ioan Drăgan își desfășoară activitatea în cadrul Centrului de medicină sportivă al Ministerului Sănătății și este șeful specialității de medicină sportivă din I.M.F. București. A participat cu studii și comunicări la toate congresele mondiale de medicină sportivă aplicată la natație.

Urindu-i succes în activitatea viitoare, l-am rugat să explice de pe poziția medicului sportiv succesele natației românești la ultimele campionate mondiale. Iată-i opinia:

— Succesele actuale ale natației noastre se explică prin îmbunătățirea aspectului organizatoric al activității, care a permis concentrarea unor talente în centre specializate și a creat posibilitatea desfășurării instrucției școlare, sportive și educaționale într-un cadru adecvat, prin asigurarea unor excelente condiții materiale de pregătire, hrană, asistență medicală și științifică și a unui calendar competițional adecvat, dirijarea mai bună a formei sportive și îndeosebi prin munca, pasiunea și motivația pentru înalta performanță a antrenorilor și sportivilor.

Încă o dată succes întregii natații românești!

OPREA GEORGESCU ■

Pe căi bătute

Ștafeta continuă la Leningrad. Datele biografice și palmaresul sportiv apărute în buletinul Clubului de șah „Cigorin” din orașul de pe Neva pot fi completate cu ultimele fapte. Cei doi giganti ai șahului mondial scriu noua teorie a deschiderilor prin partidele lor. Meciurevanșă cunoaște acum cele mai palpabile momente. Chiar dacă cei doi „K” mai pot prelungi meciul folosindu-se de dreptul la „time-out” tensiunea duelului nu poate scădea. Campionul s-a întrecut pe sine însuși: a mărit distanța la trei puncte! Fiecare joacă totul pe-o carte: victoria. Ex-campionul nu mai are ce pierde acum cînd a mai rămas doar opt confruntări. Visul de-a reintra în posesia titlului poate deveni rea-

litate, numai dacă scorul ar mai trece o dată prin punctul mort al egalității. Singura șansă de-a înviora meciul este Karpov să renunțe la repertoriul clasic și să arunce în luptă surprize teoretice bine lucrate de vastul colectiv de antrenori ce îl ajută. Lui Karpov nu i-a convenit de loc deschiderea Grünfeld apărută cu consecvență de Kasparov și, totuși nu a făcut nimic pentru a o combate și astfel nu a mai reușit să-și fructifice avantajul primei mutări. A irosit cu ușurință de multe ori rostul pieselor albe. Avînd mină liberă, Kasparov a străbătut aceleași căi brodînd invenții mai mult sau mai puțin „sănătoase” și remizele au curs în favoarea sa. Kasparov a șlefuit mereu cite o idee nouă și a avut șansa de citeva ori că nu a fost pedepsit pentru prea marea sa originalitate.

În mina campionului piesele albe au alergat pe cîmpurile centrale stăpînînd tabla și Karpov a greșit de mai multe ori. La Leningrad ex-campionul a renunțat la scutul egalității oferite de Partida rusă și a conțurat una dintre armele sale cele mai tăioase: „spaniola”. Kasparov a acceptat provocarea unui duel teoretic și a surprins

prin frumusețea logicii planurilor sale de atac. Karpov s-a văzut în situația unei înclăștări neclare de forțe active și timpul său de gîndire se scurgea fără ca el să poată reduce avantajul campionului. Karpov nu a jucat bine partida a 16-a deși pe scheletul aceleiași deschideri s-au mai desfășurat citeva dueli. Karpov pare urmărit de coșmarul de-a fi învins încă o dată și stressul psihologic și-a pus amprenta în jocul său. Întotdeauna Karpov a surprins prin singele său rece în situații disperate, acum este momentul în care el ar putea să-și demonstreze calitățile sale excepționale de luptător stopînd mersul sigur spre victorie al lui Kasparov. O încrucișare de săbii „siciliene” ar mai putea reduce avantajul clar al celui de al 13-lea deținător al titlului mondial, concretizat prin scorul de 9,5:6,5. Finalul meciului se anunță aprig. Kasparov poate realiza cu ușurință cele 2,5 puncte necesare pentru păstrarea titlului pentru că își poate permite o luptă de tranșee. Va reuși Karpov să treacă de baricadele „ce-i așteaptă”? Vom vedea. Finalul e aproape...

MARGARETA MUREȘAN ■

Fază din meciul Sportul studentesc — Omonia Nicostia

Fotografie de PAUL AGARICI ■

De-un secol, de cînd se ştie despre această staţiune, Moneasa-băi n-a fost altă de frumoasă. Şi tînăra. Şi caldă. Şi primitoare. Dar de patru ori trebuie să fie mai mare să-i mulţumească pe toţi. Vor avea de furcă statisticienii. Şi calculatoarele vor avea ezitări. Le va veni greu să „scrie” cifra ce reprezintă utilizarea spaţiilor de cazare. Ea depăşeşte procentul de sută la sută! Cu cincisprezece-douăzeci de procente! Simţi aici nevoia de explicaţii. Le vei obţine greu. Nimeni nu e prin birouri. Şi directorul, şi contabilul şef, şi cei de la planificare, şi cei de la „personal”, toţi dar absolut toţi au de multă vreme scaunele reci prin birouri. Sînt acolo unde trebuie. Pun umărul. Moneasa-băi e-n cea mai mare confruntare şi are de apărut un prestigiu. Un nume devenit de vreo două decenii renume...

E miez de noapte şi Aurel Brad, directorul, n-a ajuns acasă. Mai are destule griji: Şi nici n-are vreme să se bucure de vestea ce i-a venit de la Timişoara: Brad-judior, Eugen, primul inginer din familie, si-a luat în primire postul de analist într-o mare întreprindere a Timişoarei. La altceva se gîndeşte însă directorul. Miine dimineaţă, duminică, începe a XVIII-a ediţie a Festivalului Jocului şi portului popular din Ţara Zarandului! Şi mai sînt de venit maşini plecate pentru aprovizionare în zonă. Miine, în Moneasa-băi nu vor fi doar cei 1000 de oameni veniţi în staţiune. Vor mai veni încă vreo 20.000! Şi trebuie să fie primiţi ca toţi oaspeţii staţiunii. Trebuie mulţi mici, grătare, cîrnat. Carmangeria lucrează în regim de zi-lumină, dar şi noapte-lumină. La fel şi pensiunea. Aici vor servi miine masa toţi artiştii veniţi la festival. Cam tot atîţia cîţi oameni sînt în Moneasa-băi!

Autogospodărirea e la Moneasa o practică veche. Clară. Limpede. La Bancă, Moneasa-băi nu e creditată cu nici un leu! S-a obişnuit să primească în schimb dobinzi... Răsplată pentru hărnicie. Răsplată pentru inteligenţă. Răsplată pentru cutezanţă. De ce pentru cutezanţă? Pentru că oamenii de aici, gîndesc mereu cu capetele lor şi nu sînt obstacole pe care să nu ştie să le învingă. S-au gîndit într-o vreme, de vreo doi ani, să amenajeze un baby-sky. Au pus umărul şi l-au făcut. Şi mecanicii, şi electricienii, toţi. Aşa a apărut pentru zile de iarnă un plus de farmec aici la Moneasa. Aşa a apărut şi Amfiteatrul în aer liber. Unul cu mai bine de 1000 de locuri. Totul, absolut totul, amenajat prin muncă patriotică de meseriaşii şi nemesiaşii staţiunii. L-au făcut pentru oaspeţii-prieteni, dar şi pentru sat. Satul care urcă mereu spre statutul de orăşel. Un orăşel turistic, dar şi al minerilor, al celor ce lucrează în lumea pădurilor. În zona necooperativizată de aici din Ţara Zarandului, de la poalele muntilor Codru-Muma. Şi, de fapt, tot aşa a apărut şi poate una dintre cele mai frumoase şi moderne baze de tratament ale României, una „căutată” zilnic de peste 450 de oameni care pot efectua peste 2000 de proceduri. Proceduri pentru învingerea unor suferinţe ale sistemului nervos

central, pentru reumatism, pentru afecţiuni psihice sau post-traumatice. O bază modernă, condusă de un priceput şi modern medic, dr. Josef Schmidt, aflat de aproape un deceniu aici, la Moneasa. Aici, unde lombosciatica, blocajele de umăr, coxartroza sînt de ani de zile vindecări certe, alături de multe alte afecţiuni.

Şi tot aici, la Moneasa-băi îi poţi întîlni şi pe fraţii Timiş. Nevăzători. Oameni de excepţie, nu numai ca maseuri, dar şi ca oameni. Ion, fratele cel mare, are 37 de ani şi a terminat facultatea de filosofie din Bucureşti, iar Gheorghe, liceul.

La Moneasa, vară fierbinte

Pasiunea lui Ion? Arta şi muzica! Deţine una dintre cele mai complete colecţii de carte de artă, dar şi peste 2000 de discuri de pe toate meridianele. Pasiunea lui „Ghită”? Concursurile de cultură generală. Citeşte enorm. Şi peste cîteva zile va fi prezent la un concurs organizat la Timişoara, acolo unde a cistigat multe altele împreună cu un alt coleg şi prieten, masorul-nevăzător Radu Ruba. Sau cîteva gînduri despre apariţia la Moneasa a profesoriilor specializaţi în cultura fizică medicală. Ioan Kakuja şi Ovidiu Nişulescu au pus deja în legitime drepturi kinetoterapia şi hidroterapia. Şi o fac cu suflet, cu pasiune. Şi-au venit deja mulţumirile. Şi nu puţine. Printre pacienţii lor sînt şi copiii, din ce în ce mai mulţi. Şi dincolo de hidroterapie, ei, profesorii de sport, s-au gîndit să acţioneze astfel ca toţi copiii care trec prin modernă bază de tratament la Moneasa-băi, Muncesc mai mult, dar o fac pentru a-şi procura bucurii. Aşa e linia de ordine aici, la Moneasa. Şi tot

asa gîndeşte şi Nicolae Ancuţa-Românul. Tot a doua sau a treia zi pleacă în tară, la furnizori. La Moneasa-băi trebuie să ajungă totul la timp. Şi nu oricum. Trebuie să fie-n ton cu numele staţiunii. Şi-n drumurile acestea, adesea prea lungi şi grele, citeşte. Citeşte tot ce apare interesant. Cărţi de istorie, de filosofie, romanele lui Lăncrăjan. Şi oriunde ar fi, la Bucureşti, la Iaşi sau la Cluj-Napoca, cînd a rezolvat bine treburile, colindă librăriile de unde pleacă mereu cu inima rîzînd.

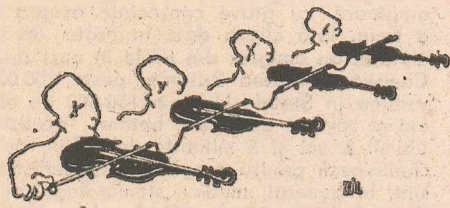
„A-nceput „Invasia” multicoloră de tinerete. Ce minunat e portul zărandenilor! Străvechiul lor port. Priveşti şi-ncerci să-l „descoperi” printre ei pe marele lor Crîsan. El trăieşte, n-a murit atunci, cu Horia şi Cloşca. E emoţionat şi prezentatorul festivalului, poetul George Ţârnea, Lumea aplaudă. Urcă pe scenă ansamblul folcloric al gazdelor. Stau lângă directorul staţiunii şi-l văd iarăşi tulburat. „Caută” în grup oamenii staţiunii şi-i zăreşte rînd pe rînd: Zeni Ioja, Ioana Berar, Marcel Dragos, Tatiana Dronca... O, dar ce bucurie i-a adus Tatiana! Ea a primit premiul special al juriului. A aplaudat-o. Dar l-a aplaudat şi pe marele învingător, Ion Jurchescu din Caras Severin. Şi i-a aplaudat şi pe ceilalţi premianţi. Pe bistriţeanca Mariana Dragotă, pe maramureşeanul Vasile Boiciuc, pe bihoreanca Florica Ruja sau pe „bălerădeanul” Ionel Brătean. Şi le-a mulţumit şi celor de la „tineret” şi de la „cultură” de la Iudeţ pentru noua ediţie frumoasă a festivalului organizată la Moneasa-băi, pe care si gazdele au sprijinit-o pe măsură.

Moneasa-băi e de fapt un parc. Unul natural, cu brazi şi cu cele mai frumoase flori, străbătut de o apă cristalină, minată pe drumuri pavate cu marmură roşie de Moneasa. Ca si aleile, ca si casele din sat. Ca si vilele. Cu brazii e însă o poveste emoţionantă, chiar tristă. Cei de 80-90 de ani au rămas puţini, atunci în '64, la 15 august. Toţi oamenii de-aici tin minte si azi, după 22 de ani dezastrul cumpit ce l-a provocat un ciclon. A scos pur si simplu din rădăcini brazii aceia plantaţi cam la graniţa dintre secole! Arăta ca după un cataclism Moneasa-băi! Şi-au aiergat prin toată Transilvania după brazi. Brazi argintii ce cresc semeţi. Ca semn că totuşi anii se scurg.

Începe parcă abia acum să se bucure Aurel Brad de isprava frumoasă a „juniorului”. A muncit extraordinar de frumos, devenind inginer în domeniul calculatoarelor. S-a şi căsătorit si de-acum asteaptă ziua cînd vor „veni” nepotii. Astfel de bucurii i le pregăteşte si Radu-Laurenţiu lui Mihai Vesa, şeful contabil al staţiunii. Şi poate si el, prins de pulsul noilor vise de dezvoltare a Monesei-băi, ca si ieri, directorul Brad, va amina bucuria de acasă pentru celelalte bucurii. Şi nu ca să impresioneze pe cineva. Aşa le-o cere sufletul. Oamenii de la Moneasa-băi vor să lase urme frumoase pe unde trec.

CONSTANTIN MUSTAŢA ■

racul

Tineretea este uneori fascinată de strălucirea ambalajului.

S-a ramolit luna. A uitat că şi ea a fost soare.

Inerţia este a noastră nu a timpului.

Oricit de delicioasă ar fi clipa, tot aperitiv rămîne.

Scumpele mele proiecte! În tinerete nu am avut pentru voi timp, acum nu am chef.

În umor, harul vine odată cu spondiloza.

Un singur examen mai am de trecut: bătrîneţea.

Au existat mulţi incoruptibili. Timpul i-a întrecut însă pe toţi.

Cît de indulgent ar trebui să fie timpul ca să mai poată adăuga ceva cugetărilor mele!

A devenit nemuritor. Dar după moarte. Prorocii s-au dus. Au rămas bărbile.

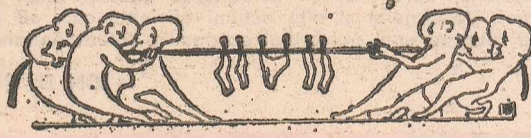
Nu s-a crăpat încă de ziua în minţile tuturor.

Întîzim şi noi în faţa atîtor porţi noi sau revopsite.

Proştii nu se mîniacă între ei. Vor ceva mai fin.

VASILE GHICA ■

FLORIAN CRIHANĂ ■

„Culmea, ARO-ul a intrat exact într-un monument funerar construit cu cinci ani în urmă. Pneul din faţa stînga a făcut explozie, maşina s-a dat peste cap, fărîmîndu-se şi amestecîndu-se cu tabla torsionată a remorcii. A rezultat un fel de ghiveci: resturi de tablă, de bagaje, de ambalaje deteriorate. Eu am asistat la cercetări, m-au pus martor. Într-adevăr, relatează povestitorul, abia coborisem din autotren. Era pe la cinci dimineaţa. Dormisem în cabina noastră, împreună cu ajutorul, „la cucurigu”, cum îi zicem noi. Făceam exerciţii de înviore cu picioarele goale în iarbă umedă de rouă. Ne-a luat puţin cu frig, dar era plăcut. Eram la capitolul genoflexiuni cînd am auzit bubuitura. Nu lipsea mult ca ARO-ul să fi intrat peste noi. Bineînţeles că am fugit spre maşină să vedem ce s-a întîmplat. Erau în total opt. Patru dintre pasageri cu hainele făcute ferfenite se tot învîrteau în jurul maşinii, iar ceilalţi zăceau pe iarbă, nu departe de epava maşinii. Ne-am uitat la fiecare în parte si ne-am dat seama că-s doar răniţi. Erau conştienţi. Fiecare ne-a arătat unde-l doare. Unul la picior, altul la braţ, altul în zona coas-telor. Cel care ducea mereu mina la cap mi se părea că-i mai grav.”

„Mai terminaţi eu învîrtilul

împrejurul maşinii şi daţi-ne ajutor să-i pansăm pe cei răniţi, le-am zis eu celor teferi. Nu mi-au răspuns nimic, erau probabil şocaţi rău”. „Unde mi-e sacoaşa?” „Unde mi-s banii?” „Unde mi-e geaca?” tot întrebau ei. „Le-om căuta după aceea. Acum ajutaţi-ne să vă salvăm tovarăşii. Doar toţi erau în maşina care s-a dat peste cap. Episodul pe care îl trăiam îmi amintea de un incendiu care îi surprinsese instantaneu, noaptea, pe nişte oameni, într-o casă în care locuiau cîteva familii. Ce credeţi că „salvaseră” fiecare? Lucruri de valoare? Nuuu... Unul avea în mînă un scăunel de lemn, altul un halat vechi de casă, o bătrînă îşi luase lucrul de mînă, iar copiii se îngrijiseră să-şi recupereze nişte cărţi de poveşti. O fetiţă m-a impresionat în mod deosebit. Îşi stringea în braţe un pui de Tekei. Există o psihologie a oamenilor care traversează asemenea dramă, aşa că nu-i cazul să le căutăm nod în papură pasagerilor. Am reuşit, de bine de rău, eu, împreună cu tovarăşul meu, să le oblojim rănile celor vătămaţi şi să-i aducem întru-citva la realitate pe cei teferi. Între timp, a apărut şi salvarea care a îmbarcat doar trei răniţi. Soferul, deşi singura la un picior, n-a vrut nicidecum să plece la spital împreună cu ceilalţi. „Nu, eu rămîn aici. Cineva tre-

buie să dea explicaţii”. „Am reuşit să-i oprim, totuşi, hemoragia, omul s-a mai liniştit şi a început să ne povestească cum a ajuns în postura deloc dorită de sofer care adoarme la volan”. „Doar m-au întregat pe drum la trei puncte de control: „Sînteţi

Cronica şoselei

Coincidenţa

în stare să conduceţi mai departe? Nu-i mai bine să mergeţi la căsute, să vă odihniţi cîteva ore?” „Eu, nu şi nu! Că m-am odihnit special pentru cursa asta. Martori mi-s colegii de serviciu. Iar ei în cor: Da, tovarăşule, aşa-i!” „Bine, în cazul ăsta, vă doresc drum bun, să ajungeţi cu bine la destinaţie!” „Vă mulţumim!” „De fapt, minţeam. Dimineaţa lucrasem în schimb unul la uzină, iar după-amiază în grădină. Doar spre seară, înainte de plecare, am pus capul jos, preţ de jumă de oră. Năică ne tot spunea: Dacă

vreţi să prindeţi marfă bună si ieftină, atunci e obligatoriu să fim printre primii în piaţă, cînd pretul animalelor e mai mic, deşi părerile sînt împărţite. Dar, mă rog, Ne-am supus opiniei majorităţii. După vreo 50 de km rulaţi, au început pe rînd să aţipească. Atunci mi-a sărit mustarul. „Bine, fraţilor, unii numai cu avantajele şi alţii cu dezavantajele. Voi băuraţi pînă acum o damigeană de zaibăr, v-aţi ospătat bine cu merindele din traistă, iar acum fiecare în colţisorul ales cu grijă, v-aţi pregătit să trageţi la aghioase. E drept, e corect?” „Păi dacă nu ne pricepem la condus, ce vreţi să facem?” „Da, la băut, mîncat şi la soaleală vă pricepeţi”. „Hai, Marine, nu te supăra. Uite, Vlaicu a lui Vodă, mai tînăr, mai odihnit, si mai nebăut, a daug eu, îi va ţine de urit, e în regulă?” „Bine, bine... le-am răspuns eu. Cu alde-voi nu mai plec la drum”. Vlaicu, ce-i drept, s-a ţinut de promisiune preţ de vreo oră. Am discutat despre treburile de la uzină, din sat, de recolta triplă faţă de anul trecut, pînă cînd vorbirea lui a lîncezit, rezumîndu-se la observaţii scurte. „Vezi că mergi pe stînga, fii atent, că era cît p-aci să intri în balustradă”. Mai tirziu, nişte vorbe de duh ale tînărului matritier mi-au alungat pentru moment somnul. Cică un sofer era întregat cum

a făcut de a ajuns de pe şosea pe cîmp. „Păi, foarte simplu, eu am ţinut-o drept înainte, iar drumul, în punctul acela, o făcea spre stînga”. Cu alte cuvinte, vinovată era şoseaua, că n-a respectat traseul pilotului. Apoi s-a întîmplat ce-aţi văzut dumneavoastră. N-am mai rezistat. Tot lăcomia bat-o vina. Să faci într-un an 70.000 km, nu-i glumă! Cu ce ne-am ales? Maşina şi remorca făcute tîndări, patru din tovarăşii mei la spital, pentru mine griji, necazuri, neplăceri. Noroc de dumneavoastră că erăţi aici şi ne-aţi ajutat. Zic bine, noroc? Că dacă nu ne opream în momentul cu pricina vă coseam pe voi doi, si cum erăţi preocupaţi de exerciţiile voastre de înviore, nu se ştie dacă mai stăteam de vorbă acu-ma?”

„Dar, apropo, îşi încheie Marin monologul, v-aţi uitat la scrisul aproape şters de pe piatră? Vă rog să citiţi. E numele si pre-numele fratelui meu, decedat acum cinci ani, în acest loc, într-un accident de motocicletă. Avea doar 22 de ani. Abia venise din armată. A vrut să-i demonstreze fetişcanei că poate lua curba precum actorul din „Campionul”. Dar de ce îl vorbesc de rău pe bietul Vasile? Eu am învăţat ceva din trista lui păţanie?”

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămânii

Pace și dezvoltare (VIII)

Fuga creierelor

Sint mai multe căi și mijloace prin care statele bogate își însușesc părți însemnate din produsul național al țărilor în curs de dezvoltare: dobinzi exorbitante, discriminări în comerțul exterior, protecționism, supraționale ș.a. În acest șir, se înscrie și racolarea de specialiști, ademeniți prin salarii mai mari și prin condiții mai bune de lucru și de trai, să plece din țările lor și să lucreze în țările dezvoltate, în primul rînd în S.U.A., Canada, Marea Britanie și R.F.G., precum și în alte state dezvoltate. Avem de-a face cu așa numita „fugă a creierelor”, fenomen de amploare, cu grave consecințe asupra dezvoltării țărilor lumii a treia. Iată câteva date furnizate de U.N.C.T.A.D.: În ultimii 15 ani, au emigrat din țările în curs de dezvoltare spre S.U.A., Canada și Marea Britanie peste 300.000 de specialiști. Prin venirea în Statele Unite a 150.000 de medici, ingineri, tehnicieni și savanți de peste hotare, această țară a economisit în ultimii 8 ani și 5 miliarde de dolari, pe care ar fi trebuit să-i cheltuiască pentru pregătirea specialiștilor. Cei care emigrează sint, în general, medici, stomatologi sau infirmiere, dar și cadre didactice, cercetători și ingineri. Astfel, precizează U.N.C.T.A.D., aproape 60 la sută din numărul specialiștilor calificați care au plecat în cele trei țări menționate exercită profesiunea de medic, restul lucrind ca ingineri sau cercetători.

Cînd se vorbește de prejudiciul adus țărilor din care pleacă specialiștii, de obicei se ia în considerare, ca unic punct de referință, cheltuielile pe care țăările respective le-au făcut cu pregătirea acestor cadre, care corespund cu sumele economisite de statele primitoare în domeniul instrucției. Paguba reală este însă incomparabil mai mare. Chiar și în cazul în care cheltuielile cu pregătirea specialiștilor sint recuperate, total sau în parte — s-a vorbit de compensații pe care o reprezintă ajutorul pentru dezvoltare — țările din care pleacă specialiștii tot înregistrează pierderi imense, rezultate din neprestarea muncii calificate de către cei care pleacă. Este ca și cum unui agricultor i s-ar plăti — în cel mai bun caz — sămînța și i s-ar lua recolta. Căci deși nici sumele cheltuite cu instrucția în lumea a treia nu sint de neluat în seamă, dimpotrivă, au o pondere importantă în veniturile reduse ale popoarelor din această zonă, prejudiciul de competenție pe care îl aduce fuga creierelor consistă în frustrarea țărilor în curs de dezvoltare de rezultatele pregătirii cadrelor, ceea ce înseamnă stocarea de vlagă a acestor țări pe plan intelectual, științific și economic. Iată ce scrie, în această privință, cu referire la țara sa, ziarul indian „National Herald”: „Emigrarea medicilor, a inginerilor și a altor specialiști indieni, care își părăsesc țara în căutarea unor condiții de muncă mai avantajoase, aduce un uriaș prejudiciu progresului economic și tehnic al Indiei”. Ziarul arată că în timp ce în India, în mediul rural, unde trăiește peste 80 la sută din populație, există un medic la 10.000 de persoane, 15.000 de medici indieni lucrează în prezent în străinătate. La fel stau lucrurile și în domeniul științei și tehnicii: în condițiile în care în țară lipsesc savanții și specialiștii, în S.U.A., R.F.G. și Marea Britanie lucrează 8.000 de matematicieni, fizicieni și biologi indieni.

Ș-a relevat și faptul că racolarea de specialiști din țările în curs de dezvoltare nu are drept scop doar folosul intrinsec de pe urma acestora, ci este o acțiune dirijată, cu bătaie mai lungă. Prin intermediul atragerii de „creiere”, țările dezvoltate vizează menținerea disproporției între nivelul lor de dezvoltare științifică și tehnică și nivelurile atinse în țările în curs de dezvoltare, vizează menținerea poziției de inferioritate a acestora în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Cu alte cuvinte, în locul împărțirii lumii într-un mic număr de țări industrializate și o mare majoritate de țări în curs de dezvoltare, împărțire care are tendința de a-și pierde fermitatea, statele din primul grup se străduiesc să creeze o nouă diviziune, bazată pe inegalitatea nivelurilor de dezvoltare științifică și tehnică.

Firește, și pentru rezolvarea problemei fugii creierelor se cer înfăptuite reforme economico-sociale radicale, se cer înlăturarea piedicilor care frînează dezvoltarea statelor lumii a treia, lichidarea decalajelor și alte acțiuni eficiente care să ducă în final la făurirea unei noi ordini economice internaționale.

ION D. GOIA ■

Alibi

Numai un cent pe secundă! Puțin, nu-i așa?

Pentru ce? Pentru ca să-ți se furnizeze o... „scuză”. O „scuză” la alegere: că ai fost reținut de poliție (cu fondul sonor al bine-cunoscutelor sirene!), că ai pierdut avionul, că ai fost blocat de demonstrații etc. Acest lucru se poate realiza formînd un număr de telefon la care răspunde un studioul de sunet „dotat” cu fondurile sonore ce vrei să le soliciți (deocamdată „doar” 15 la număr!). Numai că numărul nu poate fi format decît la telefoanele instalate într-un număr de 50 de baruri americane, special dotate în acest scop. Solicitățile din prima săptămîină au fost atît de numeroase încît au dus la blocarea telefoanelor cu fise.

După cum lesne se poate deduce, de asemenea „scuze” (minciuni ca să le spunem pe nume!) se uzitează pentru a întârzia la un „pahar” (ba chiar mai multe!).

Cert este că pentru cei căzuți în patima bătăturii nu există și nici nu ajung nici un fel de... „scuze”.

DAN DANUȚ DORU ■

Și dacă tot au apucat să ne stîrnească interesul pe uita noutăților, iată-i pe producătorii de aparate de fotografiat cu sufletul la gură în cristalizarea lor. Fabricanții aparatelor electronice își bat capul mai ales cu perfecționarea dispozitivelor semiconductoare, cu realizarea de senzori ultrasensibili. Preocuparea cumpărătorilor este legată mai ales de ceea ce se află în laborator. „Eastman Kodak” a pus la punct ceva capabil să înregistreze imagini alb-negru cu finețe de pînă la 1,4 milioane pix-eli, pe care firma intenționează să-l încorporeze într-un aparat de uz comercial, apt să iasă pe piață anul viitor. Acesta ar putea fi folosit, în viziunea producătorilor, în industria auto, de exemplu, pentru supravegherea liniilor automate de asamblare. Părințele celui dintîi aparat de fotografiat electronic, „Sony”, cu cinci ani în urmă, lasă de înțeles că nu mai departe decît anul următor va fi în situația să-și invite cumpărătorii în fața standurilor cu noutăți, fără a dezvălui însă cituși de puțin la ce ne putem aștepta. La fel de secretoși sint și alții, ceea ce nu-i împiedică să zgîndăre interesul public, fiecare în felul său. „Polaroid” anunță doar că lucrează intens la realizarea unui aparat elec-

tronic industrial, dar se oprește aici. „Hitachi” uzează de același limbaj criptic spunînd doar că cercetările sint avansate în direcția obținerii de imagini electronice. Suficient totuși pentru a pricepe cit de decis se dovedește curentul în favoarea unei noi vîrste a fotografiei. Rămîn desigur destule aturi de partea fotografiei pe

...Coloratee!!

pelicula cu suport de argint, dar asta nu atenuază entuziasmul artizanilor și partizanilor noilor tehnici de lucru.

Unii alărgă să elimine filmul din recuzita fotografului, alții doresc morți să elimine aparatul de fotografiat cu complexitatea... filmului. Am putea porni chiar de la ideea că își au și uitucii dumnezeul lor. „Utsurun-desu” înseamnă în japoneză nimic altceva decît „fotografiază”. Acest termen a fost ales de compania „Fuji” pentru a-și boteza noul produs care nu este aparat dar face poze. În fond, un rollfilm cu 24 de poziții înfășurat într-o cutiută de plastic dotată la rin-

dată, afirmă unii, aparatele „Jarvik” sint bune doar pentru a fi folosite temporar ca „punți” între momentul în care inima vie și naturală a bolnavului nu-l mai poate ține în viață și trebuie înlăturată și momentul găsirii unei inimi

Orizonturi științifice

Odiseea inimii de plastic

● O problemă controversată ● În ce constau dificultățile ● Speranțele rămîn în picioare

umane pentru transplant. S-au și făcut, de altfel, 12 asemenea implantații temporare.

De ce totuși aparatele folosite pînă în prezent, de tip „Jarvik”, nu au dat rezultatele așteptate? Ce s-a întîmplat, de fapt, în organismul oamenilor cu inimă artificială? De ce au murit ei? După cum afirmă medicii, pe pereții interiori ai inimii de

plastic se formează cheaguri de sînge, care apoi se desprind și pătrund în vasele sanguine din creier. Unul din specialiști, John Cowpeland, este de părere că sănătatea pacientului trebuie inevitabil să se înrăutățească la 200—400 de zile după implantație. Dar chiar și în perioada în care starea sănătății lor este bună, condițiile de viață ale oamenilor cu inimă artificială rămîn — la nivelul de acum al realizării în acest domeniu — nesatisfăcătoare, intrucît cei operați sint legați permanent de un compresor staționar care pune în funcțiune agregatul din pieptul lor. Astfel, Schroeder, deținătorul recordului de longevitate cu o inimă artificială, după ce a ieșit din clinică a fost instalat într-un apartament utilat special, nu departe de spital, unde mai mult s-a chinuit decît a trăit; de aici s-a întors din nou în clinică, atunci cînd starea lui s-a agravat ireversibil. Ce va fi mai departe? Se va înregistra oare o pauză în efectuarea de astfel de operații? După toate probabilitățile, nu. Autorul operațiilor, doctorul William DeVries, continuă să creadă în posibilitățile inimii artificiale, iar organismul federal care supravezează această problemă și-a dat acordul pentru alte trei implantații. Mai puțin spectaculoasă, poate, decît la început, bătălia pentru inima de plastic, după cum se vede, va continua.

ION CODRU ■

O noutate absolută în materie de bunuri de „larg consum” face vogă în Statele Unite. Producătorii și negustorii americani de iluzii fierbinți și derizorii au un succes nebun cu „Crack”, o nouă și stupefiantă superbombă, căreia i-au devenit robi elevi, muncitori, profesori, oameni de toate vîrstele și categoriile sociale. „Crack” înseamnă în limba engleză o mulțime de lucruri, printre care și crapă, pleznește. Acest din urmă sens se potrivește cel mai bine noului drog, „un adevărat flagel, o epidemie, un dezastru național”, după cum apreciază autoritățile.

Cu un efect aproape instantaneu, drogul, o mixtură între cocaină pură și drojdie de bere distilată și pulverizată, acționează direct asupra creierului provocînd o euforie incontrollabilă, după care urmează o depresiune profundă și halucinații cumplite. Pentru înlăturarea deploabilelor stări de „după” se impune, recomandă vinzătorii, o nouă doză și apoi o alta... Acest amestec diabolic se pune într-o pipă de sticlă, se aprinde și se trage profund în piept, ceea ce echivalează cu intrarea în vizuina fără ieșire a unui drog puternic și feroce și, aici e lovitură, ieftin. Doar 10 dolari. Numai că 10 cer alți 10 și se ajunge, cum mărturisea un inginer din San Francisco, la 1.000 de dolari pe zi. Și dacă nu-i ai, procedezi ca Victor Aponle din New York, care, la numai 16 ani, și-a ucis mama cu cuțitul pentru că l-a împiedicat să-și cumpere capsulele necesare. În Florida bande de copii innnebuniți de crack au luat cu asalt bijuteriile și băncile. La Houston, Detroit, San

Francisco poliția nu mai face față cu arestările în rîndul fetelor de 12—15 ani, care se vind pentru 10 dolari, prețul unei doze de vis și oroare.

Comerțul cu acest nou produs, care se vinde, chiar și fără reclamă, ca piinea caldă, este exitem de rentabil. O uncie de cocaină costă între 1.000—1.500 dolari. Amestecată cu drojdie de bere și comprimată în pastile poate aduce pînă la 6.000 de dolari. Toxicodependența cauzată

Absurdități dintr-o lume absurdă

Vis și oroare

de crack este mult mai puternică decît cea produsă de celelalte droguri. Sint consumatori care trebuie să-și aprindă pipa din 10 în 10 minute, altfel manifestările schizofrenice se instalează și toxicomanul face prostii fără să știe măcar cum îl cheamă. Manifestarea cea mai frecventă în rîndul consumatorilor o constituie halucinațiile în timpul cărora insecte monstruoase le merg pe piele. Asta prouoacă le drogii stimulatează în creier producerea unor neurotransmițători ca dopamina și serotonina răscolind, uneori iremediabil, întreg sistemul nervos central. Drogatul își pierde controlul, devine agitat și iritabil,

violent, ucide sau se sinucide. Și dacă rezistă la asemenea impulsuri, devine o epavă cu plămîni amenințați de enfizem, cu hipertensiune arterială, cu ficatul și inima fărîmate. Impotriva acestei plăgi cu dramatice și incalculabile efecte sociale C. Albă, F.B.I. și D.E.A. (Deputatul de luptă împotriva narcoticelor), precum și poliția din 50 de state au lansat o ofensivă fără precedent. Au fost arestați sute de traficanți, distruse case de producție, s-au luat măsuri la nivel național pentru gîtirea rețelei care, totuși, ca balaurul din poveste, își reface capetele pe măsură ce-i sint tăiate. Lupta este de esență internațională pentru că atîta vreme cît sursele de cocaină din America de Sud nu sint definitiv distruse lupta este ineficientă și, cu tot dramatismul ei, frizează ridicolul.

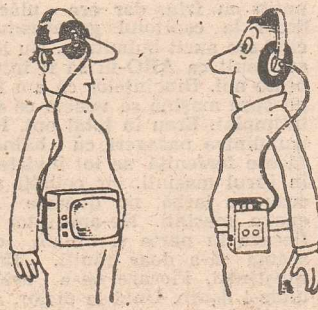
„Sintem, scria Richard Smith, directorul săptămînalului „Newsweek”, societatea cea mai drogată din întreaga lume industrială. E o criză națională fără precedent, un atentat continuu la legalitate, la liniștea țării care costă vieți și resurse”. E probabil să fie așa, dacă o afirmăm un fin eunoscător al vieții publice americane, dar totuși nu se întreabă nimeni de ce? De ce categorii sociale atît de eterogene se droghează pentru se refugia într-o lume plăs-muită? De ce 4 milioane de americani (drogații înregistrați) au nevoie de vise colorate și ferocitate creată artificial, inconsistentă ca baloanele de săpun? Poate fiindcă știu că după drog nu mai urmează nimic?

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D.G.

După PANORAMA — Polonia

NEAGU UDROIU ■

În ciuda înălțimii pe care se află, a străzilor în pantă, uneori deosebit de abrupte și, mai ales, în ciuda geologiei care a stabilit de mult că relieful acesta nu-i decât rezultatul întinderii dintre vânt, ploaie și temperatură împotriva pietrei, Cuenca este amintirea unei mări imposibile, scufundată fără legende într-un timp ce nu se măsoară nici măcar în milenii. O spune cerul de deasupra ei, un cer în al cărui albastru se mai reflectă valurile de altădată, pline de foșnet devenit doar culoare; iar senzația că înaintezi ca un scafandru printre o vegetație neașteptată e deosebit de reală, mai ales în zori, aflându-te jos, pe malul riului Huécar, cu puțin înainte ca apele acestuia să-și piardă numele dispărând în mai puternicul Júcar.

Vălătuci de ceață ușoară se rostogolesc în astfel de momente peste grădini, încercând zadarnic să la înălțime, destrămindu-se neputincioși între verticalitatea pereților de piatră. Pereții care în unele locuri măsoară ușor câteva sute de metri, descoperind pe orizontală briurile rocilor de culori diferite. Vocile oamenilor se aud atunci ca prin vată, iar automobilele care înghit panglica de asfalt, părăsind orașul, par niște fantome amfibii și dezorientate. Peste tot și toate, lumina primelor raze de soare năvălește de sus, trezind contururi și umbre, prelungindu-se fantasmagoric și incendiind roua puținelor dreptunghiuri de iarbă, covoare de plancton ireal, vâltoare sculptor.

Numai deasupra mărilor există o astfel de lumină și chiar dacă știința geologiei o infirmă, pictorii din numeroase țări o caută și rămân să lucreze sub curgerea ei, reușind perspective și profunzimi cu neputință, susțin ei, de obținut în altă parte.

Vântul, ploaia și temperatura, împreună sau separat, au lucrat fără îndoială asupra reliefului. Ca provincie, Cuenca beneficiază de ses, parte din acesta venind din glorioasa La Mancha, de coline și dealuri domoale, precum cele din Alcarria, și de munți care ating înălțimi de 1790 m (Portillo), 1839 (San Felipe) și chiar 1866 (Mogorrita). Sint așa-ziii munți universali (Montes unversales), termen care în mod curios înseamnă comunali, adică în proprietate, cîndva, obștească, deși prin impresionantul număr de riuri care se nasc aici, sint într-adevăr universali: Cuervo, Guadriela, Escaba, Cabriel, Guadazón și, bineînțeles, Júcar și legendarul Tajo, covoară din munții aceștia ca o binefacere pentru întreaga geografie peninsulară. Schimbul de curenți și temperatură are din aceste pricină o frecvență mare, ploile și vânturile puternice fiind ceva obișnuit.

Dar poate că n-a fost doar atât, fantazia naturii de aici părină să fi „plagiată” în unele cazuri imaginația și sensibilitatea creatoare a omului. Dacă nu cumva lucrurile se petrec întotdeauna numai invers, întărină astfel opinia celor ce susțin că doar acolo unde suflă se întilnește cu natura se naște arta cea adevărată.

Un astfel de punct nu putea lipsi

din universul Cuencă și el se numește Orașul Vrăjit (Ciudad Encantada), loc de pelerinaj obligatoriu pentru toți cei sosiți de departe, fascinați de misterele creator al naturii. Spațiul în care localnicii, los conguenses, începind cu cei din Tragacete, Priego, Ribagorda sau Huelamo, vin la fiecare sfârșit de săptămână, aparent doar pentru a lua un prinz în aer liber, în fond pentru a citi pe fețele străinilor uimirea și nedumerirea.

Pentru că, poate niciunde altundeva, în Spania și mai departe, nu există un alt loc care să fabrice, prin el însuși, în serie, atari sentimente: pe o suprafață de 20 km.p., sîtată la 1417 m altitudine, „plagiind” imaginația omului, natura a creat un labirint unic, alcătuit la fiecare pas din cite o sculptură care îndreptățește reven-

cantada. În timp ce dinozaurul, ca în desene, turma de elefanți (cînd tună și nu plouă se apropie elefanții, spune un proverb), broasca țestoasă așteptîndu-l pe Achile, urșii, foca, peștele spadă, liliacul, lupii de mare sau sirenele îolanite molatic pe puntea corăbiilor scufundate sint doar citeva din „piesele” grădinii zoologice de aici, unele dintre ele executate cu o surprinzătoare finețe, pînă la ultimul amănunt, și cu un tot atât de surprinzător simț al proporțiilor, altele oprite în punctul din care sugestia pornește fără greșală, făcînd ca emoția contemplării să fie și mai puternică, așa cum a procedat Michelangelo cu Pietatea sa de la Florența, dăruindu-ne numai perfecțiunea feței și lăsîndu-ne să deslușim singuri, dincolo de ea, frumoasa durere a tinereții încătușate.

Orașul Vrăjit — Ciudad Encantada

dicarea ei de către oricare mare sculptor modern. Doar dimensiunile, mai întotdeauna urieșite, infirmă o astfel de îndreptățită apartenență. Astfel, El Tormo, aflat chiar la intrarea în Ciudad Encantada, măsoară peste 10 m și el nu-i decât „fața”, un cap de navigator solitar care de sub „basca” de piatră scrutează orizontul în căutarea țărnelui.

Că astfel de „opere” aparțin exclusiv naturii e un fapt recunoscut și acceptat unanim de foarte multă vreme. Bucegii noștri, prin grupul Babele, ar fi exemplul cel mai la îndemînă. Dar atunci cînd astfel de lucrări sint distribuite, una după alta, pe unul și același spațiu, ca într-o expoziție supraaglomerată, natura pare să se fi întrecut pe ea însăși, îndușoată de căutările și eforturile omului.

Palate fantomatici, cu scări care urcă dar nu duc niciunde și ferestre care nu se deschid spre nici o zare, turnuri cioplite cu migală, pînă la ultimul crenel, dar încă nedesprijite din volumul pietrei, coloane căzute și arce oprite temerar, înainte de a se sprijini pe cel de-al doilea punct, străzi și piațete intime, un teatru cu cortinele ridicate, o bodegă în așteptarea mușterilor, o minăstire unde nu s-a rugat nimeni, o cristelniță pentru prunciții uriașii, un tobogan pentru joaca și bucuria copiilor, toate acestea, și altele încă nedescoperite, ar reprezenta partea edilitară din Ciudad En-

Nu lipsesc, bineînțeles, din Ciudad Encantada „mijloacele de transport”, pînă la veritabilul supersonic și bările aduse pe țărni pentru a fi călăfăuite, alinate frumos, la marginea unei pașii, chiar în punctul de unde începe, cu valuri incremenite, Marea de piatră. Peste întinsul acesteia, după primii pași făcuți cu o mare indiferență, turiștii înaintează cu neașteptată atenție, temători să nu se scufunde.

Și ca oricare oraș care are nevoie de simboluri și de legende, dacă Ciudad Encantada este lipsit de un Laocoon sau de un Hercul în luptă cu hidra, păstrează transfigurată în piatră o dramatică înclăstare dintre un crocodil și un elefant sosit în căutarea apei, în timp ce foarte aproape, la numai două „străzi”, pot fi admirați, într-o îmbrățișare eternă (Sărutul brăncușian...) Amanții din Teruel, cei despre care Shakespeare pare să fi știut cite ceva, atunci cînd a scris „Romeo și Julieta”, sfîrșitul celor două perechi de protagoniști fiind absolut identic.

Nici una din denumirile de pînd aici nu sint forate, „obiectele” existînd ateva, într-un realism aproape ostentativ, astfel că nimeni nu a făcut vreun efort deosebit pentru a le mulge din forme și linii doar presupuse cu ajutorul imaginației. Săgeți de culoare roșie te conduc prin tot labirintul lor de vrajă, iar altele, de culoare albastră, te ajută să-ți părăsești. Inscriptiile cu legendele respective au fost fixate

cu grijă pe întregul parcurs, în punctele cele mai favorabile privirii. Rătăcirile e posibilă, totuși, pentru că, uneori, cite un vizitator fără imaginație, răsucesce săgețile și asta presupune pentru cei neatenți citeva ore bune de călătorie într-un necunoscut inutil. Singura recompensă ar fi doar amestecul amestec de miresme: rozmarinul, cimbrul, pelinul, menta, ienupărul, măghiranul și levănția sint plantele cele mai comune de aici, mulțumindu-se cu un pumn de pămînt adus parcă de păsări și pus în mari ghivece de piatră.

Ploaia carbonică, au stabilit specialiștii, a fost daltă cu cel mai bun randament artistic din Ciudad Encantada. Minuță de vînt și de variația de temperatură, ea a desprins din piatră foarte săracă în calciu aceste „opere”, ratînd multe altele, așa cum se întimplă și în cazul marilor sculptori.

Prăbușite alături, neizbînzile au o mărție a lor, vorbind mult mai sugestiv despre chinul căutărilor și al îndoielii artistului. Cu trecerea timpului, multe dintre reușite își vor pierde expresivitatea de azi, daltă carbonică lucrînd în continuare. Pentru moment însă, spaniolii sint mindri de acest Disneyland natural, iar cinematograful, după secvențele turnate aici pentru „Colosul din Rodos” și „Viața e vis”, începe să-l caute cu un interes deosebit.

Un film biografic Brăncuși, realizat în acest labirint, ar produce o impresie extraordinară, Ciudad Encantada avînd virutea de a-i confirma încă o dată universalitatea și marea intuiție de a crea opere pe care natura să le poată recunoaște drept ale ei. Operatorul nu ar avea de făcut decît să-l urmărească plimbîndu-se prin acest labirint, intersectîndu-se plimbarea prin montaj cu imagini ale operelor sale fundamentale, cu „vederi” ale sutelor de izvoare care pornesc din Munții universali (cascada sigfridiană de la Nacimiento de Cuervo) sau cu treceri rapide peste arhitectura populară românească. Totul subliniat de o singură dîină din flutier gorjenesc...

Deocamdată, nimeni nu s-a gîndit la o astfel de posibilitate, iar Carlos Saura, îndeajuns de familiarizat cu arta brăncușiană, a folosit peisajul din Cuenca doar pentru citeva cadre dintr-un film destul de oarecare, Pipermint frappe. Resturile automobilului proiectat atunci în cădere se mai pot vedea, într-o prăpastie de peste 500 metri, la Villalba de la Sierra, lîngă Ventano del Diablo (Fereastră Diavolului), o fereastră aproape perfectă, dar care nu mai este opera ploii, ci, după cum susțin localnicii, a unui fulger care a întîlnit cu precizie peretele de piatră cel mai subțire.

Jorge Luis Borges, care deși nevăzător a scris o minunată „Zoologie fantastică”, și Constantin Brăncuși, care deși nu a pîșit niciodată în Cuenca a reprodus-o din imaginație în atelierul său, au dreptul la cite o stradă în Ciudad Encantada.

DARIE NOVĂCEANU ■

Eva Heyman — Ana Frank din Oradea

În iulie 1911, sute de familii de evrei din Cluj au fost scoase din casele lor și evacuate din oraș pe motiv că n-au reușit să-și dovedească cetățenia. Ele au fost trecute — împreună cu alte sute și mii de familii peste graniță — în Galiția copleșită de nazisti.

În cursul nefastei acțiuni de „revizuire” a cetățeniei, au fost arestate cu zecile familiile de evrei din Bistrița și Dej, din Reghin și Satu-Mare, din Oradea și Simleu Silvaniei. Și din comuna Crăciunesti au fost ridicați numeroși evrei, desi tații și bunicii lor se născuseră chiar acolo, în comună. Dar, la fel ca evreii arestați din Halmeu, Rona de Sus ori din Valea lui Mihai, ei nu s-au gîndit niciodată că aparțin la aceste meleaguri le va fi pusă la îndoială și acum cînd au sosit poliștii și jandarmii n-au putut prezenta toate certificatele cite li s-au cerut. Iar trimișii KEOKH n-aveau timp de așteptat pentru căutarea și găsirea actelor doveditoare. Arrestau și ridicau familiile pe loc, fără multă vorbă.

Peste aproape trei ani, în februarie 1944, Eva Heyman avea să-voce în jurnalul ei o secvență a acestei hăituieli. „Marta a fost o fetiță splendidă. Eram mîndră că deși era cu două clase de liceu mai mare, mă considera prietena ei. În acea după masă de vară, Marta a fost aici la noi; întii am mers cu bicicletele la Szalldobágy... Ea avea o bicicletă exact ca a mea, doar de un roșu mai deschis. Ne-am întors împreună. Mama a rugat-o pe Marta să danseze ceva și i-a pus o placă de patefon, dar ea a refuzat spunînd că e obosită. Mama ne-a servit cu șocolată și căpsuni cu frîșcă. Martei îi

plăceau căpsunii chiar mai mult decît dansul. Deodată, la poartă cineva a sunat de cinci ori. Era fosta dădacă a Martei, devenită bucătăreasă: „Martica hai repede acasă; au venit de la poliție. Trebuie să pleci și tu cu mama și cu tata”. Mi-amintesc și acum de mama. S-a făcut albă ca varul, dar Marta a spus că probabil a mers prea repede cu bicicleta pe strada Rimánóczy și tatăl ei i-a spus de mai multe ori că, din cauza vitezei, va ajunge la poliție. Eu m-am liniștit, dar mama aproape că a intrat în panică și suna mereu la bunica Martei, dar nu răspundea nimîni. Dimineața am sunat-o și eu. Tot degeaba. Am auzit, cînd mama i-a spus bunicii că a auzit seara trecută, la Clubul Ziaristilor: se zice că guvernul pregătește o mare porcărie: pe toți cei care sint evrei și nu s-au născut în Ungaria îi duc în Polonia și acolo vor

— n.n.) s-au născut în țară. Ea continua duce, doar tata și nenea Béla (tatăl vitreg să plîngă spunîndu-mi că se pot intimpla multe și ne pot duce și pe noi în Polonia numai pentru motivul că sintem evrei și aici este fascism. Eu nu știu ce-i aia fascism, dar cu siguranță înseamnă că pe evrei îi vor duce în Polonia!”

Au fost arestați din Nordul Ardealului și Ucraina Subcarpată în total peste 18.000 de evrei. Dintre ei, aproximativ 16.000 au fost inghesuți în vagoane și expediați în Galiția la Kamenec-Podolsk. Aici, împreună cu circa alți 7.000 de evrei locali au fost uciși cu toții, prefăcînd exterminarea fizică în masă a milioane de evrei nevinovați la „Birkenau-Auschwitz” și în celelalte lagăre de concentrare.

Ghideon Hausner, procurorul general în vestitul proces al criminalului de război Eichmann, în cartea sa „Sentință la

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingurat

avea o soartă groznică. Atunci n-am înțeles nimic căci și Marta și mama ei s-au născut la Oradea iar bunicul ei, foarte de demult avea un ziar care se chema „Ultimele știri din Oradea”. Este adevărat că tatăl Martei s-a născut în Bucovina. Mama plîngea și telefona mereu. Bunica i-a interzis să mai vorbească la telefon despre astfel de lucruri. Atunci, mama s-a repezit în oraș și de la ziaristi a aflat că mii și mii de oameni — în situația familiei Martei — sint duși, închiși în vagoane, în Polonia. Nu i-au lăsat să ia cu ei nici măcar cite un zeamant. Nici mîncare.

S-a spus că dacă tanti Münzner ar divorta imediat, pe ea și pe Marta le-ar lăsa în țară. Dar n-au vrut să divorteze, și nici Marta n-a vrut să rămînă aici fără tăticul ei. Bicicleta Martei a stat multă vreme acolo, în poartă, lîngă a mea. N-am avut curajul să i-o trimitem bunicii Martei. Mama izbucnea în plîns ori de cite ori vedea cele două biciclete roșii una lîngă alta. Eu am tot întrebato de ce plînge intruna, căci pe noi nu ne vor

Ierusalim” avea să sintetizeze astfel mäsacrul de la Kamenec-Podolsk. „În vara lui 1941, la scurt timp după ce Germania nazistă atacă Uniunea Sovietică, autoritățile ungare îi string pe toti așa-ziii «evrei din răsărit», adică pe cei care nu aveau cetățenie ungară (fostii evrei polonezi, români și cehoslovaci) și-i tirăse în zonele abia cucerite din Polonia Răsăriteană. Acolo, SS-Obersturmbannführer Jeckeln s-a angajat «că pînă la 1 septembrie îi va lichida pînă la unul pe acești jidani», (pe cei deportați din Ungaria și pe cei locali — n.n.) Și s-a ținut de cuvînt. Einsatzgruppe «C», de sub comanda lui i-a măcelărit pe toți la Kamenec-Podolsk și în orasele vecine. Numărul victimelor a depășit cifra de 20.000. Doar citiva au reușit să scape ca prin minune, să ajungă la Budapesta și să povestească cele întimplate.”

La 8 iulie 1941, subprefectul județului Maramureș, Dr. Aitaj Gábor, n-a ezitat să-i dea acțiunii lansate de KEOKH o explicație publică, încercînd chiar s-o „justifice”. „Legea nr. 4 din 1939 privind limi-

tatea participării evreilor la viața politică și economică, măsurile adoptate pentru aplicarea acesteia și legea 3 antievreiască, aflată acum în pregătire, obligă să vor obliga pe evreii care trăiesc în țară să cedeze ungorilor pozițiile pe care le ocupă în viața publică și economică, tot așa cum au fost obligați să le cedeze poziția lor în serviciile publice. În județul Maramureș, unde legile antievreiești și revizuirea autorizațiilor nu au fost încă aplicate, locuiesc mai mult de 45.000 de evrei, care au pătruns în țară din Galiția, Bucovina și Polonia. Numai în orașul Sighetul Marmăției numărul evreilor este de peste 10.000. Aplicarea măsurilor antievreiești, care va începe cu cea mai mare severitate în viitorul apropiat, îi va afecta în baza lor economică. Avînd în vedere faptul că o mare parte a Galiției a fost ocupată de trupele de honvezi și urmărind realizarea unei soluții echitabile a acestei probleme înainte de aplicarea măsurilor antievreiești, fac apel la evreii care locuiesc pe teritoriul județului, și în special la aceia care doresc să se strămute în Galiția. să se adreseze în decurs de opt zile autorităților competente pentru a întocmi formele necesare... Aș vrea să atrag atenția celor interesați în această propunere că strămutarea va fi organizată și pusă în aplicare pe bază centralizată, fiind facilitată de faptul că grosul populației din teritoriile ocupate fie că s-a retras odată cu rușii, fie că a fost strămutat de ruși și din acest motiv nu sint de așteptat mari dificultăți în stabilirea evreilor și începerea unei vieți noi.

(Va urma)

1) Eva Heyman — o Ana Frank a ghetoului din Oradea — și-a început jurnalul la 13 februarie 1944, ziua în care implinise 13 ani. Internată în ghetou și-a continuat însemnările pînă la 30 mai 1944. În acea zi, fosta ei dădacă a pătuns în ghetou pentru citeva minute. Eva, presimțînd apropierea sfîrșitului, i-a incredintat jurnalul. Peste citeva zile, înghesuită într-unul din vagoane, ea a fost expedită spre Auschwitz. După mărturia unor supraviețuitori, Eva Heyman a fost selecționată pentru camera de gazare în ziua de 17 octombrie 1944.

OLIVER LUSTIG ■

Din nou, cupele europene la fotbal

Beneficiind de înțelegerea și sprijinul cluburilor angajate în competițiile continentale Flacăra își propune să ofere cititorilor săi și în noua ediție, comentarii obiective, argumentate, pe baza observațiilor nemijlocite ale redactorilor prezenți la fața locului.

Mulțumind pentru concursul primit și pentru cel pe care-l vom primi, sperăm, în continuare, iată, după prima miercuri europeană, relatările trimișilor noștri speciali la întâlnirile desfășurate la Tirana, Craiova și București.

CALIFICAREA SE DECIDE ÎN ACTUL AL II-LEA!

Dinamo București

O greșeală de apărare pe care trebuie să o răscumpere înaintarea!

La Tirana, cele două echipe s-au prezentat la joc cu stări de spirit total diferite. Încă înainte de tragerea la sorti, „17 Nentori” își luase un fel de angajament public, că se va califica în turul doi — și chiar dacă, la aflarea adversarei, a mai nuanțat acest angajament, l-a menținut, totuși, intact, cel puțin în plan psihic. Pe de altă parte, Dinamo a abordat această primă partidă din „Cupa Cupelor” cu gândul mult mai departe decât turul doi — fapt, de asemenea, pozitiv în esență, cu condiția de a nu aștepta să te lovești de pragul de sus pentru a-l vedea pe cel de jos. Acest mic amănunt „le-a scăpat” jucătorilor dinamoviști, care n-au acceptat că în Europa pot fi jucători foarte buni pe care să-i cheme Muca, Kola, Omuri, Minga, Iosa și care-i pot pune în fața unui sever examen, pe toate planurile. Pentru că, trebuie să recunoaștem, elanul și entuziasmul gazdelor, dăruirea și voința de victorie n-au fost gratuite, găsind deplină acoperire în virtuți tehnice și tactice care i-au surprins deseori pe jucătorii dinamoviști.

Mai mult decât în alte dăți, modul de abordare a partidei a fost astăzi (miercuri, n.r.) hotărât în deznădămintul întâlnirii. Restul — sint detalii și prezumții: dacă volé-ul lui Cămătaru, cu stingul, în min. 5 intra în poartă, clanul gazdelor ar fi putut fi rețezat din start; dacă arbitrul n-ar fi anulat golul lui Mihăescu (din motive pe care nimeni, nici observatorul U.E.F.A., cunoscutul arbitru L. Palotai, nu le-a înțeles, în afara ciudatului arbitru), altfel ar fi „curs” jocul; dacă, în sfârșit, Moraru n-ar fi primit un gol stupid (scăpând mingea pe sub el la o centrare banală) poate că meciul s-ar fi terminat la egalitate ș.a.m.d.

S-a mai invocat și iarba, prea înaltă și deasă ca o perie, îngreunând alergarea și controlul mingii.

Alături de importanța sa pentru calificare, acest 0-1 al lui Dinamo (care va trebui compensat de o victorie convingătoare în meciul retur) este și rămâne în primul rând o rană în orgoliul unei echipe ce și-a propus, cu deplină îndreptățire, obiective semețe în acest an competițional. Este un scor al insuficienței mobilizării, dar și al unor slăbiciuni pe care le considerăm eliminate din jocul echipei Dinamo. Dintre toate — și fără a intra în detalii — capitolul cel mai deficitar în acest joc a fost cel al construcției. Cu un Rednic așa cum îl știm, cu un Mihăescu neexperimentat, cu un Balaci asupra căruia vom reveni și cu Andone despre care se știe că nu excelează la „serviciu”, linia de mijloc a dinamoviștilor a jucat sub semnul improvizatilor, lăsând izolate cele două virfuri care primeau pase aproape mereu anapoda, aducându-l în schimb în prim-planul construcției pe Nicolae, de pildă, ale cărui răsturi și calități sînt, vrînd-nevrînd, altele.

Cîteva rinduri despre Balaci — un subiect care nu poate fi ocolit; venirea lui la Dinamo echivalăază cu o mină înfînsă unui mare jucător aflat la un moment dat în derivă. S-a născut, astfel, o dublă obligație: a celor care l-au creditat pe Balaci și a lui Balaci însuși — față de sine și de cei care continuă să creadă în el. Meciul de la Tirana s-a vruit un pas înainte în campania de readucere a lui Balaci la valoarea pe care a avut-o — Ilie jucînd titular de la începutul meciului și mult mai mult timp decât reprezintă cu care ne obișnuise. A fost, limpede, o supralicitare a căreia valorosul nostru internațional încă nu i-a putut face față. Problema lui este a unui refacerii fizice și psihice generale — dincolo sau alături de ce i se întimplă cu genuchiul; e o problemă de timp și de jocuri. Nici meciul de la Tirana, nici, cu atât mai puțin, sfertul de oră din meciul cu Austria, credem că nu sînt concludente în cazul Balaci. Revenirea lui, indiferent că se va produce sau nu, cere deocamdată răbdare și răbdare; atîta doar, că fotbalul se joacă pe puncte...

Așadar, în prima întâlnire cu „17 Nentori” (noiembrie) Tirana (numele echipei e dat de ziua eliberării, în 1944, a capitalei Albaniei), Dinamo n-a etalat decât parțial valoarea și forța de joc ce-i sînt proprii, înregistrînd, așa cum se întimplă în fotbal, un rezultat neașteptat pentru palmaresul formației, pentru împlinirea dezideratelor clubului și tuturor suporterilor.

La București, Dinamo se va afla în căutarea nu numai a unui punct pierdut, pînă în acel minut 86 și, mai ales, a recuperării integrale a imaginii de echipă care se respectă și care, în „expediția albaneză”, a dovedit cu prisosință acest lucru la toate capitolele, cu excepția unui lucru esențial: scorul. Conducătorii tehnici ai echipei Dinamo, fiind abia acum pe deplin edificați asupra jocului adversarilor, vor putea, cu siguranță, pregăti partida retur, astfel încît să pună integral în valoare potențialul tehnic și tactic al jucătorilor dinamoviști. Dinamo poate să se califice. Dinamo trebuie să se califice! O dorim din tot sufletul, o așteptăm cu toată încrederea.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Universitatea Craiova

Mari șanse pentru partida retur care va fi mai dificilă

Mare bijuterie am pierdut, spunea un spectator înainte de începerea meciului de la Craiova, referindu-se la celebra formulă a Universității. De fapt, nu s-a schimbat decât o generație, care a făcut multă cinste fotbalului românesc, și o echipă nouă clădită pe experiența unor Lung, Negrilă, Ungureanu, Irimescu, Gheorghiu și Cîrțu prinde contur, păstrînd de la cealaltă plăcerea jocului, viteza, tehnica și, mai ales, marea forță de mobilizare în jocurile dificile. Aceasta din urmă trăsătură s-a văzut încă o dată în meciul cu Galatasaray Istanbul din primul tur al Cupei UEFA. În prezinta meciului am urmărit o înregistrare dintr-un meci de campionat al echipei turce, Rapidă, agresivă, de-o vigoare impresionantă, această Galatasaray are ceva din fotbalul european și mult mai puține reminiscențe din jocul aglomerat și bramburit al celorlalte echipe turcesti. Jupp Derwal (care a condus acest meci din tribună, cu ajutorul translatorului, care abia reușea să transmită ceva în atmosfera infernală de pe stadionul Central) a limpezit-o, păstrîndu-i însă viteza de joc, forța și angajamentul. E drept că, la viteza cu care joacă, Galatasaray ar avea nevoie de tehnica braziliană pentru a-și materializa toate intențiile. Oricum, Prekazi Yusuf, Ilyas, Ismail și Kuncydt sînt jucători tehnici, demni de-o echipă cu firmă.

Așa s-au și comportat înaintea meciului, la hotel „Juil”, așînd lejeritate, calm, chiar indiferență (unul jucînd table pînă tirziu). De partea cealaltă, Universitatea Craiova, cu patru debutanți în cupele europene (Biță, Bica, Săndoi și Rada), puțin copleșit de performanțele de performanțele echipei „de aur” și cu traciul firesc al lipsei de experiență, antrenorul Mircea Rădulescu a mizat însă pe strategia spațiilor largi, pe dorința de afirmare a celor tineri și pe „meciul internațional” al jocului lui Gheorghiu Gheorghiu. Și toate acestea s-au confirmat pe deplin. Pe spații largi și în execuțiile tehnice (mai ales în repriza a doua), „U” Craiova a fost net superioară. Cei tineri au luptat exemplar, iar Gheorghiu a făcut alt meci de excepție. Nu numai că a înscris un gol de aur pentru moralul echipei (min. 57), dar a muncit mult la mijlocul terenului (în ciuda accidentării serioase petrecute în min. 22, cînd s-a lovit de aparatul unui cameraman de la televiziunea turcă aflată prea aproape de teren). În repriza a doua, cînd a trecut în atac, după înlocuirea lui Cîrțu (altă mișcare eficientă, făcută de Mircea Rădulescu), Gheorghiu a creat situații periculoase, a pasat surprinzător și precis, a accelerat faza de atac și a dat Craiovei un aer de victorioasă. Trebuie spus că traciul celor tineri de la „U” și agresivitatea echipei turce au făcut ca în repriza întâi tatonarea să se prelungească mai mult, iar fazele tari să fie mai rare. Cu toate acestea, Craiova putea înscris prin Biță, Bicu, Gheorghiu și Cîrțu. Abia după pauză am văzut însă Craiova de mine: Ungureanu și Negrilă exemplari în apărare și în atac, cu Bicu driblînd subtil, cu Biță lipsit de complexe (dar și de șanse la două-trei ocazii mari), agresiv și pătrunzător, cu Săndoi și Rada la înălțime, cu Bica și Gică Popescu în stil de consacrați. În minutul 56 Galatasaray a ratat o ocazie uriașă de-a deschide scorul, ca imediat, pe contraatac, Gheorghiu, în dribling, să lase în urmă trei jucători turci, inclusiv portarul (care au rămas la pămînt preț de patru minute fără să-i fi atins nimeni!!!) și să înscris superb. A fost golul care a descătușat energiile Craiovei. Exceptînd o situație care putea să însemne 1-1, au urmat faze de infarct, cînd Universitatea putea să ajungă la un linistit 3 sau chiar 4-0. N-a fost decât 2-0 (golul lui Bicu, în min. 84), care înseamnă totuși un mare pas spre calificare și un enorm balon de oxigen pentru noua formulă de echipă în care Lung, accidentat la spate, a rezistat eroic în finalul partidei, rezolvînd două faze extrem de grele.

După meci, Centralul craiovean era un vulcan care sărbătorea victoria celor tineri. Returul ridică însă destule probleme. Mircea Rădulescu și toți jucătorii și-au dat seama că la Istanbul îi așteaptă o luptă crîncenă, că nu vor fi menajați cituși de puțin, căci Galatasaray nu este o echipă oarecare, ba chiar are pretenții și nici pe departe nu se consideră eliminată. Dar Craiova are experiența jocurilor tari în deplasare și poate contrapune tehnica și inteligența. După meciul cu Austria, primul în care naționala nu a avut niciun jucător legitimat la Universitatea, se poate spune că Bănia nu mai are giuvaerul de alădată. Dar meciul cu Galatasaray a demonstrat că ea are cel puțin o mină de diamante, o echipă cu frumoase perspective europene.

CORNEL NISTORESCU ■

Sportul Studențesc

După mai puțin decît am sperat, să urmeze mai mult decît sperăm!

Nu puțini sînt cei ce afirmau, cu modestie, că primul meci dintre Sportul Studențesc și Omonia Nicosia se va încheia la o diferență de cel puțin trei goluri. Cei mai pesimiști suporterii ai grupării din Regie se opreau la o diferență de doar două goluri. Cu alte cuvinte, grație sorților, calificarea trebuia să se joace la București. Pînă la urmă, însă, după cele 90 de minute copios drămuite de fotbaluștii ciprioti (trageri de timp, accidentări simulate etc.), a fost să fie numai 1-0, prin golul înscris de Hagî în minutul 58, cînd a luat o acțiune pe cont propriu de la mijlocul terenului, a trecut în viteză pe lângă doi-trei adversari, și, pătruns în careu, a sutat necrutător, cu sete, răzbuind ineficiența și lipsa de inspirație a lui Terheș și-a lui Coraș. Într-un anume fel, acțiunea lui Hagî ne-a adus aminte de superbul gol, al doilea, al lui Maradona din meciul cu Anglia. Ce-a fost, însă, pînă în acel moment, ce-a fost după aceea?! În prima repriză, studenții s-au năpustit spre poarta lui Charitou (un portar cu un plasament bun și cu un inspirat simț de anticipație), dar Coraș ratează prima ocazie curată în minutul 17, cînd a primit o excelentă pasă în careu de la Hagî, apoi Terheș, în minutul 30, după un spectaculos un-doi cu Hagî, va trimite, tot din careu, de la numai 7 metri, pe lângă stîlpul din stînga porții. Acestor două faze, în care Sportul și-a demonstrat clasa, superioară cu cel puțin două note peste cea a adversarului, li s-a adăugat o a treia, în minutul 43, cînd de la centrul terenului Hagî îl deschide pe dreapta pe Terheș, aflat în colțul careului, iar acesta centrează lung și înalt, peste careu și peste întreaga apărare cipriotă, pînă la Bozeșan, aflat în imediata apropiere a porții, lângă bară. Lovitură cu capul, dar Charitou prinde, apoi scapă balonul în față, iar Coraș întirzie doar o fracțiune de secundă. În ceea ce-i privește pe oaspeți, aceștia au avut cîteva contraatacuri tăioase, în viteză și pe spațiile mari ivite din cauza atacurilor supranumerice ale studenților. La un astfel de contraatac, Cristea salvează în ultimă instanță o centrare de pe stînga, trimițînd în corner, iar în ultimul minut Iorgulescu stopează prin henț un atac vijelios, drept pentru care primește un stupefiant carton galben. În repriza a doua, pînă la gol, meciul s-a desfășurat într-un singur sens, spre poarta lui Charitou, dar, cu fiecare minut care trecea, precipitarea studenților creștea vîzînd cu ochii. În pofida unui joc bun, în viteză, cu derutante schimbări ale direcției de atac, studenții, ajunși în fața porții, ratau cu o rîvnă demnă de-o cauză mai bună. Golul lui Hagî a descătușat, în bine și în rău, spiritele. Peste numai două minute Evagoras, fundașul central al cipriților, l-a faultat grosolan pe Hagî, drept pentru care a primit carton galben, cînd cel roșu ar fi fost cu totul și cu totul justificat pentru duritatea și intenția vădită a faultului. De cealaltă parte, studenții au etalat un plus de luciditate, însă impresia șuturilor lui Coraș, Ticleanu, Terheș și Burchel, introdus în locul lui Bozeșan, sau inspirația portarului cipriot au făcut ca tabela de marcaj să rămînă neschimbată. Peste cîteva minute de atac asiduă la poarta cipriotă, meciul avea să-și reia cursul obișnuit, fără orizont, declinat, așa cum probabil l-au pregătit oaspeții. Mai mult decât atât, pe fondul unor faze de atac tot mai lincede, oaspeții scapă de două ori, în minutele 38 și 45, și numai intervențiile salutare ale lui Cristian fac ca scorul să nu devină cel puțin egal. Acestea fiind zise, trebuie să spunem că returul va fi neînchipuit de greu, întrucît cipriții au dovedit reale calități tehnice și mai ales fizice. Nu e însă mai puțin adevărat că la Nicosia se va juca cu totul și cu totul altfel. Golul lui Hagî a urmat primului și de altfel singurului atac mai colectiv al oaspeților, cînd s-au creat cîteva spații ceva mai libere. La Nicosia, ne gîndim, în condițiile cînd cipriții vor fi obligați să iasă la atac, Hagî și ai săi vor fi gata să amendeze orice eroare, oricît de mică ar fi ea. Într-un anume fel, meciul acesta a semănat cu cel pe care Steaua l-a făcut, la București, în fața fotbaluștilor de la Kuusysi Lahti. Aceleași atacuri prelungești, aceeași neșansă în faza de finalizare, aceeași pripeală în atac, deși între Steaua și Kuusysi era aceeași diferență de valoare ca între Sportul Studențesc și Omonia Nicosia. Nu ne îndoim, cu alte cuvinte, că la Nicosia, Sportul se poate califica. Este de datoră talentaților săi jucători să se mobilizeze exemplar, să facă dovada adevăratei valori a echipei, să contribuie la afirmarea fotbalului românesc. N-a fost să fie decât 1-0, deși toți iubitorii de fotbal din țara noastră au sperat cu îndreptățire la un scor care să-i asigure Sportului, încă din prima manșă, o calificare sigură. Printr-un efort exemplar de voință, calificarea poate fi obținută, chiar și printr-o nouă victorie, de-acastă dată chiar pe terenul adversarilor. Sînt în puterea Sportului să o obțină, este de datoră jucătorilor și antrenorilor săi să joace în turul doi.

VICTOR NIȚĂ ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, psfir București, Calea Grivitei nr. 64-66.